

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBRI QUATUOR

LIBER I

ADMONITIONES AD SPIRITUALEM VITAM UTILES

CAPUT I

DE IMITATIONE CHRISTI

ET CONTÉMPТУ ÓMNIUM VANITÁTUM MUNDI

1. Qui séquitur me, non ámbulat in ténebris, dicit Dóminus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonémur, quátenus vitam eius et mores imitémur, si velímus veráciter illuminári et ab omni cæcitate cordis liberári. Summum ígitur stúdium nostrum sit, in vita Iesu Christi meditári.

2. Doctrína Christi omnes doctrínas Sanctórum præcéllit; et qui spíritum habéret, abscónditum ibi manna inveníret. Sed contíngit, quod multi ex frequénti audítu Evangélíi parvum desidérium sentiunt, quia spíritum Christi non habent. Qui autem vult plene et sáptide Christi verba intellégere, opórtet, ut totam vitam suam illi stúdeat conformáre.

3. Quid prodest tibi, alta de Trinitáte disputáre, si cáreas humilitáte, unde displiceas Trinitáti? Vere, alta verba non faciunt sanctum

et iustum, sed virtuósa vita éfficit Deo carum. Opto magis sentíre compunctiónem, quam scire eius definitiónem. Si scires totam Bíbliam extérius, et ómnium philosophórum dicta: quid totum prodesset sine caritate Dei et grátia? Vánitas vanitátum, et ómnia vánitas, præter amáre Deum et illi soli servíre. Ista est summa sapiéntia, per contéptum mundi téndere ad regna cæléstia.

4. Vánitas ígitur est, divítias peritúras quærere? quærere et in illis speráre. Vánitas quoque est, honóres ambíre, et in altum statum se extóllere. Vánitas est, carnis desidéria sequi, et illud desideráre, unde póstmodum gráviter opórtet puníri. Vánitas est, longam vitam optáre, et de bona vita parum curáre. Vánitas est, præsentem vitam solum atténdere, et quæ futúra sunt, non prævidére. Vánitas est, dilígere, quod cum omni celeritáte transit, et illic non festináre, ubi sempitérnum gáudium manet.

5. Meménto illíus frequénter provérbii: Quia non satiátur óculus visu, nec auris implétur audítu. Stude ergo cor tuum ab amóre visibílium abstráhere et ad invisibília te transférre. Nam sequéntes suam sensualitátem máculant consciéntiam et perdunt Dei grátiam.

CAPUT II

DE HÚMILI SENTÍRE SUI IPSÍUS

1. Omnis homo naturáliter scire desidérat; sed sciéntia sine timóre Dei quid impórtat? Mélior est profécto húmilis rústicus, qui Deo servit, quam supérbus philosophus, qui se neglécto cursum cæli considerat. Qui bene se ipsum cognóscit, sibi ipsi viléscit, nec láudibus delectátur humánis. Si scirem ómnia, quæ in mundo sunt, et non essem in caritate: quid me iuváret coram Deo, qui me iudicatúrus est ex facto?

2. Quiésce a nímio sciéndi desidério, quia magna ibi invenítur distráctio et decéptio. Sciéntes libénter volunt vidéri et dici sapiéntes. Multa sunt, quæ scire parum vel nihil ánimæ prosunt. Et valde insí-

piens est, qui álquibus inténdit quam his, quæ salúti suæ desérviunt. Multa verba non sátiánt ánimam; sed bona vita refrígerat mentem, et pura consciéntia magnam ad Deum præstat confidéntiam.

3. Ouanto plus et mélius scis, tanto gráuius inde iudicáberis, nisi sánctius víxeris. Noli ergo extólli de ulla arte vel sciéntia, sed pótius time de data tibi notítia. Si tibi vidétur, quod multa scis et satis bene intéllegis: scito tamen, quia sunt multo plura, quæ nescis. Noli altum sápere, sed ignorántiam tuam magis fatére. Quid te vis alicui præférre, cum plures doctiôres te inveniántur, et magis in lege perítí? Si vis útiliter álquid scire et díscere: ama nescíri et pro níhilo reputári.

4. Hæc est altíssima et utilíssima léctio: sui ipsíus vera cognítio et despéctio. De se ipso nihil tenére, et de áliis semper bene et alte sentíre, magna sapiéntia est et perféctio. Si vidéres álium apérte peccáre, vel áliqua grávia perpetráre, non debéres te tamen meliôrem æstimáre; quia nescis, quam diu possis in bono stare. Omnes frágiles sumus, sed tu néminem fragiliôrem te ipso tenébis.

CAPUT III

DE DOCTRÍNA VERITÁTIS

1. Felix, quem véritas per se docet, non per figúras et voces transeúntes, sed sícuti se habet. Nostra opínio et noster sensus sæpe nos fallit et módicum videt. Quid prodest magna cavillátio de occúltis et obscúris rebus, de quibus nec arguémur in iudício, quia ignorávimus? Grandis insipiéntia, quod negléctis utilibus et necessariis ultro inténdimus curiósus et damnósus. Oculos habéntes non vidémus.

2. Et quid curæ nobis de genéribus et speciébus? Cui ætérnum Verbum lóquitur, a multis opinió nibus expédítur. Ex uno verbo ómnia, et unum loquúntur ómnia: et hoc est princípium, quod et lóquitur nobis. Nemo sine illo intéllegit aut recte iúdicat. Cui ómnia unum sunt, et ómnia ad unum trahit, et ómnia in uno videt, potest stábilis corde esse et in Deo pacíficus permanére. O véritas Deus, fac me

unum tecum in caritatē perpétua. Tædet me sæpe, multa légere et audíre: in te est totum, quod volo et desidéro. Táceant omnes doctóres, síleant univérsæ creatúræ in conspéctu tuo: tu mihi lóquere solus.

3. Quanto áliquis magis sibi unítus et intérius simplificatus fúerit, tanto plura et altióra sine labóre intéllegit, quia désuper lumen intellegéntiæ áccipit. Purus, simplex et stábilis spíritus in multis opéribus non dissipátur, quia ómnia ad Dei honórem operátur, et in se otíus ab omni própria exquisitióne esse nítitur. Quis te magis ímpedit et moléstat quam tua immortificata afféctio cordis? Bonus et devótus homo ópera sua prius intus dispónit, quæ foris ágere debet. Nec illa trahunt eum ad desidéria vitiósæ inclinaciónis, sed ipse infléctit ea ad arbítrium rectæ ratiónis. Quis habet fórtius certámen, quam qui nítitur víncere se ipsum? Et hoc debéret esse negótium nostrum: víncere vidélicet se ipsum, et cotídie se ipso fortiórem fieri atque in mélius áliquid profícere.

4. Omnis perféctio in hac vita quandam imperfectiόνem sibi habet annexam; et omnis speculátio nostra quadam calígine non caret. Húmilis tui cognítio cértior via est ad Deum, quam profúnda sciéntiæ inquisítio. Non est culpánda sciéntia aut quálibet simplex rei notítia, quæ bona est in se consideráta et a Deo ordináta; sed præferénda est semper bona consciéntia et virtuósa vita. Quia vero plures magis student scire, quam bene vívere: ídeo sæpe errant et pæne nullum vel módicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhibérent diligéntiam ad exstirpánda vítia et virtútes inseréndas, sicuti ad movéndas quæstiónes, non fíerent tanta mala et scándala in pópulo, nec tanta dissolútio in cænóbiis. Certe adveniéntie die iudícii non quærétur a nobis, quid légimus, sed quid fécimus; nec quam bene díximus, sed quam religióse víximus. Dic mihi: Ubi sunt modo omnes illi dómini et magístri, quos bene novísti, dum adhuc víverent, et stúdiis florérent? Iam eórum præbéndas

alii pössident; et nésocio, utrum de iis recógitant. In vita sua áliiquid esse videbántur, et modo de illis tacétur.

6. O quam cito transit glória mundi! Utinam vita eórum sciéntiæ ipsórum concordásset! Tunc bene studuísset et legísset. Quam multi péreunt per vanam sciéntiam in sáculo, qui parum curant de Dei servítio! Et quia magis éligunt magni esse quam húmiles, ídeo evanéscunt in cogitatióibus suis. Vere magnus est, qui magnam habet caritátem. Vere magnus est, qui in se parvus est et pro níhilo omne culmen honóris ducit. Vere prudens est, qui ómnia terréna arbitrátur ut stércora, ut Christum lucrifáciat. Et vere bene doctus est, qui Dei voluntátem facit, et suam voluntátem relínquit.

CAPUT IV

DE PROVIDÉNTIA IN AGÉNDIS

1. Non est credéndum omni verbo nec instíntui; sed caute et longanímiter res est secúndum Deum ponderánda. Pro dolor, sæpe malum facílius quam bonum de álio crédito et díctur, ita infirmi sumus. Sed perfécti viri non fáctile credunt omni enarránti, quia sciunt infirmitátem humánam ad malum proclívam et in verbis satis lábilem.

2. Magna sapiéntia, non esse præcípitem in agéndis, nec pertináciter in própriis stare sénsibus. Ad hanc étiam pértinet, non quibúlibet hóminum verbis crédere, nec audíta vel crédita mox ad aliórum aures effúndere. Cum sapiénte et conscientioso viro consílium habe; et quære pótius a melióre ínstrui, quam tuas adinventiões sequi. Bona vita facit hóminem sapiéntem secúndum Deum et expértum in multis. Quanto quis in se humílior fúerit et Deo subiéctor, tanto in ómnibus erit sapiéntior et pacátior.

CAPUT V

DE LECTIÓNE SANCTÁRUM SCRIPTURÁRUM

- 1.** Véritas est in Scriptúris Sanctis quærénda, non eloquéntia. Omnis Scriptúra Sacra eo spíritu debet legi, quo facta est. Quærere? Quærere pótius debémus utilitátem in Scriptúris, quam subtilitatem sermonis. Ita libénter devótos et simplices libros légere debémus, sicut altos et profúndos. Non te offéndat auctóritas scribéntis, utrum parvæ vel magnæ litteratúræ fúerit; sed amor puræ veritátis te trahat ad legéndum. Non quæras, quis hoc díxerit; sed quid dicátur, atténde.
- 2.** Hómines tránseunt, sed véritas Dómini manet in ætérnum. Sine personárum acceptióne, váriis modis lóquitur nobis Deus. Curiositas nostra sæpe nos ímpedit in lectione Scripturárum, cum vólumus intellégere et discútere, ubi simplicitér esset transeúndum. Si vis proféctum hauríre, lege humíliter, simplicitér et fidéliter; nec umquam velis habére nomen sciéntiæ. Intérroga libénter et audi tacens verba sanctorum; nec displiceant tibi parabolæ seniórum: sine causa enim non proferúntur.

CAPUT VI

DE INORDINÁTIS AFFECTIÓNIBUS

- 1.** Quandocúmque homo áliquid inordináte appetit, statim in se inquietus fit. Supérbus et avárus numquam quiéscunt; pauper et humilis spíritu in multitúdine pacis conversántur. Homo qui necdum perfécte in se mórtuus est, cito temptátur et víncitur in parvis et vílibus rebus. Infírmus in spíritu et quodámmodo adhuc carnális et ad sensibília inclinátus difficúlter se potest a terrénis desidériis ex toto abstráhere. Et ídeo sæpe habet tristítiam, cum se súbtrahit; léviter étiam indignátur, si quis ei résistit.
- 2.** Si autem prosecútus fúerit, quod concupíscit, statim ex reátu consciéntiæ gravátur: quia secútus est passióem suam, quæ nihil iuvat ad pacem, quam quæsívít. Resisténdo ígitur passióinibus invenítur pax vera cordis, non autem eis serviéndo. Non est ergo pax in corde hóminis carnális, non in hómine exterióribus dédito, sed in férvido et spirituáli.

CAPUT VII

DE VANA SPE ET ELATIÓNE FUGIÉNDÁ

- 1.** Vanus est, qui spem suam ponit in homínibus aut in creatúris. Non te púdeat áliis servíre amóre Iesu Christi, et páuperem in hoc sáculo vidéri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac quod in te est, et Deus áderit bonæ voluntáti tuæ. Non confídas in tua sciéntia vel astútia cuiuscúmque vivéntis, sed magis in Dei grátia, qui ádiuvat húmiles, et de se præsumentes humíliat.
- 2.** Ne gloriéris in divítiis, si adsunt, nec in amícis, quia poténtes sunt, sed in Deo, qui ómnia præstat et se ipsum super ómnia dare desíderat. Non te extóllas de magnítudine vel pulchritúdine córporis, quæ módica infirmitáte corrúmpitur et defoedátur. Non pláceas tibi ipsi de habilitáte aut ingénio tuo, ne displiceas Deo, cuius est totum quidquid boni naturáliter habúeris.
- 3.** Non te réputes áliis meliorem, ne forte coram Deo detérior habeáris, qui scit, quid est in hómine. Non supérbias opéribus bonis, quia áliter sunt iudícia Dei quam hóminum, cui sæpe displicet, quod homínibus placet. Si áliquid boni habúeris, crede de áliis melióra, ut humilitátem consérves. Non nocet, si ómnibus te suppónas; nocet autem plúrimum, si vel uni te præpónas. Iugis pax cum húmili; in corde autem supérbi zelus et indignátio frequens.

CAPUT VIII

DE CAVÉNDÁ NÍMIA FAMILIARITÁTE

- 1.** Non omni hómni revéles cor tuum, sed cum sapién-te et timén-te Deum age causam tuam. Cum iuvénibus et extrá-neis rarus esto. Cum divítibus noli blandíri, et coram magnátibus non libén-ter ap-páreas. Cum humílibus et simplicibus, cum devótis et morigerátis sociáre, et quæ ædificatiónis sunt, pertrácta. Non sis familiáris alicui mulieri; sed in commúni omnes bonas mulieres Deo comménda.

Soli Deo et ángelis eius opta familiáris esse, et hóminum notítiam devíta.

2. Cáritas habénda est ad omnes, sed familiáritas non éxpedít. Quandóque áccidit, ut persóna ignóta ex bona fama lucéscat; cuius tamen præsentía óculos intuéntium offúscat. Putámus aliquándo áliis placére ex coniunctióne nostra, et incípimus magis displicére ex morum improbitáte in nobis consideráta.

CAPUT IX

DE OBÆDIÉNTIA ET SUBIECTIÓNE

1. Valde magnum est, in obædiéntia stare, sub præláto vívere, et sui iuris non esse. Multo tútius est, stare in subiectióne, quam in prælatúra. Multi sunt sub obædiéntia magis ex necessitáte, quam ex caritáte; et illi pœnam habent et léviter múrmurant. Nec libertátem mentis acqúrent, nisi ex toto corde propter Deum se subíciant. Curre hic vel ibi: non invénies quiétem, nisi in húmili subiectióne sub régimine præláti. Imaginátio locórum et mutátio multos feféllit.

2. Verum est, quod unusquisque libénter agit pro sensu suo, et inclinátur ad eos magis, qui secum séntiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquámus étiam quandóque nostrum sentíre propter bonum pacis. Quis est ita sápiens, qui ómnia plene scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confídere, sed velis étiam libénter aliórum sensum audíre. Si bonum est tuum sentíre, et hoc ipsum propter Deum dimíttis et álium séqueris, magis exínde profícies.

3. Audívi enim sæpe, secúrius esse audíre et accípere consílium, quam dare. Potest étiam contíngere, ut bonum sit uniuscuiúsque sentíre; sed nolle áliis acquiescere, cum id rátio aut causa póstulat, signum est supérbiæ et pertináciæ.

CAPUT X

DE CAVÉNDÁ SUPERFLUITÁTE VERBÓRUM

1. Cáveas tumúltum hóminum, quantum potes; multum enim ímpedit tractátus sæculárium gestórum, étiam si símplici intentióne proferántur. Cito enim inquinámur vanitáte et captivámur. Vellem me plúries tacuísse et inter hómines non fuísse. Sed quare tam libénter lóquimur et ínvicem fabulámur, cum tamen raro sine læsióne consciéntiæ ad siléntium redímus? Ideo tam libénter lóquimur: quia per mútuas locutiónes ab ínvicem consolári quáerimus; et cor divérsis cogitatióibus fatigátum optámus releváre. Et multum libénter de his, quæ multum dilígimus vel cúpimus, vel quæ nobis contrária sentímus, libet loqui et cogitáre.

2. Sed pro dolor, sæpe inániter et frustra. Nam hæc extérior consolátio interióri et divínæ consolatióis non módicum detriméntum est. Ideo vigilándum est et orándum, ne tempus otiose tránseat. Si loqui licet et expedit, quæ ædificabilia sunt, lóquere. Malus usus et neglegéntia proféctus nostri multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuvat tamen non parum ad proféctum spirituálem devóta spirituálium rerum collátio; máxime ubi pares ánimo et spíritu in Deo sibi sociántur.

CAPUT XI

DE PACE ACQUIRÉNDÁ ET ZELO PROFICIÉNDI

1. Multam possémus pacem habére, si non vellémus nos cum aliórum dictis et factis, et quæ ad nostram curam non spectant, occupáre. Quómodo potest ille diu in pace manére, qui aliénis curis se intermíscet? qui occasiónes forínsecus quærit? qui parum vel raro se intrínsecus cólligit? Beáti símplices, quóniam multam pacem habébunt.

2. Quare quidam sanctórum tam perfécti et contemplatívi fuérunt? Quia omníno se ipsos mortificáre ab ómnibus terrénis desidériis studuérunt: et ídeo totis medúllis cordis Deo inhærére atque líbere sibi vacáre potuérunt. Nos nímium occupámur própriis passióibus, et

de transitóriis nimis sollicitámur. Raro étiam unum vítium perfécte víncimus, et ad cotidiánum proféctum non accéndimur: ídeo frígidi et tépidi remanémus.

3. Si essémus nobis ipsis perfécte mórtui, et intérius mínime implicáti: tunc possémus étiam divína sápere, et de cælésti contemplatióne áliquid experíri. Totum et máximum impediméntum est, quia non sumus a passiónibus et concupiscéntiis líberi, nec perféctam sanctórum viam conámur íngredi. Quando étiam módicum adversitatís occúrrit, nimis cito deícimur, et ad humánas consolatiónes convértimur.

4. Si niterémur, sicut viri fortes, stare in prælio: profécto auxílium Dómini super nos viderémus de cælo. Ipse enim certántes et de sua grátia sperántes parátus est adiuváre: qui nobis certándi occasiões procúrat, ut vincámus. Si tantum in istis exterióribus observántiis proféctum religiónis pónimus, cito finem habébit devótio nostra. Sed ad radícem secúrim ponámus, ut purgáti a passiónibus pacíficam mentem possideámus.

5. Si omni anno unum vítium extirparémus, cito viri perfécti efficerémur. Sed modo e contráριο sæpe sentímus, ut melióres et purióres in inítio conversiόνis nos fuisse inveniámus, quam post multos annos professiόνis. Fervor et proféctus cotidie debéret créscere; sed nunc pro magno vidétur, si quis primi fervóris partem posset retinére. Si módicam violéntiam facerémus in princípío, tunc póstea cuncta possémus fácere cum levitáte et gáudio.

6. Grave est, assuéta dimíttere: sed grávius est, contra própriam voluntátem ire. Sed si non vincis parva et lévia, quando superábis difficiéliora? Resíste in princípío inclinatióni tuæ, et malam dedísce consuetúdinem, ne forte paulátim ad maiórem te ducat difficultátem. O si advérteres, quantam tibi pacem et áliis lætítiam fáceres, te ipsum bene habéndo, puto, quod sollicitior esses ad spirituálem proféctum.

CAPUT XII

DE UTILITÁTE ADVERSITÁTIS

1. Bonum nobis est, quod aliquándo habeámus áliquas gravitátes et contrarietátes; quia sæpe hóminem ad cor révocant, quátinus se in exílio esse cognóscat, nec spem suam in áliqua re mundi ponat. Bonum est, quod patiámur quandóque contradicţiónes, et quod male et imperfécte de nobis sentiátur, étiam si bene ágimus et inténdimus. Ista sæpe iuvant ad humilitátem et a vana glória nos deféndunt. Tunc enim mélius interiorem testem Deum quáerimus, quando foris vilipéndimur ab homínibus, et non bene nobis créditur.

2. Ideo debéret se homo in Deo táliter firmáre, ut non esset ei necesse multas humánas consolatiónes quáerere? quáerere. Quando homo bonæ voluntátis tribulátur vel temptátur, aut malis cogitatióibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessárium intélegit, sine quo nihil boni se posse deprehéndit. Tunc étiam tristátur, gemit, et orat pro misériis, quas pátitur. Tunc tædet eum diútius vívere, et mortem optat veníre: ut possit dissólvi et cum Christo esse. Tunc étiam bene advértit, perféc tam securitátem et plenam pacem in mundo non posse constáre.

CAPUT XIII

DE TEMPTATIÓNIBUS RESISTÉNDIS

1. Quám diu in mundo vívimus, sine tribulatióne et temptatióne esse non póssumus. Unde in Iob scriptum est: Temptatio est vita humana super terram. Ideo unusquisque sollícitus esse debéret circa temptatiónes suas et vigiláre in oratió nibus, ne diábolus locum inveníret decipiéndi, qui numquam dormítat, sed circuit quærens, quem devoret. Nemo tam perféc tus est et sanctus, qui non hábeat aliquándo temptatiónes; et plene eis carére non póssumus.

2. Sunt tamen temptatiónes hómini sæpe valde útiles, licet moléstæ sint et graves; quia in illis homo humiliátur, purgátur, et erudítur. Omnes sancti per multas tribulatiónes et temptatiónes transiérunt

et profecerunt. Et qui temptatiões sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt et defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint temptatiões vel adversitates.

3. Non est homo securus a temptatiõibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis est, unde temptamur, ex quo in concupiscencia nati sumus. Una temptatiõe seu tribulatiõe recedente, alia supervenit, et semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostrae perdidimus. Multi quaerunt temptatiões fugere, et gravius incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam et veram humilitatem omnibus hostibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exterius declinat nec radicem evellit, parum proficiet; immo citius ad eum temptatiões redient et peius sentiet. Paulatim, et per patientiam cum longanimitate Deo iuvante melius superabis, quam cum duritia et importunitate propria. Saepius accipe consilium in temptatiõe, et cum temptato noli duriter agere, sed consolationemingere, sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum temptatiõnum inconstantia animi et parva ad Deum confidentia. Quia sicut navis sine gubernaculo hinc inde a fluctibus impellitur: ita homo remissus et suum propositum deserens varie temptatur. Ignis probat ferrum, et temptatio hominem iustum. Nescimus saepe quid possumus; sed temptatio aperit quid sumus. Vigilandum est tamen praecipue circa initium temptatiõnis; quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur; sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit: Principiis obsta, sero medicina paratur. Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio et motus pravus, et assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se cotidie debilius fit, et hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversiónis suæ gravióres temptatiónes patiúntur, quidam autem in fine. Quidam vero quasi per totam vitam suam male habent. Nonnúlli satis léniter temptántur, secúndum divínæ ordinatiónis sapiéntiam et æquitátem, quæ statum et mérita hóminum pensat, et cuncta ad electórum suórum salútem præórdinat.

7. Ideo non debémus desperáre, cum temptámur, sed eo fervéntius Deum exoráre, quátinus nos in omni tribulatióne dignétur adiuváre; qui útique, secúndum dictum Pauli, talem fáciat cum temptatióne provéntum, ut possímus sustinére. Humiliémus ergo ánimas nostras sub manu Dei in omni temptatióne et tribulatióne, quia húmiles spírítu salvábit et exaltábit.

8. In temptatió nibus et tribulatió nibus probátur homo, quantum profécit; et ibi máius?maius méritum consístit, et virtus mélius patéscit. Nec magnum est, si homo devótus sit et férvidus, cum gravitátem non sentit; sed si témpore adversitátis paténter se sústinet, spes magni proféctus erit. Quidam a magnis temptatió nibus custodiúntur, et in parvis cotidiánis sæpe vincúntur, ut humiliáti numquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam módicis infirmántur.

CAPUT XIV

DE TEMERÁRIO IUDÍCIO VITÁNDO

1. Ad te ipsum óculos reflécte, et aliórum facta cáveas iudicáre. In iudicándo álios homo frustra labórat, sápius errat, et léviter peccat; se ipsum vero iudicándo et discutiéndo semper fructuóse labórat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea fréquénter iudicámus; nam verum iudícium propter privátum amórem fácliter pérdimus. Si Deus semper esset pura inténtio nostri desidérii, non tam fácliter turbarémur pro resisténtia sensus nostri.

2. Sed sæpe áliquíd ab intra latet, vel étiam ab extra concúrrit, quod nos étiam páriter trahit. Multi occúlte se ipsos quærun in rebus quas

agunt, et nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt et sentire; si autem aliter fit quam cupiunt, cito moventur et tristes fiunt. Propter diversitatem sensuum et opinionum satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos et cives, inter religiosos et devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur, et ultra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quam virtuti subiectivæ Iesu Christi, raro et tarde eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfecte subici, et omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAPUT XV

DE OPÉRIBUS EX CARITÁTE FACTIS

1. Pro nulla re mundi et pro nullius hominis dilectione aliquod malum est faciendum; sed pro utilitate tamen indigentis opus bonum libere aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur. Sine caritate opus externum nihil prodest; quidquid autem ex caritate agitur, quantumcumque etiam parvum sit et despectum, totum fructuosum efficitur. Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quam opus quod facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui communitati magis quam suæ voluntati servit. Sæpe videtur esse caritas, et est magis carnalitas; quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis raro abesse volunt.

3. Qui veram et perfectam caritatem habet, in nulla re se ipsum quaerit, sed Dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat; nec in se ipso vult gaudere, sed in Deo, super omnia bona, optat beatificari. Nemi aliiquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo fon-

taliter ómnia procédunt, in quo fináliter omnes sancti fruibiliter requiészunt. O qui scintíllam habéret veræ caritátis, profécto ómnia terréna sentíret plena fore vanitátis.

CAPUT XVI

DE SUFFERÉNTIA DEFÉCTUUM ALIÓRUM

1. Quæ homo in se vel in áliis emendáre non valet, debet patiénter sustinére, donec Deus áliter órдинet. Cógita, quia sic forte mélius est pro tua probatióne et patiéntia, sine qua non sunt multum ponderánda mérita nostra. Debes tamen pro tálibus impediméntis supplicáre, ut Deus tibi dignétur subveníre, et possis benígne portáre.

2. Si quis semel aut bis admónitus non acquiészit, noli cum eo conténdere; sed totum Deo commítte, ut fiat volúntas eius et honor in ómnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convértere. Stude pátiens esse in tolerándo aliórum deféctus, et qualescúmque infirmitátes; quia et tu multa habes, quæ ab áliis opórtet tolerári. Si non potes te talem fácere, qualem vis, quómodo póteris álium ad tuum habére beneplácitum? Libénter habémus álios perféctos, et tamen próprios non emendámus deféctus.

3. Vólumus, quod álii stricte corrigántur, et ipsi córrigi nólumus. Displicet larga aliórum licéntia, et tamen nobis nólumus negári quod pétimus. Alios restríngi per statúta vólumus, et ipsi nullátenus pátimur ámplius cohibéri. Sic ergo patet, quam raro próximum sicut nos ipsos pensámus. Si essent omnes perfécti, quid tunc haberémus ab áliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinávit, ut discámus alter altérius ónera portáre; quia nemo sine deféctu, nemo sine ónere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sápiens; sed opórtet nos ínvicem portáre, ínvicem consolári, páriter adiuváre, instrúere et admonére. Quantæ autem virtútis quisque fúerit, mélius patet occasiÓne adversitátis. OccasiÓnes namque hómínem frágilem non faciunt, sed qualis sit, osténdunt.

CAPUT XVII

DE MONÁSTICA VITA

1. Opórtet quod discas te ipsum in multis frángere, si vis pacem et concórdiam cum áliis tenére. Non est parvum in monastériis vel in congregatióne habitáre, et ínibi sine queréla conversári, et usque ad mortem fidélis perseveráre. Beátus, qui [íbidem?ibídem] bene víxerit et felíciter consummáverit. Si vis débite stare et profícere, téneas te tamquam éxulem peregrínus super terram. Opórtet te stultum fieri propter Christum, si vis religiósam dúcere vitam.

2. Hábitus et tonsúra módicum confert; sed mutátio morum, et íntegra mortificátio passiónum verum faciunt religiósus. Qui áliud quærit, quam pure Deum et ánimæ suæ salútem, non invéniet nisi tribulatiónem et dolórem. Non potest étiam diu stare pacíficus, qui non nítitur esse mínimus et ómnibus subiéctus.

3. Ad serviéndum venísti, non ad regéndum; ad patiéndum et laborándum scias te vocátum, non ad otiándum vel fabulándum. Hic ergo probántur hómines, sicut aurum in fornáce. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se volúerit propter Deum humiliáre.

CAPUT XVIII

DE EXÉMP LIS SANCTÓRUM PATRUM

1. Intuére sanctórum patrum vívida exéempla, in quibus vera perféctio refúlsit et relígio, et vidébis, quam módicum sit, et pæne nihil, quod nos ágimus. Heu, quid est vita nostra, si illis fúerit comparáta? Sancti et amíci Christi Dómino serviérunt in fame et siti, in frígore et nudité, in labóre et fatigatióne, in vigíliis et ieiúniis, in oratió nibus et meditatió nibus sanctis, in persecutió nibus et oppróbriis multis.

2. O quam multas et graves tribulatió nes passi sunt apóstoli, mártires, confessóres, vírgines, et réliqui omnes, qui Christi vestígia volúerunt sequi. Nam ánimas suas in hoc mundo odérunt, ut in ætérrnam vitam eas possidérent. O quam strictam et abdicátam vitam

sancti patres in erémo duxérunt! quam longas et graves temptatiónes pertulérunt! quam frequénte ab inimíco vexáti sunt! quam crebras et férvidas oratiónes Deo obtulérunt! quam rígidas abstinéntias peregérunt! quam magnum zelum et fervórem ad spirituálem proféctum habuérunt! quam forte bellum advérsus edomationem vitiórum gesserunt! quam puram et rectam intentiónem ad Deum tenuérunt! Per diem laborábant, et nóctibus oratióni diútinæ vacábant; quamquam laborándo ab oratióne mentáli mínime cessárent.

3. Omne tempus útiliter expendébant; omnis hora ad vacándum Deo brevis videbátur; et præ magna dulcédine contemplatiónis étiam obliuioni tradebátur necéssitas corporális refectionis. Omnibus divítiis, dignitatibus, honóribus, amicis et cognátis renuntiábant; nil de mundo habére cupiébant, vix necessariá vitæ sumébant; córpori servíre, étiam in necessitaté, dolébant. Páuperes igitur erant rebus terrénis, sed dívites valde in grátia et virtútibus. Foris egébant, sed intus grátia et consolatióne divína reficiebántur.

4. Mundo erant aliéni, sed Deo próximi ac familiáres amíci. Sibi ipsis videbántur tamquam níhili, et huic mundo despécti; sed erant in óculis Dei pretiósí et dilécti. In vera humilitáte stabant, in simplici oboediéntia vivébant, in caritaté et patiéntia ambulábant: et ideo cotidie in spíritu proficiébant, et magnam apud Deum grátiam obtinebánt. Dati sunt in exéplum ómnibus religiósí, et plus provocáre nos debent ad bene proficiéndum, quam tepidórum númerus ad relaxándum.

5. O quantus fervor ómnium religiosórum in princípíio suæ sanctæ institutiónis fuit! O quanta devótio oratiónis! quanta æmulátio virtútis! quam magna disciplína víguit! quanta reveréntia et oboediéntia sub régula magístri in ómnibus efflóruit! Testántur adhuc vestígia derelícta, quod vere viri sancti et perfécti fuérunt, qui tam strénue militántes mundum suppeditavérunt. Iam magnus putátur, si quis transgréssor non fuérit, si quis, quod accépit, cum patiéntia

tolerare potuerit.

6. Oh teporis et negligentiae status nostri, quod tam cito declinamus a pristino fervore, et iam taedet [vivere?vivere] pra lassitudine et tepore! Utinam in te [penitus?penitus] non dormitet profectus virtutum, qui multa saepius exempla vidisti devotorum!

CAPUT XIX

DE EXERCITIIS BONI RELIGIOSI

1. Vita boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius. Et merito, multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris, quia inspector noster est Deus, quem summopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, et tamquam angeli in conspectu eius mundi [incedere?incedere]. Omni die renovare debemus propositum nostrum et ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque [dicere?dicere]: Adiuva me, [Domine?Domine] Deus, in bono proposito et sancto servitio tuo, et da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

2. Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri; et multa diligentia opus est bene proficere volenti. Quod si fortiter proponens saepe deficit; quid ille, qui raro aut minus fixe aliquid proponit? Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri; et levis omisio exercitiorum vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum in gratia Dei potius, quam in propria sapientia pendet: in quo et semper confidunt, quidquid arripiunt. Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via eius.

3. Si pietatis causa aut fraternae utilitatis proposito quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari. Si autem taedio animi aut negligentia facilliter relinquitur, satis culpabile est et nocivum sentiatur. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum

est, et contra illa præcípuē, quæ ámplius nos impédiunt. Exterióra nostra et interióra páriter nobis scrutánda sunt et ordinánda, quia [utráque?útraque] expédiunt ad proféctum.

4. Si non contínuē te vales [collígere?colligére], saltem intérdum, et ad minus semel in die, mane vidélicet, aut véspere. Mane propóne, véspere discute mores tuos, qualis hódie fuísti in verbo, ópere et cogitatióne; quia in his sápius fórsitan Deum offendísti et próximum. Accínge te, sicut vir, contra diabólicas nequítias; frena gulam, et omnem carnis inclinaciónem facílius frenábis. Numquam sis ex toto otíósus, sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut méditans, aut áliquid utilitátis pro commúni labórans. Corporália tamen exercítia discrète sunt agénda, nec ómnibus æquáliter assuménda.

5. Quæ commúnia non sunt, non sunt foris ostendénda; nam in secréto tútius exercéntur priváta. Cavéndum tamen, ne piger sis ad commúnia et ad singulária prómptior; sed explétis íntegre et fidéliter débitis et iniúctis, si iam ultra vacat, redde te tibi, prout devótio tua desíderat. Non possunt omnes habére unum exercítium, sed áliud isti, áliud illi magis desérvit. Etiam pro témporis congruéntia dívér-sa placent exercítia, quia ália in festis, ália in feriátis magis sápiunt diébus. Aliis indigémus témpore temptatiónis, et áliis témpore pacis et quiétis. Alia, cum tristámur, libet cogitare, et ália, cum læti in Dómino fuérimus.

6. Circa principália festa renovánda sunt bona exercítia et sanctórum suffrágia fervéntius imploránda. De festo in festum [propóne-re?proponére] debémus, quasi tunc de hoc sáculo migratúri et ad ætérnum festum perventúri. Ideóque sollícite nos præparáre debémus in devótis tempóribus et devótius conversári, atque omnem observántiam stríctius custodíre, tamquam in brevi præmium labóris nostri a Deo perceptúri.

7. Et si dilátum fúerit, credámus nos minus bene præparátos atque indígnos tantæ adhuc glóriæ, quæ revelábitur in nobis témpore præ-

finíto: et studeámus nos mélius ad éxítum præparáre. Beátus servus, ait evangelísta Lucas, quem, cum vénerit Dóminus, invénerit vigilántem. Amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum.

CAPUT XX

DE AMÓRE SOLITÚDINIS ET SILÉNTII

1. Quære aptum tempus vacándi tibi, et de beneficiis Dei frequénter cógita. Relínque curiósa. Tales pérlege matérias, quæ compunctiónem magis præstant, quam occupationem. Si te subtráxeris a superfluis locutió nibus et otíosis circuitiúnibus, nec non a novitátibus et rumóribus audiéndis: invénies tempus sufficiens et aptum pro bonis meditatió nibus insisténdis. Máximi sanctórum húmana consórtia, ubi póterant, vitábant, et Deo in secréto servíre eligébant.

2. Dixit quidam: Quótiens inter hómines fui, minor homo rédii. Hoc sápius experímur, quando diu confabulamur. Facílius est omníno tacére, quam verbo non [excédere?excedére]. Facílius est domi [latére?látere], quam foris se posse sufficiénter custodíre. Oui ígitur inténdit ad interióra et spirituália perveníre, opórtet eum cum Iesu a turba declináre. Nemo secúre [appáret?apparet], nisi qui libénter latet. Nemo secúre lóquitur, nisi qui libénter tacet. Nemo secúre præest, nisi qui libénter subest. Nemo secúre præcipit, nisi qui bene obœdíre dídidit.

3. Nemo secúre gaudet, nisi bonæ consciéntiæ in se testimónium hábeat. Semper tamen sanctórum securitas plena timóris Dei éxstitit. Nec eo minus sollíciti et húmiles in se fuérunt, quia magnis virtútibus et grátia emicuérunt. Pravórum autem securitas ex supérbia et præsumptiône orítur, et in fine in deceptiúnem sui ipsíus vértitur. Numquam promíttas tibi securitátem in hac vita, quamvis bonus videáris cœnobíta aut devótus eremíta.

4. Sæpe meliôres in æstimatióne hóminum grávius periclitáti sunt propter suam nímiam confidéntiam. Unde multis útilius est, ut non

[penítus?pénitus] temptatióibus cáreant, sed sápius impugnentur, ne nímium secúri sint, ne forte in supérbiam elevéntur, ne étiam ad exterióres consolatiónes licéntius declínent. O, qui numquam transitóriam lætítiam quáreret, qui numquam cum mundo se occupáret, quam bonam consciéntiam serváret! O, qui omnem vanam sollicitúdinem amputáret, et dumtáxat salutária ac divína cogitáret, et totam spem suam in Deo constitúeret, quam magnam pacem et quiétem [possidéret?possíderet]!

5. Nemo dignus est cælésti consolatióne, nisi diligénter se exercúerit in sancta compunctiόe. Si vis cordetenus compúngi, intra cubíle tuum, et exclúde tumúltus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris compungímíni. In cella invénies, quod déforis sápius amíttēs. Cella continuáta dulcéscit, et male [custódita?custodíta] tædium génerat. Si in princípíio conversiόnis tuæ bene eam incolúeris et [custodiéris?custodíeris], erit tibi póstea dilécta amíca et gratíssimum soláciū.

6. In siléntio et quiéte próficit ánima devóta et discit abscondita scripturárum. Ibi [ínvenit?invénit] fluénta lacrimárum, quibus singulis nóctibus se lavet et mundet, ut Conditóri suo tanto familiárior fiat, quanto lóngius ab omni sæculári tumúltu degit. Qui ergo se ábstrahít a notis et [amícis?ámicis], approximábit illi Deus cum ángelis sanctis. Mélius est [latére?látere] et sui curam [ágere?agére], quam se neglécto signa fácere. Laudábile est hómíni religiόso, raro foras ire, [fúgere?fugére] vidéri, nolle étiam hómínes vidére.

7. Quid vis vidére, quod non licet habére? Transit mundus et concupiscéntia eius. Trahunt desidéria sensualitátis ad spatiándum; sed cum hora transíerit, quid nisi gravitátem consciéntiæ et cordis dispersiόnem repórtas? Lætus éxitus tristem sæpe réditum parit, et læta vigília serótina triste mane facit. Sic omne carnále gáudium blande intrat, sed in fine mordet et périmít. Quid potes álibi vidére, quod hic non vides? Ecce cælum et terra et ómnia eleménta; nam ex istis

omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi vidére, quod diu potest sub sole permanére? Credis te fórsitan satiári, sed non [póteris?potéris] [pertíngere?per-tingére]. Si cuncta vidéres præséntia, quid esset nisi vísio vana? Leva óculos tuos ad Deum in excélsis, et ora pro peccátis tuis et negle-géntiis. Dimítte vana vanis; tu autem inténde illis, quæ tibi præcépit Deus. Claude super te óstium tuum, et voca ad te Iesum, diléctum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invénies álibi tantam pacem. Si non exísses nec quicquam de rumóribus audísses, mélius in bona pace permansísses. Ex quo nova deléctat aliquándo audíre, opórtet te exínde turbatiónem cordis toleráre.

CAPUT XXI

DE COMPUNCTIÓNE CORDIS

1. Si vis áliquíd proficere, consérva te in timóre Dei, et noli esse nimis liber; sed sub disciplína cóhibe omnes sensus tuos, nec inéptæ te tradas lætítiæ. Da te ad cordis compunctiόnem, et invénies devo-tiόnem. Compunctio multa bona áperit, quæ dissolutio cito [pér-dere?perdere] consuévít. Mirum est, quod homo potest umquam perfécte in hac vita lætári, qui suum exílium et tam multa perícula ánimæ suæ consíderat et pensat.

2. Propter levitátem cordis et neglegéntiam deféctuum nostrórum non sentímus ánimæ nostræ dolóres; sed sæpe vane ridémus, quan-do mérito flere deberémus. Non est vera libértas nec bona lætítia, ni-si in timóre Dei cum bona consciéntia. Felix, qui abícere potest om-ne impediméntum distractiόnis, et ad uniόnem se [recollígere?re-collígere] sanctæ compunctiόnis. Felix, qui a se [ábdicat?abdícat], quidquid consciéntiam suam maculáre potest vel graváre. Certa ví-ríliter, consuetúdo consuetúdine [vincítur?víncitur]. Si tu scis hó-mines [dimíttere?dimittére], ipsi bene te dimíttent tua facta fácere.

3. Non átrahas tibi res aliórum, nec te ímplices causis maiórum. Hábeas semper óculum super te primum, et admóneas te ipsum spe-

cialiter præ ómnibus tibi diléctis. Si non habes favórem hóminum, noli ex hoc tristári; sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene et circumspécte, sicut decéret Dei servum et devótum religiósium conversári. Utilius est sæpe et secúrius, quod homo non hábeat multas consolatiónes in hac vita, secúndum carnem præcípuè. Tamen quod divínas non habémus, aut rárius sentímus, nos in culpa sumus, quia compunctiódinem cordis non quærimus, nec vanas et extérnas omníno abícimus.

4. Cognósce te indígnum divína consolatióne, sed magis dignum multa tribulatióne. Quando homo est perfécte compúnctus, tunc gravis et amárus est ei totus mundus. Bonus homo sufficiéntem [ínvenit?invénit] matériam doléndi et flendi. Sive enim se consíderat, sive de próximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatióne hic vivit. Et quanto stríctius sese consíderat, tanto ámplius dolet. Matériæ iusti dolóris et intérnæ compunctiódinis sunt peccáta et vítia nostra, quibus ita involúti iacémus, ut raro cæléstia contemplári valeámus.

5. Si frequéntius de morte tua, quam de longitudíne vitæ cogitáres, non dúbium, quin fervéntius te emendáres. Si étiam futúras inférni sive purgatórii pœnas cordialiter [perpendéres?perpenderes], credo, quod libénter labórem et dolórem sustinéres, et nihil rigóris formidáres. Sed quia ad cor ista non tránseunt, et blandiménta adhuc amámus, ídeo frígidi et valde pigri remanémus.

6. Sæpe est inópia spíritus, unde tam léviter conquéritur míserum corpus. Ora ígitur humíliter ad Dóminum, ut det tibi compunctiódinis spíritum, et dic cum prophéta: Ciba me, [Dómine?Domíne], pane lacrimárum, et potum da mihi in lácrimis in mensúra.

CAPUT XXII

DE CONSIDERATIÓNE HUMÁNÆ MISÉRIÆ

1. Miser es, ubicúmque fúeris et quocúmque te [vérteris?vertéris], nisi ad Deum te convértas. Quid turbáris, quia non succédit tibi,

sicut vis et desíderas? Quis est, qui habet ómnia secúndum suam voluntátem? Nec ego, nec tu, nec áliquis hóminum super terram. Nemo est in mundo sine áliqua tribulatióne vel angústia, quamvis rex sit vel papa. Quis est, qui mélius habet? [útique?utíque] qui pro Deo áliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecílles et infírmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens et excélsus! Sed atténde ad cæléstia bona, et vidébis, quod ómnia ista temporália nulla sunt, sed valde incérta et magis gravántia, quia numquam sine sollicitúdine et timóre possidéntur. Non est hóminis felícitas, habére temporália ad abundántiam, sed súfficit ei mediócritas. Vere miséria est [vívere?vivére] super terram. Quanto homo volúerit esse spirituálior, tanto præsens vita fit ei amárior, quia sentit mélius et videt clárius humánæ corruptiόνis deféctus. Nam [comédere?comedére], [bíbere?bibére], vigiláre, dormíre, [quíescere?quiescére], laboráre et céteris necessitatibus natúra subiacére, vere magna miséria est et afflíctio hómini devóto, qui libénter esset absolutus et liber ab omni peccáto.

3. Valde enim gravátur intérior homo necessitatibus corporálibus in hoc mundo. Unde prophéta devóte rogat, quátenus liber ab istis esse váleat, dicens: De necessitatibus meis érue me, [Dómine?Domíne]. Sed væ non cognoscéntibus suam misériam; et ámplius væ illis, qui díligunt hanc míseram et corruptíbilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectúntur, licet étiam vix necessariá laborándo aut mendicándo hábeant, ut, si possent hic semper [vívere?vivére], de regno Dei nihil curárent.

4. O insáni et infidéles corde, qui tam profúnde in terrénis iacent, ut nihil nisi carnália sápiant. Sed míseri adhuc in fine gráviter sentient, quam vile et níhilum erat, quod amavérunt. Sancti autem Dei et omnes devóti [ámici?amíci] Christi non attendérunt, quæ carni placuérunt, nec quæ in hoc témpore floruérunt; sed tota spes eó-

rum et inténtio ad ætérna bona anhelábat. Ferebátur totum desidérium eórum sursum ad mansúra et invisibília, ne amóre visibílium traheréntur ad ínfima. Noli, frater, [amíttre?amittére] confidéntiam proficiéndi ad spirituália; adhuc habes tempus et horam.

5. Quare vis procrastináre propósitum tuum? Surge et in instánti íncipe et dic: Nunc tempus est faciéndi, nunc tempus est pugnándi, nunc aptum tempus est emendándi. Quando male habes et tribuláris, tunc tempus est promeréndi. Opórtet te transíre per ignem et aquam, [ántequam?antéquam] vénias in refrigeríum. Nisi tibi vim féceris, vítium non superábis. Quámdui istud frágle corpus gérimus, sine peccáto esse non póssumus, nec sine tædio et dolore [vívire?vivére]. Libénter haberémus ab omni miséria quiétém; sed quia per peccátum perdídimus innocéntiam, amísimus étiam veram beatitúdinem. Ideo opórtet nos [tenére?ténere] patiéntiam et Dei expectáre misericórdiam; donec tránseat iníquitas hæc et mortáalitas absorbeátur a vita.

6. O quanta fragílitas humána, quæ semper prona est ad vítia! Hódie confitéris peccáta tua, et cras íterum pérpetras conféssa. Nunc propónis cavére, et post horam agis quasi nihil proposuísses. Mérito ergo nos ipsos humiliáre póssumus nec umquam áliquid magni de nobis sentíre; quia tam frágles et instábiles sumus. Cito étiam potest perdi per neglegéntiam, quod multo labóre vix tandem acquisítum est per grátiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepéscimus tam mane? Væ nobis, si sic vólumus declináre ad quiétém, quasi iam pax sit et securitas, cum necdum appáreat vestígium veræ sanctitátis in conversatióne nostra. Bene opus esset, quod adhuc íterum instruerémur, tamquam boni novícii, ad mores óptimos; si forte spes esset de áliqua futúra emendatióne et maióri spirituáli profectu.

CAPUT XXIII

DE MEDITATIÓNE MORTIS

1. Valde cito erit tecum hic factum, vide áliter quómodo te hábeas: hódie homo est, et cras non [compáret?cómparet]. Cum autem sublátus fúerit ab óculis, étiam cito transit a mente. O hebetúdo et durítia cordis humáni, quod solum præséntia meditátur, et futúra non magis prævidet! Sic te in omni facto et cogitátu debéres [tenére?ténere], quasi hódie esses moritúrus. Si bonam consciéntiam habéres, non multum mortem timéres. Mélius esset peccáta cavére, quam mortem [fúgere?fugére]. Si hódie non es [parátus?páratus], quómodo cras eris? Cras est dies incérta, et quid scis, si crástinum habébis?

2. Quid prodest diu [vívere?vivére], quando tam parum emendámur? Ah, longa vita non semper eméndat, sed sæpe culpam magis auget. Utinam per unam diem bene essémus conversáti in hoc mundo! Multi annos cómputant conversiónis, sed sæpe parvus est fructus emendatiónis. Si formidolósum est mori, fórsitan periculósius erit diútius [vívere?vivére]. Beátus, qui horam mortis suæ semper ante óculos habet, et ad moriéndum cotidie se dispónit. Si vidísti aliquándo hóminem mori, cógita, quia et tu per eándem viam transíbis.

3. Cum mane fúerit, puta te ad vésperum non perventúrum. Véspere autem facto, mane non áudeas tibi pollicéri. Semper ergo [parátus?páratus] esto, et táliter vive, ut numquam te imparátum mors invéniat. Multi [subíto?súbito] et improvíse moriúntur. Nam hora, qua non putátur, fílius hóminis ventúrus est. Quando illa extrémá hora vénerit, multum áliter sentíre incípies de tota vita tua prætérita; et valde dolébis, quia tam néglgens et remíssus fuísti.

4. Quam felix et prudens, qui talis nunc nítitur esse in vita, qualis optat inveníri in morte! Dabit namque magnam fidúciam feliciter moriéndi perféctus contéptus mundi, fervens desidérium in virtútibus proficiéndi, amor disciplínæ, labor pæniténtiæ, promptitúdo obœdiéntiæ, abnegátio sui et supportátio cuiúslibet adversitátis pro

amóre Christi. Multa bona potes operári, dum sanus es; sed infirmátus, nésco quid [póteris?potéris]. Pauci ex infirmitáte meliorántur; sic et qui multum peregrinántur, raro sanctificántur.

5. Noli [confidere?confidére] super amícos et próximos, nec in futúrum tuam dífferas salútem: quia cítiús obliuiscéntur tui hómines, quam ástimas. Mélius est nunc tempestíve providére et áliquíd boni præmíttere?præmittére, quam super aliórum auxílio speráre. Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit sollicitus pro te in futúro? Nunc tempus est valde pretiósum. Nunc sunt dies salútis: nunc tempus acceptábile. Sed pro dolor, quod hoc útilius non expéndis, in quo promeréri vales, unde æternáliter vivas! Véniet, quando unam diem seu horam pro emendatióne desiderábis, et nésco, an impetrábis.

6. Eia caríssime, de quanto perículo te [póteris?potéris] liberáre, de quam magno timóre erípere, si modo semper timorátus fúeris et suspéctus de morte? Stude nunc táliter [vívere?vivére], ut in hora mortis váleas pótius gaudére, quam timére. Disce nunc mori mundo, ut tunc incípias [vívere?vivére] cum Christo. Disce nunc ómnia [contémnere?contemnére], ut tunc possis [libére?líbere] ad Christum [pérgere?pergére]. Castíga nunc corpus tuum per pæniténtiam, ut tunc certam váleas habére confidéntiam.

7. Ah stulte, quid cógitas te diu victúrum, cum nullum diem hábeas secúrum? Quam multi decépti sunt, et insperáte de córpore extrácti? Quótiens audísti a dicéntibus, quia ille gládio [cécidit?cecídít], ille submérsus est, ille ab alto ruens cervícem fregit, ille manducándó obríguit, ille ludéndo finem fecit? Alius igne, álius ferro, álius peste, álius latrocínio intériit: et sic ómnium finis mors est, et vita hóminum tamquam umbra [subíto?súbíto] pertránsit.

8. Quis memorábitur tui post mortem? et quis orábit pro te? Age, age nunc, caríssime, quidquid [ágere?agére] potes: quia nescis, quando moriéris, nescis étiam, quid tibi post mortem sequétur. Dum

tempus habes, cóngrega divítias immortalés. Præter salútem tuam, nihil cógites; solum quæ Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amícos, venerádo Dei sanctos, et eórum actus imitádo, ut, cum [defecéris?defécéris] in hac vita, illi te recípiant in æténa tabernácula.

9. Serva te tamquam peregrínus et hósitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negótiis. Serva cor líberum et ad Deum sursum eréctum, quia non habes hic manéntem civitátem. Illuc preces et gémitus cotidiános cum lácrimis dírige, ut spíritus tuus mereátur ad Dóminum post mortem felíciter transíre. Amen.

CAPUT XXIV

DE IUDÍCIO ET PŒNIS PECCATÓRUM

1. In ómnibus rebus réspice finem, et quáliter ante distríctum stabis iúdicem, cui nihil est occúltum; qui munéribus non placátur nec excusatiónes récipit; sed, quod iustum est, iudicábit. O misérime et insípiens peccátor, quid respondébis Deo, ómnia mala tua sciénti, qui intérdum [formídas?fórmidas] vultum hómínis iráti? Utquid non prævides tibi in die iudícii, quando nemo póterit per álium excusári vel deféndi, sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuósus, fletus acceptábilis, gémitus exaudíbilis, dolor satisfactorius et purgátivus.

2. Habet magnum et salúbre purgatórium pátiens homo, qui suscípiens iniúrias, plus dolet de altérius malítia, quam de sua iniúria; qui pro contrariántibus sibi libénter orat et ex corde culpas indúlget: qui véniam ab áliis [pétère?petére] non retárdat; qui facílius miserétur, quam iráscitur; qui sibi ipsi violéntiam frequénter facit, et carnem omníno spirítui subiugáre conátur. Mélius est, modo purgáre peccáta et vítia resecáre, quam in futúro purgánda reserváre. Vere nos ipsos decípiamus per [inordínatum?inordinátum] amórem, quem ad carnem habémus.

3. Quid áliud ignis ille devorábit, nisi peccáta tua? Quanto ámplius tibi ipsi nunc parcis et carnem [séqueris?sequéris], tanto dú-

rius póstea lues et maiórem matériam comburéndi resérvas. In quibus homo peccávit, in illis grávius puniétur. Ibi acediósi ardéntibus stímulis perurgéntur, et gulósi ingénti siti ac fame cruciabúntur. Ibi luxuriósi et voluptátum amatóres ardénti pice et fœtido súlphure perfundéntur, et sicut furiósi canes præ dolóre invidiósi ululábunt.

4. Nullum vítium erit, quod suum próprium cruciátum non habébit. Ibi supérbi omni confusióne replebúntur, et avári misérrima egestáte arctabúntur. Ibi erit una hora grávior in pœna, quam hic centum anni in gravíssima pœniténtia. Ibi nulla réquies est, nulla consolátio damnátis; hic tamen intérdum cessátur a labóribus, atque amicórum frúitur soláciis. Esto modo sollícitus et dolens pro peccátis tuis, ut in die iudícii secúrus sis cum beátis. Tunc enim iusti stabunt in magna constántia advérsus eos, qui se angustiavérunt et depressérunt. Tunc stabit ad iudicándum, qui modo se súbicít humíliter iudíciis hóminum. Tunc magnam fidúciam habébit pauper et húmilis, et pavébit úndique supérbus.

5. Tunc vidébitur sápiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo dídicít stultus et despéctus esse. Tunc placébit omnis tribulátio patiénter perpéssa, et omnis iníquitas oppilábit os suum. Tunc gaudébit omnis devótus, et mærébit omnis irreligiosus. Tunc plus exultábit caro afflícta, quam si in delíciis fuisset semper nutríta. Tunc splendébit hábitus vilis, et obtenebréscet vestis subtlís. Tunc plus laudábitur paupérculum domicílium, quam deaurátum palátium. Tunc iuvábit plus constans patiéntia, quam omnis mundi poténtia. Tunc ámplius exaltábitur simplex oboediéntia, quam omnis sæculáris astútia.

6. Tunc plus lætificábit pura et bona consciéntia, quam docta [philosóphia?philosophía]. Tunc plus ponderábit contéptus divitiárum, quam totus thesáurus terrigenárum. Tunc magis consoláberis super devóta oratióne, quam super delicáta comestióne. Tunc pótius gaudébis de serváto siléntio, quam de longa fabulatióne. Tunc plus valébunt sancta ópera, quam multa pulchra verba. Tunc plus

placébit stricta vita et árdua pæniténtia, quam omnis delectátio terrena. Disce nunc in módico pati, ut tunc a gravióribus váleas liberári. Hic primo proba, quid possis póstea. Si nunc tam parum vales sustinére, quómodo æténa torménta [póteris?potéris] sufférre? Si modo módica pássio tam impatiéntem éfficit, quid gehénna tunc fáciét? Ecce, vere non potes duo gáudia habére, delectári hic in mundo, et póstea regnáre cum Christo.

7. Si usque in hodiérnam diem semper in honóribus et voluptátibus vixísses: quid totum tibi profuísset, si iam mori in instánti contíngeret? Omnia ergo vánitas, præter amáre Deum et illi soli servíre. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplícium, nec iudícium, nec inférnum méruit; quia perféctus amor secúrum ad Deum accéssum facit. Quem autem adhuc peccáre deléctat, non mirum, si mortem et iudícium tímeat. Bonum tamen est, ut, si necdum amor a malo te révocat, saltem timor gehennális coërceat. Qui vero timórem Dei postpónit, diu stare in bono non valébit, sed diáboli láqueos cítiús incúrret.

CAPUT XXV

DE FERVÉNTI EMENDATIÓNE [TÓTIUS?TOTÍUS] VITÆ NOSTRÆ

1. Esto vígilans et díligens in Dei servítio, et cógita frequénter: Ad quid venísti, et cur sáculum reliquísti? Nonne ut Deo víveres, et spirituális homo fieres? Igitur ad proféctum ferveas, quia mercédem labórum tuórum in brevi recípies; nec erit tunc ámplius timor aut dolor in fínibus tuis. Módicum nunc laborábis, et magnam réquiem, immo perpétuam lætítiam invénies. Si tu permáneris fidélis et férvidus in agéndo, Deus procul dúbio erit fidélis et lócuples in retribuéndo. Spem bonam retinére debes, quod ad palmam pervénies; sed securitátem cápere non opórtet, ne tórpeas aut [elátus?élatus] fias.

2. Cum quidam ánxius inter metum et spem frequénter fluctuáret, et quadam vice mæróre conféctus, in ecclésia ante quoddam altáre

se in oratióne prostravísset, hæc intra se revólvit, dicens: O si scirem, quod adhuc perseveratúrus essem! statímque audívit divínium intus respónsum: Quodsi hoc scires, quid fácere velles? Fac nunc, quod tunc fácere velles, et bene secúrus eris. Moxque consolátus et confortátus, divínæ se commísit voluntáti, et cessávit ánxia fluctuatió. Nolúitque [curióse?curiósse] investigáre, ut sciret, quæ sibi essent futúra: sed magis stúduit [inquírere?inquirére], quæ esset volúntas Dei benéplacens et perfécta, ad omne opus bonum inchoándum et perficiéndum.

3. Spera in Dómino, et fac bonitátem ait prophéta, et inhábita terram, et [pásceris?pascéris] in divítiis eius. Unum est, quod multos a proféctu et fervénti emendatióne rétrahit: horror difficultátis seu labor certáminis. Enimvéro illi máxime præ céteris in virtútibus profíciunt, qui ea, quæ sibi magis grávia et contrária sunt, virílius [vínce-re?vincére] nitúntur. Nam ibi homo plus próficit et grátiam merétur ampliórem, ubi magis se ipsum vincit et in spíritu mortíficat.

4. Sed non omnes habent æque multum ad vincéndum et moriéndum. Díligens tamen æmulátor valéntior erit ad proficiéndum, etiámsi plures hábeat passiónes, quam álius bene morigerátus, minus tamen fervens ad virtútes. Duo speciáliter ad magnam emendatió-nem iuvant: vidélicet, [subtráhere?subtrahére] se violénter, ad quod natúra vitióse inclinátur, et fervénter instáre pro bono, quo ámplius quis indiget. Illa étiam stúdeas magis cavére et [vínce-re?vincére], quæ tibi frequéntius in áliis dísplicent.

5. Ubique?Ubíque proféctum tuum cápias, ut, si bona exémpla ví-deas vel [audías?áudias], ad imitándum accendáris. Si quid autem reprehensíbile consideráveris, cave, ne idem fácias; aut si aliquándó fecísti, cítius emendáre te stúdeas. Sicut óculus tuus álios conside-rat, sic íterum ab áliis notáris. Quam iucúndum et dulce est, vidére férvidos et devótos fratres, bene morigerátos et disciplinátos! Quam triste est et grave, vidére inordináte ambulántes, qui ea, ad quæ vo-

cáti sunt, non exércent! Quam nocívum est, [neglégere?neglegére] vocatiónis suæ propósitum, et ad non commíssa sensum inclináre!

6. Memor esto arrépti propósi, et imáginem tibi propóne Crucifixi. Bene verecundári potes inspécta vita Iesu Chirísti, quia necdum magis illi te conformáre studuísti, licet diu in via Dei fuísti. Religíósus, qui se inténte et devóte in sanctíssima vita et passióne Dómini exércet, ómnia utília et necessária sibi abundánter ibi invéniet; nec opus est, ut extra Iesum áliquid mélius quærat. O si Iesus crucifixus in cor nostrum veníret, quam cito et sufficiénter docti essémus!

7. Religíósus férvidus ómnia bene portat et capit, quæ illi iubéntur. Religíósus néglegens et tépidus habet tribulatiónem super tribulatiónem, et ex omni parte pátitur angústiam; quia interióri consolatióne caret, et exteriórem quærere?quærere prohibétur. Religíósus extra disciplínam vivens gravi patet ruínæ. Qui laxióra quærit et remissióra, semper in angústiis erit: quia unum aut réliquum sibi displicébit.

8. Quómodo faciunt tam multi álíi religiósi, qui satis arctáti sunt sub disciplína claustráli? Raro éxeunt, abstrácte vivunt, pauperrime cómedunt, grosse vestiúntur, multum labórant, parum loquúntur, diu vígilant, matúre surgunt, oratiónes prolóngant, frequénter legunt et se in omni disciplína custódiunt. Atténde Carthusienses, Cistercienses et diversæ religiónis mónachos ac moniales: quáliter omni nocte ad psalléndum Dómino assúrgunt. Et ídeo turpe esset, ut tu débères in tam sancto ópere pigritáre, ubi tanta multitúdo religiosórum íncipit Deo iubiláre.

9. Ó si nihil áliud faciéndum incúmbaret, nisi Dóminum Deum nostrum toto corde et ore laudáre! O si numquam indigéres [coméde-re?comedére], nec [bíbere?bibére], nec dormíre, sed semper posses Deum laudáre, et solúmmodo spirituálibus stúdiis vacáre: tunc multo felícior esses quam modo, cum carni ex qualicúmque necessitáte servis. Utinam non essent istæ necessitatés, sed solum spirituáles

ánimæ refectiões, quas heu! satis raro degustamus!

10. Quando homo ad hoc [pérvenit?pervénit], quod de nulla creatúra consolatióem suam quærit, tunc ei Deus primo perfécte sápere incipit; tunc étiam bene conténtus de omni événtu rerum erit. Tunc nec pro magno lætábitur, nec pro módico contristábitur; sed ponit se íntegre et fiduciáliter in Deo, qui est ei ómnia in ómnibus: cui nihil [útique?utíque] perit nec móritur, sed ómnia ei vivunt et ad nutum incunctánter deserviunt.

11. Meménto semper finis, et quia pérditum non redit tempus. Si ne sollicitúdine et diligéntia numquam acquíres virtútes. Si incipis [tepéscere?tepescére], incípies male habére. Si autem [déderis?dedéris] te ad fervórem, invénies magnam pacem et sénties leviórem labórem, propter Dei grátiam et virtútis amórem. Homo férvidus et díligens ad ómnia est [parátus?páratu]. Maior labor est [resístere?resistére] vítiis et passióibus, quam corporálibus insudáre labóribus. Qui parvos non vitat deféctus, paulátim lábitur ad maióres. Gaudébis semper véspere, si diem expéndas fructuóse. Vígila super te ipsum, [excíta?éxcita] te ipsum, ádmone te ipsum; et quidquid de áliis sit, non néglegas te ipsum. Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intúleris. Amen.

LIBER II. ADMONITIONES AD INTERNA TRAHENTES

CAPUT I

DE INTÉRNA CONVERSATIÓNE

1. Regnum Dei intra vos est, dicit Dóminus. Convérte te ex toto corde ad Dóminum et relínque hunc míserum mundum, et invéniet ánima tua réquiem. Disce exterióra [contémnere?contemnére] et ad interióra te dare, et vidébis regnum Dei in te veníre. Est enim regnum Dei pax et gáudium in Spíritu Sancto, quod non datur ímpiis. Véniet ad te Christus, osténdens tibi consolatióem suam, si dignam illi ab intus paráveris mansiónem. Omnis glória eius et decor

ab intra est, et ibi [cómplacet?complacet] sibi. Frequens illi visitatio cum hómine intéрно, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiáritas stupénda nimis.

2. Eia, ánima fidélis, præpara huic sponso cor tuum, quátenus ad te veníre et in te habitáre dignétur. Sic enim dicit: Si quis díligit me, sermónem meum servábit, et ad eum veniémus et mansiónem apud eum faciémus. Da ergo Christo locum, et céteris ómnibus nega intróitum. Cum Christum habúeris, dives es, et súfficit tibi. Ipse erit provísor tuus et fidélis procurátor in ómnibus, ut non sit opus in homínibus speráre. Hómines enim cito mutántur et defíciunt velóriter; Christus autem manet in ætérnum et astat usque in finem fírmiter.

3. Non est magna fidúcia ponénda in hómine frágili et mortáli, étiam si útilis sit et diléctus; neque tristítia multa ex hoc capiénda, si intérdum adversétur et contradícat. Qui hódie tecum sunt, cras contrariári possunt; et e convérso sæpe ut aura vertúntur. Pone totam fidúciam tuam in Deo, et sit ipse timor tuus et amor tuus. Ipse pro te respondébit et faciet bene, sicut mélius fúerit. Non habes hic manéntem civitátem; et ubicúmque fúeris, extráneus es et peregrínus; nec réquiem aliquándo habébis, nisi Christo íntime fúeris [unítus?únius].

4. Quid hic circúmspicias, cum iste non sit locus tuæ requietiónis? In cæléstibus debet esse habitatio tua, et sicut in tránsitu cuncta terréna sunt aspiciénda. Tránseunt ómnia et tu cum eis páriter. Vide, ut non inháreas, ne capiáris et péreas. Apud Altíssimum sit cogitatio tua, et deprecatio tua ad Christum sine intermissiône dirigátur. Si nescis speculari alta et cæléstia, requiesce in passióne Christi, et in sacris vulnéribus eius libénter hábita. Si enim ad vúlnera et pretiósá [stigmata?stigmáta] Iesu devóte cónfugis, magnam in tribulatióne confortatiónem sénties; nec multum curábis hóminum despectiões, facilitérque verba detrahéntia pérferes.

5. Christus fuit étiam in mundo ab homínibus despéctus, et in máxi-
ma necessitáte a notis et [amícis?ámicis] inter oppróbria derelíctus.
Christus pati vóluit et déspici, et tu audes de áliquo cónqueri? Chri-
stus hábuit adversários et oblocutóres, et tu vis omnes habére amícos
et benefactóres? Unde coronábitur patiéntia tua, si nihil adversitátis
occurrerit? Si nihil contrárium vis pati, quómodo eris amícus Chri-
sti? [Sústine?Sustíne] te cum Christo et pro Christo, si vis regnáre
cum Christo.

6. Si semel perfécte introísses in interióra Iesu, et módicum de ar-
dénti amóre eius sapuísses, tunc de próprio cómmo vel incómmo-
do nihil curáres, sed magis de oppróbrio illáto gaudéres; quia amor
Iesu facit hóminem se ipsum [contémnere?contemnére]. Amátor
Iesu et veritátis, et verus intérnus et liber ab affectiúnibus [inordiná-
tis?inordínatis] potest se ad Deum [libére?líbere] [convértere?con-
vertére] et eleváre supra se ipsum in spíritu ac fruitíve [quiéscere?quie-
scére].

7. Cui sápiunt ómnia, prout sunt, non ut dicúntur aut æstimántur:
hic vere sápiens est et doctus magis a Deo, quam ab homínibus. Qui
ab intra scit ambuláre et módicum ab extra res ponderáre, non requí-
rit loca nec expéctat témpora ad habénda devóta exercítia. Homo
intérnus cito se recólligit, quia numquam se totum ad exterióra ef-
fúndit. Non illi obest labor extérior aut occupátio ad tempus neces-
sária, sed sicut res evéniunt, sic se illis accómmodat. Qui intus bene
dispósitus est et ordinátus, non curat mirábiles et pervérsos hómi-
num gestus. Tantum homo impeditur et distráhitur, quantum sibi
res átrahit.

8. Si recte tibi esset, et bene purgátus esses, ómnia tibi in bonum cé-
derent et proféctum. Ideo multa tibi dísplicent et sæpe contúrbant,
quia adhuc non es perfécte tibi ipsi mórtuus nec segregátus ab óm-
nibus terrénis. Nil sic máculat et ímplicat cor hóminis, sicut impu-
rus amor in creatúris. Si rénuis consolári extérius, [póteris?potéris]

speculári cæléstia et frequénter iubiláre intérius.

CAPUT II

DE HÚMILI SUBMISSIÓNÉ

1. Non magni pendas, quis pro te vel contra te sit; sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re, quam facis. Hábeas consciéntiam bonam, et Deus bene te defensábit. Quem enim Deus adiuváre volúerit, [núllius?nullíus] pervérsitas nocére póterit. Si tu scis tacére et pati, vidébis procul dúbio auxílium Dómini. Ipse novit tempus et modum liberándi te, et ídeo te debes illi resignáre. Dei est adiuváre et ab omni confusióne liberáre. Sæpe valde prodest ad maiórem humilitátem servándam, quod deféctus nostros álii sciunt et redárguunt.

2. Quando homo pro deféctibus suis se humíliat, tunc fáciliter álios placat et léviter sátisfacit sibi irascéntibus. Húmilem Deus prótegit et líberat, húmitem díligit et consolátur; húmili hómīni se inclínat, húmili largítur grátiam magnam, et post suam depressiónem levat ad glóriam. Húmili sua secréta revélat et ad se dúlciter trahit et invítat. Húmilis accépta confusióne satis bene est in pace: quia stat in Deo et non in mundo. Non réputes, te áliquid profecísse, nisi ómnibus inferiorem te esse séntias.

CAPUT III

DE BONO PACÍFICO HÓMINE

1. Tene te primo in pace, et tunc [póteris?potéris] álios pacificáre. Homo pacíficus magis prodest, quam bene doctus. Homo passionatus étiam bonum in malum trahit et fáciliter malum credit. Bonus pacíficus homo ómnia ad bonum convértit. Qui bene in pace est, de nullo suspicátur. Qui autem male conténtus est et commótus, váriis suspiciónibus agitátur, nec ipse quiéscit, nec álios [quiéscere?quiescére] permíttit. Dicit sæpe, quod [dicére?dícere] non debéret, et

omíttit, quod sibi magis fácere expedíret. Consíderat, quid álíi fácere tenéntur, et néglegit, quid ipse tenétur. Habe ergo primo zelum super te ipsum, et tunc iuste zeláre [póteris?potéris] étiam próximum tuum.

2. Tu bene scis facta tua excusáre et coloráre, et aliórum excusatiónes non vis recípere. Iústius esset, ut te accusáres, et fratrem tuum excusáres. Si portári vis, porta et álium. Vide, quam longe es adhuc a vera caritáte et humilitáte, quæ nulli novit irásci vel indignáři, nisi tantum sibi. Non est magnum, cum bonis et mansuétis conversári: hoc enim ómnibus naturáliter placet; et unusquisque libénter pacem habet et secum sentiéntes magis díligit. Sed cum duris et pervérsis aut indisciplinátis aut nobis contrariántibus pacífice posse [vívere?vivére], magna grátia est et laudábile nimis viriléque factum.

3. Sunt, qui se ipsos in pace tenent et cum áliis étiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem habent, nec álios in pace dimíttunt; áliis sunt graves, sed sibi semper gravióres. Et sunt, qui se ipsos in pace réti-nent et ad pacem álios [redúcere?reducére] student. Est tamen tota pax nostra in hac mísera vita pótius in húmili sufferéntia ponénda, quam in non sentiéndo contrária. Qui mélius scit pati, maiórem tenébit pacem. Iste est victor sui et dóminus mundi, amícus Christi et heres cæli.

CAPUT IV

DE PURA MENTE ET SÍMPLICI INTENTIÓNE

1. Duábus alis homo sublevátur a terrénis, simplicitáte scílicet et puritáte. Simplicitas debet esse in intentióne, púritas in affectióne. Simplicitas inténdit Deum, púritas apprehéndit et gustat. Nulla bona áctio te impédiet, si liber intus ab [inordináto?inordinato] afféctu fúeris. Si nihil áliud, quam Dei beneplácitum et próximi utilitátem inténdis et quæris, intérna libertáte [perfrúeris?perfruéris]. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatúra spéculum vitæ et liber

sanctæ doctrinæ esset. Non est creatúra tam parva et vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet.

2. Si tu esses intus bonus et purus, tunc ómnia sine impediménto vidéres et bene cáperes. Cor purum pénétrat cælum et inférnum. Qualis unusquisque intus est, táliter iúdicat extérius. Si est gáudium in mundo, hoc [útique?utíque] [póssidet?possidet] puri cordis homo. Et si est alicubi tribulátio et angústia, hoc mélius novit mala consciéntia. Sicut ferrum missum in ignem amíttit rubiginem et totum candens effícitur: sic homo íntegre ad Deum se convértens a torpóre exúitur, et in novum hóminem transmutátur.

3. Quando homo íncipit [tepéscere?tepescére], tunc parvum métuit labórem et libénter extérnam áccipit consolatiónem. Sed quando perfécte íncipit se [víncere?vincére] et viríliter in via Dei ambuláre, tunc minus ea réputat, quæ sibi prius grávia esse sentiébat.

CAPUT V

DE PRÓPRIA CONSIDERATIÓNE

1. Non póssumus nobis ipsis nimis [crédere?credére], quia sæpe grátia nobis deest et sensus. Módicum lumen est in nobis, et hoc cito per negligéntiam amíttimus. Sæpe étiam non advértimus, quod tam cæci intus sumus. Sæpe male ágimus, et peius excusámus. Passióne intérdum movémur, et zelum putámus. Parva in áliis reprehéndimus, et nostra maióra pertransímus. Satis cito sentímus et ponderámus, quid ab áliis sustinémus; sed quantum álii de nobis sústinent, non advértimus. Qui bene et recte sua ponderáret, non esset, quod de álio gráviter iudicáret.

2. Intérnus homo sui ipsíus curam ómnibus curis antepónit; et qui sibi ipsi diligénter inténdit, facíliter de áliis tacet. Numquam eris intérnus et devótus, nisi de aliénis silúeris et ad te ipsum speciáliter respéxeris. Si tibi et Deo totáliter inténdis, módicum te movébit, quod foris pércipis. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando

omnia percurrísti, quid te neglécto profecísti? Si debes habére pacem et uniónem veram: opórtet, quod totum adhuc postpónas et te solum præ óculis hábeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriátum ab omni temporáli cura consérves. Valde defícies, si áliquid temporále reputáveris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil accéptum tibi sit, nisi pure Deus aut de Deo sit. Totum vanum exístima, quidquid consolatiónis occurrerit de áliqua creatúra. Amans Deum ánima sub Deo déspicit universa. Solus Deus ætérnus et imménsus, implens ómnia, solácium ánimæ et vera cordis lætítia.

CAPUT VI

DE LÆTÍTIA BONÆ CONSCIÉNTIÆ

1. Glória boni hóminis testimónium bonæ consciéntiæ. Habe bonam consciéntiam et habébis semper lætítiam. Bona consciéntia valde multa potest portáre et valde læta est inter advérsa. Mala consciéntia semper tímida est et inquiéta. Suáviter requiésces, si cor tuum te non reprehénderit. Noli lætári, nisi cum beneféceris. Mali numquam habent veram lætítiam, nec intérnam séntiunt pacem: quia non est pax ímpiis, dicit Dóminus. Et si díxerint: In pace sumus, non vénient super nos mala: et quis nobis nocére audébit? ne credas eis; quóniam repénite exúrget ira Dei, et in níhilum redigéntur actus eórum, et cogitatiónes eórum períbunt.

2. Gloriári in tribulatióne non est grave amanti; sic enim gloriári est gloriári in cruce Dómini. Brevis glória, quæ ab homínibus datur et accípitur. Mundi glóriam semper comitátur tristítia. Bonórum glória in consciéntiis eórum et non in ore hóminum. Iustórum lætítia de Deo et in Deo est, et gáudium eórum de veritate. Qui veram et ætérnam glóriam désiderat, temporálem non curat. Et qui temporálem requírit glóriam, aut non ex ánimo contémnit, minus amáre convíncitur cæléstem. Magnam habet cordis tranquillitátem, qui nec laudes curat nec vituperia.

3. Fácile erit conténtus et pacátus, cuius consciéntia munda est. Non es sánctior, si laudáris; nec vílior, si vituperáris. Quod es, hoc es; nec maior dici vales, quam Deo teste sis. Si atténdis, quid apud te sis intus, non curábis, quid de te loquántur hómines. Homo videt in fácie, Deus autem in corde. Homo consíderat actus, Deus vero pensat intentiónes. Bene semper [ágere?agére] et módicum de se [tenére?ténere], húmilis ánimæ indícium est. Nolle consolári ab áliqua creatúra, magnæ puritátis et intárnæ fidúciæ signum est.

4. Qui nullum extrínsecus pro se testimónium quærit, liquet, quod totáliter se Deo commísit. Non enim, qui se ipsum comméndat, ille probátus est ait beátus Paulus: sed quem Deus comméndat. Ambuláre cum Deo intus, nec áliqua affectióne [tenéri?téneri] foris, status est intérni hómínis.

CAPUT VII

DE AMÓRE IESU SUPER ÓMNIA

1. Beátus, qui [intéllegit?intellégit], quid sit amáre Iesum, et [contémnere?contemnére] se ipsum propter Iesum. Opórtet diléctum pro dilécto [relínquere?relinquére], quia Iesus vult solus super ómnia amári. Diléctio creatúræ fallax et instábilis; diléctio Iesu fidélis et perseverábilis. Qui adhæret creatúræ, cadet cum lábili; qui amplécitur Iesum, firmábitur in ævum. Illum dílige et amícum tibi [réti-ne?retíne], qui ómnibus recedéntibus te non relínquet, nec patiétur in fine períre. Ab ómnibus opórtet te aliquándo separári, sive velis, sive nolis.

2. Téneas te apud Iesum vivens ac móriens, et illíus fidelitáti te com-mítte, qui ómnibus deficientibus solus te potest iuváre. Diléctus tuus talis est natúra, ut aliénium non velit [admíttere?admittére], sed solus vult cor tuum habére et tamquam rex in próprio throno sedére. Si scires te bene ab omni creatúra evacuáre, Iesus debéret libénter tecum habitáre. Pæne totum pérditum invénies, quidquid extra Iesum

in homínibus posúeris. Non confídas, nec innitáris super cálamum ventósum; quia omnis caro fænum, et omnis glória eius ut flos fæni cadet.

3. Cito decipiéris, si ad extérnam hóminum apparéntiam tantum aspéxeris. Si enim tuum in áliis quæris solácium et lucrum, sénties sæpius detriméntum. Si quæris in ómnibus Iesum, invénies [úti-que?utíque] Iesum. Si autem quæris te ipsum, invénies étiam te ipsum, sed ad tuam perníciam. Plus enim homo nocívior sibi, si Iesum non quærit, quam totus mundus et omnes sui adversárii.

CAPUT VIII

DE FAMILIÁRI AMICÍTIA IESU

1. Quando Iesus adest, totum bonum est, nec quicquam difficile vidétur; quando vero Iesus non adest, totum durum est. Quando Iesus intus non lóquitur, consolátio vilis est; si autem Iesus unum tantum verbum lóquitur, magna consolátio sentítur. Nonne [Mária?María] Magdaléna statim surréxit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: Magíster adest et vocat te? Felix hora, quando Iesus vocat de lácrimis ad gáudium spíritus! Quam áridus et durus es sine Iesu! Quam insípiens et vanus, si cupis áliquid extra Iesum! Nonne hoc est máius?maius damnum, quam si totum pérderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conférre sine Iesu? Esse sine Iesu, gravis est inférnus, et esse cum Iesu, dulcis paradísus. Si fúerit tecum Iesus, nullus póterit nocére inimícus. Qui [ínvenit?invénit] Iesum, [ínvenit?invénit] thesáurum bonum, immo bonum super omne bonum. Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum et plus quam totum mundum. Pauperrimus est, qui vivit sine Iesu, et ditíssimus, qui bene est cum Iesu.

3. Magna ars est, scire cum Iesu conversári, et scire Iesum [tenére?ténere], magna prudéntia. Esto húmilis et pacíficus, et erit tecum Iesus. Sis devótus et quiétus, et manébit tecum Iesus. Potes cito fu-

gäre Iesum et grátiam eius [pérdere?perdere], si volúeris ad exterióra declináre. Et si illum effugáveris et perdíderis, ad quem fúgies, et quem tunc quæres amícum? Sine amíco non potes bene [vívire?vivère], et si Iesus non fúerit tibi præ ómnibus amícus, eris nimis tristis et desolátus. Fátue ígitur agis, si in áliquo áltero confídís aut lætáris. Eligéndum est magis, totum mundum habére contrárium quam Iesum offénsus. Ex ómnibus ergo caris sit Iesus solus diléctus speciális.

4. Diligántur omnes propter Iesum, Iesus autem propter se ipsum. Solus Iesus Christus singuláriter est amándus, qui solus bonus et fidélis præ ómnibus invenítur [amícis?ámicis]. Propter ipsum et in ipso tam [ámici?amíci] quam inimíci sint tibi cari; et pro ómnibus his exorándus est, ut omnes ipsum cognóscant et díligant. Numquam cúpias singuláriter laudári vel amári, quia hoc solíus Dei est, qui símitem sibi non habet. Nec velis, quod áliquis tecum in corde suo occupétur, neque tu cum alicúius occupéris amóre; sed sit Iesus in te et in omni bono hómine.

5. Esto purus et liber ab intus sine alicúius creatúræ implicaménto. Opórtet te esse nudum, et purum cor ad Deum [gérere?gerére], si vis vacáre et vidére, quam suávis sit Dóminus. Et revéra ad hoc non pervénies, nisi grátia eius fúeris prævéntus et intráctus, ut ómnibus evacuátis et licentiatis solus cum solo uniáris. Quando enim grátia Dei venit ad hómínem, tunc potens fit ad ómnia, et quando recédit, tunc pauper et infirmus erit, et quasi tantum ad flagélla relíctus. In his non debet déici nec desperáre, sed ad voluntátem Dei æquánímiter stare, et cuncta superveniéntia sibi ad laudem Iesu Christi pérpeti; quia post híemem séquitur æstas, post noctem redit dies, et post tempestátem magna serénitas.

CAPUT IX

DE CARÉNTIA OMNIS SOLÁCII

- 1.** Non est grave, humánum [contémnere?contemnère] solácium, cum adest divínus. Magnum est et valde magnum, tam humáno quam divíno posse [carére?cárere] solácio, et pro honóre Dei libénter exílium cordis velle sustinére, et in nullo se ipsum quærere?quærère, nec ad próprium méritum respícere. Quid magni est, si hílaris sis et devótus adveniénte grátia? optábilis cunctis hæc hora. Satis suáriter équitat, quem grátia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit, qui portátur ab omnipoténte et dúcitur a summo ductóre?
- 2.** Libénter habémus áliquíd pro solácio, et difficúlter homo exúitur a se ipso. Vicit sanctus martyr Lauréntius sáculum cum suo sacerdote; quia omne, quod in mundo delectábile videbátur, despéxit et summum Dei sacerdotem Sixtum, quem máxime diligébat, pro amóre Christi étiam a se tolli cleménter ferébat. Amóre ígitur creatóris amórem hóminis superávit, et pro humáno solácio divínus beneplácitum magis elégit. Ita et tu áliquem necessárium et diléctum amicum pro amóre Dei disce [relínquere?relinquère]. Nec gráviter feras, cum ab amíco derelíctus fúeris, sciens, quóniam opórtet nos omnes tandem ab ínvicem separári.
- 3.** Multum et diu opórtet hóminem in se ipso certáre, [ántequam?antéquam] discat se ipsum plene superáre et totum afféctum suum in Deum [tráhere?trahère]. Quando homo stat super se ipsum, fácilé lábitur ad consolatiónes humánas. Sed verus amátor Christi et studiósus sectátor virtútum non cadit super consolatiónes, nec quærit tales sensibiles dulcédines, sed magis fortes exercitatiónes, et pro Christo dueros sustinére labóres.
- 4.** Cum ígitur spirituális a Deo consolátio datur, cum gratiárum actiône áccipe eam; sed Dei munus intéllege esse, non tuum méritum. Noli extólli, noli nímium gaudére, nec inániter præsumere?præsumére; sed esto magis humílior ex dono, cáutior quoque et timorátior in cunctis áctibus tuis; quóniam transíbit hora illa, et sequétur temptátio. Cum abláta fúerit consolátio, non statim despéres: sed

cum humilitate et patientia expecta caelestem visitationem, quoniam potens est Deus, amplius tibi redonare consolationem. Istud non est novum nec aliud viam Dei expertis, quia in magnis sanctis et in antiquis prophetis fuit saepe talis alternationis modus.

5. Unde quidam, praesente iam gratia, dicebat: Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in aeternum. Absente vero gratia, quid in se fuerit expertus, adiungit dicens: Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus. Inter haec tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum rogat et dicit: Ad te, [Domine?Domine], clamabo et ad Deum meum deprecabor. [Denique?Denique] orationis suae fructum reportat et se exaudium testatur dicens: Audivit Dominus et misertus est mei; Dominus factus est adiutor meus. Sed in quo? Convertisti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, et circumdediti me laetitia. Si sic actum est cum magnis sanctis, non est desperandum nobis infirmis et pauperibus, si interdum in fervore et interdum in frigiditate sumus: quoniam spiritus venit et recedit secundum suae beneplacitum voluntatis. Unde beatus Iob ait: Visitas eum diluculo, et [subito?subito] probas illum.

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo [confidere?confidere] debeo, nisi in sola magna misericordia Dei et in sola spe gratiae caelestis? Sive enim assint homines boni, sive devoti fratres, vel [amici?amici] fideles, sive libri sancti, vel tractatus pulchri, sive dulcis cantus et hymni: omnia haec modicum iuvant, modicum sapiunt, quando desertus sum a gratia et in propria paupertate relictus. Tunc non est melius remedium, quam patientia et abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Numquam [inveni?inveni] aliquem tam religiosum et devotum, qui non habuerit interdum gratiae subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem. Nullus sanctus fuit tam alte raptus et illuminatus, qui prius vel postea non fuerit temptatus. Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua

tribulatióne. Solet enim sequéntis consolatiónis temptátio præcédens esse signum. Nam temptatióibus [probátis?próbatis] cæléstis promíttitur consolátio. Qui vícerit, inquit, dabo ei [édere?edére] de ligno vitæ.

8. Datur autem consolátio divína, ut homo fórtior sit ad sustinéndum advérsa. Séquitur étiam temptátio, ne se élevet de bono. Non dormit diábolus, nec caro adhuc mórtua est: ídeo non cesses te præparáre ad certámen, quia a dextris et a sinístris hostes sunt, qui numquam quiéscunt.

CAPUT X

DE GRATITUDINE PRO GRÁTIA DEI

1. Cur quæris quiétem, cum natus sis ad labórem? Pone te ad patiéntiam magis, quam ad consolatiónes, et ad crucem portándam magis, quam ad lætítiam. Quis enim sæculárium non libénter consolatiónem et lætítiam spirituálem accíperet, si semper obtinére posset? Excédunt enim spirituáles consolatiónes omnes mundi delícias et carnis voluptátes. Nam omnes delíciæ mundánæ aut vanæ sunt aut turpes. Spirituáles vero delíciæ solæ iucúndæ et honéstæ, ex virtútibus progénitæ et a Deo puris méntibus infúsæ. Sed istis divínis consolatióibus nemo semper pro suo afféctu frui valet, quia tempus temptatiónis non diu cessat.

2. Multum autem contrariátur supérnæ visitatióni falsa libértas áni mi et magna confidéntia sui. Deus bene facit consolatiónis grátiam dando, sed homo male agit, non totum Deo cum gratiárum actióne retribuéndum. Et ídeo non possunt in nobis dona grátia [flúere?fluére], quia ingrátí sumus auctóri, nec totum refúndimus fontáli orígini. Semper enim debétur grátia digne grátias referénti, et auferétur ab [eláto?élato], quod dari solet húmili.

3. Nolo consolatiónem, quæ mihi aufert compunctiόnem; nec affécto contemplatiόnem, quæ ducit in elatiόnem. Non enim omne

altum sanctum, nec omne dulce bonum, nec omne desidérium purum, nec omne carum Deo gratum. Libénter accépto grátiam, unde semper humílior et timorátior invéniam, atque ad relinquéndum me parátior fiam. Doctus dono grátiae et eruditus subtractiόνis vérbera non sibi audébit quicquam boni [attribúere?attribuére], sed pótius se páuperem et nudum confitébitur. Da Deo, quod Dei est, et tibi ascribe, quod tuum est; hoc est: Deo grátias pro grátia tríbue, tibi autem soli culpam et dignam pœnam pro culpa debéri séntias.

4. Pone te semper ad ínfimum, et dábitur tibi summum; nam summum non stat sine ínfimo. Summi sancti apud Deum mínimi sunt apud se, et quanto gloriosióres, tanto in se humilióres. Pleni veritáte et glória cælésti non sunt vanæ glóriæ cúpidi. In Deo fundáti et confirmáti nullo modo possunt esse [eláti?élati]. Et qui totum Deo ascribunt, quidquid boni accepérunt, glóriam ab ínvicem non quærunt, sed glóriam, quæ a solo Deo est, volunt, et Deum in se et in ómnibus sanctis laudári super ómnia cúpiunt et semper in id ipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro mínimo, et eris dignus maióra accípere. Sit tibi mínimum étiam pro máximo, et magis contemptíbile pro speciáli dono. Si dígnitas datóris inspícitur, nullum datum parvum aut nimis vile vidébitur. Non enim parvum est, quod a summo Deo donátur. Etiam si pœnas et vérbera déderit, gratum esse debet, quia semper pro salúte nostra facit, quidquid nobis adveníre permíttit. Qui grátiam Dei retinére desidérat, sit gratus pro grátia data, pátiens pro subláta. Oret, ut rédeat; cautus sit et húmilis, ne amíttat.

CAPUT XI

DE PAUCITÁTE AMATÓRUM CRUCIS IESU

1. Habet Iesus nunc multos amatóres regni sui cæléstis, sed paucos baiulatóres suæ crucis. Multos habet desideratóres consolatiόνis, sed paucos tribulatiόνis. Plures [ínvenit?invénit] sócios men-

sæ, sed paucos abstinentiæ. Omnes cúpiunt cum eo gaudére, pauci volunt pro eo áliiquid sustinére. Multi Iesum sequúntur usque ad fractionem panis, sed pauci usque ad bibéndum cálicem passiónis. Multi mirácula eius venerántur, pauci ignomíniam crucis sequúntur. Multi Iesum díligunt, quámdui advérsa non contíngunt. Multi illum laudant et benedícunt, quámdui consolatiónes áliquas ab ipso percípiunt. Si autem Iesus se abscónderit et módicum eos relíquerit, aut in querimóniam vel in deiectionem nímiam cadunt.

2. Qui autem Iesum propter Iesum et non propter suam própriam [áliquam?áliquam] consolatiónem díligunt, ipsum in omni tribulatione et angústia cordis, sicut in summa consolatióne, benedícunt. Et si numquam eis consolatiónem dare vellet, ipsum tamen semper laudárent et semper grátias [ágere?agére] vellent.

3. O quantum potest amor Iesu purus, nullo próprio cómmo vel amóre permíxtus! Nonne omnes mercenáarii sunt dicéndi, qui consolatiónes semper quærunt? Nonne amatóres sui magis quam Christi probántur, qui sua cómmoda et lucra semper meditántur? Ubi inveniétur talis, qui velit Deo servíre gratis?

4. Raro invenítur tam spirituális áliquis, qui ómnibus sit nudátus. Nam verum páuperem spírítu et ab omni creatúra nudum, quis invéniet? Procul et de últimis finibus prétium eius. Si déderit homo omnem substántiam suam, adhuc nihil est. Et si fécerit pæniténtiam magnam, adhuc exíguum est. Et si apprehénderit omnem sciéntiam, adhuc longe est. Et si habúerit virtútem magnam et devotiónem nimis ardéntem, adhuc multum sibi deest: scílicet unum, quod summe sibi necessárium est. Quid illud? Ut ómnibus relíctis se relínquat et a se totáliter éxeat, nihílque de priváto amóre retíneat. Cumque ómnia fécerit, quæ faciéndá nóverit, nil se fecísse séntiat.

5. Non grande pónderet, quod grande æstimári possit, sed in veritate servum inútilem se pronúntiet, sicut Véritas ait: Cum fecéritis ómnia, quæ præcépta sunt vobis, dícite: Servi inútiles sumus.

Tunc vere pauper et nudus spírítu esse póterit, et cum prophéta [dicere?dicere]: Quia únícus et pauper sum ego. Nemo tamen isto dí-tior, nemo poténtior, nemo libérior, qui se et ómnia [relínquere?re-línquere] scit et ad ínfimú se [pónere?ponere].

CAPUT XII

DE RÉGIA VIA SANCTÆ CRUCIS

1. Durus multis vidétur hic sermo: Abnega temet ipsum, tolle cruce-m tuam et [séquere?sequere] Iesum. Sed multo dúrius erit, audíre illud extrémum verbum: Discédite a me, maledícti, in ignem ætér-num. Qui enim modo libénter áudiunt et sequúntur verbum crucis, tunc non timébunt ab auditióne ætérnæ damnatiónis. Hoc signum crucis erit in cælo, cum Dóminus ad iudicándum vénerit. Tunc om-nes servi crucis, qui se Crucifíxo conformavérunt in vita, accédent ad Christum iúdicem cum magna fidúcia.

2. Quid ígitur times [tóllere?tollere] crucem, per quam itur ad re-gnum? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protéctio ab hóstibus; in cruce infúsió supérnæ suavitatís, in cruce robur mentis, in cruce gáudium spírítus; in cruce summa virtútis, in cruce perféctio sancti-tátis. Non est salus ánimæ nec spes ætérnæ vitæ, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam et [séquere?sequere] Iesum, et ibis in vitam ætér-nam. Præcéssit ille [báiulans?baíulans] sibi crucem et mórtuus est pro te in cruce, ut et tu tuam portes crucem, et mori affécetes in cruce. Quia, si commórtuus fúeris, étiam cum illo páriter vives. Et si sócius fúeris pœnæ, eris et glóriæ.

3. Ecce, in cruce totum constat, et in moriéndó totum iacet; et non est ália via ad vitam et ad veram intérnam pacem, nisi via sanctæ cru-cis et cotidiánæ mortificatiónis. Ambula, ubi vis; quære, quodcúm-que volúeris: et non invénies altiórem viam supra nec securiórem viam infra, nisi viam sanctæ crucis. Dispóne etórdina ómnia se-cúndum tuum velle et vidére: et non invénies, nisi semper áliquíd

pati debére aut sponte aut invíte, et ita crucem semper invénies. Aut enim in córpore dolórem sénties, aut in ánima spíritus tribulatiónem sustinébis.

4. Intérdum a Deo [relínqueris?relinquéris], intérdum a próximo exercitáberis, et quod ámplius est, sæpe tibimet ipsi gravis eris; nec tamen áliquo remédio vel solácio liberári seu alleviári [póteris?potéris], sed, donec Deus volúerit, opórtet, ut sustíneas. Vult enim Deus, ut tribulatiónem sine consolatióne pati discas, et ut illi totáliter te subícias et humílior ex tribulatióne fias. Nemo ita cordialiter sentit passiónem Christi, sicut is, cui contígerit simília pati. Crux ergo semper paráta est et [úbique?ubíque] te expéctat. Non potes [effúgere?effugére], ubicúmque cucúrreris: quia, ubicúmque [véneris?venéris], te ipsum tecum portas, et semper te ipsum invénies. Convérte te supra, convérte te infra: convérte te extra, convérte te intra: et in his ómnibus invénies crucem, et necesse est, te [úbique?ubíque] [tenére?ténere] patientiam, si intérnā vis habére pacem et perpétuam promeréri corónam.

5. Si libénter crucem portas, portábit te et ducet ad desiderátum finem, ubi scílicet finis patiéndi erit, quamvis hic non erit. Si invíte portas, onus tibi facis, et te ipsum magis gravas; et tamen opórtet, ut sustíneas. Si ábicis unam crucem, áliam procul dúbio invénies et fórsitan graviórem.

6. Credis tu [evádere?evadére], quod nullus mortálium pótuit præteríre? Quis sanctórum in mundo sine cruce et tribulatióne fuit? Nec enim Iesus Christus, Dóminus noster, una hora sine dolore passiónis fuit, quámduvixit. Oportébat, ait, Christum pati, et [resúrgeret?resurgére] a mórtuis, et ita intráre in glóriam suam. Et quómodo tu áliam viam quæris, quam hanc régiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi crux fuit et martýrium; et tu tibi quæris réquiem et gáudium? Erras, erras, si áliud quæris, quam pati tribulatiónes;

quia tota ista vita mortális plena est misériis et circumsignáta crúci-bus. Et quanto áltius quis in spírítu profécerit, tanto gravióres sæpe cruces invénerit: quia exílii sui pœna magis ex amóre crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflíctus non est sine levámíne consolatiónis, quia fructum máximum sibi sentit [accrésce?accre-scére] ex sufferéntia suæ crucis. Nam dum sponte se illi súbicít, om-ne onus tribulatiónis in fidúciam divínæ consolatiónis convértitur. Et quanto caro magis per afflictiónem attéritur, tanto spírítus ám-plius per intérnam grátiam roborátur. Et nonnúmquam in tantum confortátur ex afféctu tribulatiónis et adversitátis, ob amórem con-formitátis crucis Christi, ut se sine dolóre et tribulatióne esse non vellet; quóniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura et gravióra pro eo perférre potúerit. Non est istud hómínis virtus, sed grátia Christi, quæ tanta potest et agit in carne frágili, ut, quod na-turáliter semper abhórret et fugit, hoc fervóre spírítus aggrediátur et díligat.

9. Non est secúndum hómínem crucem portáre, crucem amáre, cor-pus castigáre et servitúti subícere, honóres [fúgere?fugére], contu-mélias libénter sustinére, se ipsum [despícere?despicére] et déspici optáre, advérsa quæque cum damnis pérpeti et nihil prosperitátis in hoc mundo desideráre. Si ad te ipsum réspicis, nihil huiúsmodi ex te [póteris?potéris]. Sed si in Dómino confidis, dábitur tibi forti-túdo de cælo, et subiciéntur ditióni tuæ mundus et caro. Sed nec inimícum diábolum timébis, si fúeris fide armátus et cruce Christi signátus.

10. Pone te ergo, sicut bonus et fidélis servus Christi, ad portándam viríliter crucem Dómini tui, pro te ex amóre crucifíxi. Præpara te ad tolerándam multa advérsa et vária incómmoda in hac mísera vita; quia sic tecum erit, ubicúmque fúeris; et sic revéra invénies, ubicúm-que latúeris. Opórtet ita esse; et non est remédiu[m] evadéndi a tri-bulatióne malórum et dolóre, quam ut te patiáris. Cálicem Dómini

affectanter bibe, si amicus eius esse et partem cum eo habere desideras. Consolationes Deo committe; faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu vero, pone te ad sustinendum tribulationes, et reputa eas maximas consolationes, quia non sunt condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc [veneris?venéris], quod tribulatio tibi dulcis est et sapit pro Christo: tunc bene tecum esse aestima, quia invenisti paradisum in terra. Quamdiu pati grave tibi est et [fugere?fugére] quæris: tam diu male habebis, et sequetur te [ubique?ubíque] fuga tribulationis.

12. Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum et moriendum, fiet cito melius, et pacem invenies. Etiam si raptus fueris usque ad tertium caelum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo. Ego, inquit Iesus, ostendam illi, quanta oporteat eum pro [nómine?nomíne] meo pati. Pati ergo tibi [remanet?remánet], si Iesum [diligere?diligére] et perpetuo illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro [nómine?nomíne] Iesu pati; quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus sanctis Dei, quanta quoque aedificatio esset proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. Mérito deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet [ducere?ducére] vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo [vivere?vivére] incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum caelestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati, quam multis consolationibus recreari; quia Christo

similior esses et ómnibus sanctis magis confórmior. Non enim stat méritum nostrum et proféctus status nostri in multis suavitátibus et consolatió nibus, sed pótius in magnis gravitatibus et tribulatió nibus perferéndis.

15. Si quidem áliquid mélius et útilius salúti hóminum, quam pati, fuisset, Christus [útique?útique] verbo et exémplo ostendisset. Nam et sequéntes se discípulos omnésque eum sequi cupiéntes manifeste ad crucem portándam hortátur, et dicit: Si quis vult veníre post me, ábneget semet ipsum, et tollat crucem suam, et sequátur me. Omnibus ergo perléctis et scrutátis, sit hęc conclusió finális: Quóniam per multas tribulatió nes opórtet nos intráre in regnum Dei.

LIBER III. DE INTERNA CONSOLATIONE

CAPUT I

DE INTÉRNA CHRISTI LOCUTIÓ NE AD ÁNIMAM FIDÉLEM

1. Audíam?Audiam, quid loquátur in me Dóminus Deus. Beáta áni-ma, quæ Dóminum in se loquéntem audit, et de ore eius consolatió-nis verbum áccipit. Beátæ aures, quæ venas divíni susúrri suscípiunt, et de mundi huius susurratió nibus nihil advértunt. Beátæ plane au-res, quæ non vocem foris sonántem, sed intus auscúltant veritátem docéntem. Beáti óculi, qui exterióribus clausi, interióribus autem sunt inténti. Beáti, qui intérna pénétrant, et ad capiéndá arcána cæ-léstia magis ac magis per cotidiána exercítia se student præparáre. Beáti, qui Deo vacáre géstiunt, et ab omni impediménto sáculi se excútiunt. Animadvérte hęc, ánima mea, et claude sensualitátis tuæ óstia, ut possis audíre, quid in te loquátur Dóminus Deus tuus.

2. Hęc dicit diléctus tuus: Salus tua ego sum, pax tua et vita tua. Ser-va te apud me, et pacem invénies. Dimítte ómnia transitória, quæ-re æténa. Quid sunt ómnia temporália, nisi seductória? Et quid iuvant omnes creatúrae, si fúeris a creatóre desérta? Omnibus ergo

abdicátis creatóri tuo te redde plácitam ac fidélem, ut veram váleas [apprehéndere?apprehendére] beatitúdinem.

CAPUT II

QUOD VÉRITAS INTUS LÓQUITUR SINE STRÉPITU VERBÓRUM

1. [Lóquere?Loquére], [Dómine?Domíne], quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego; da mihi intelléctum, ut sciam testimónia tua. Inclína cor meum in verba oris tui: fluat ut ros elóquium tuum. Dicébant olim fílii Israel?Isráel ad Moýsen?Moýsen: [Lóquere?Loquére] tu nobis, et audiémus; non loquátur nobis Dóminus, ne forte moriámur. Non sic, [Dómine?Domíne], non sic oro, sed magis cum Samuэле prophéta humíliter ac desideránte óbsecro: [Lóquere?Loquére], [Dómine?Domíne], quia audit servus tuus. Non loquátur mihi Moýses?Moýses aut áliquis ex prophétis: sed tu pótius [lóquere?loquére], [Dómine?Domíne] Deus, inspirátor et illuminátor ómnium prophetárum; quia tu solus sine eis potes me perfécte [imbúere?imbuére]; illi autem sine te nihil proficiunt.

2. Possunt quidem verba sonáre, sed spíritum non cónferunt. Pulchrer dicunt, sed te tacénte cor non accéndunt. Lítteras tradunt, sed tu sensum [áperis?apéris]. Mystéria próferunt, sed tu réseras intelléctum signatórum. Mandáta edícunt, sed tu iuvas ad perficiéndum. Viam osténdunt, sed tu confórtas ad ambulándum. Illi foris tantum agunt, sed tu corda ínstruis et illúminas. Illi extérius rigant, sed tu fecunditátem donas. Illi clamant verbis, sed tu audítui intellegéntiam tríbuis.

3. Non ergo loquátur mihi Moýses?Moýses, sed tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, æténa véritas, ne forte móriar et sine fructu effíciar, si fúero tantum foris admónitus et intus non accénsus; ne sit mihi ad iudícium verbum [audítum?áuditum] et non factum, cógnitum nec amátum, crédito et non servátum. [Lóquere?Loquére] igitur, [Dómine?Domíne], quia audit servus tuus; verba enim vitæ

ætérnæ habes. [Lóquere?Loquére] mihi ad qualem cúmque ánimæ meæ consolatiónem et ad [tótius?totíus] vitæ meæ emendatiónem, tibi autem ad laudem et glóriam et perpétuum honórem.

CAPUT III

QUOD VERBA DEI CUM HUMILITÁTE SUNT AUDIÉNDÁ, ET QUOD
MULTI EA NON PÓNDERANT

1. Audi, fili, verba mea, verba suavíssima, omnem philosophórum et sapiéntium huius mundi sciéntiam excedéntia. Verba mea spíritus et vita sunt, nec humáno sensu pensánda. Non sunt ad vanam complacéntiam trahénda, sed in siléntio audiénda, et cum omni humilitáte atque magno afféctu suscipiénda.

2. Et dixi: Beátus, quem tu [erudiéris?erudieris], [Dómine?Domíne], et de lege tua docúeris eum, ut mítiges ei a diébus malis, et non desolétur in terra.

3. Ego, inquit Dóminus, dócui prophétas ab inítio, et usque nunc non cesso ómnibus loqui; sed multi ad vocem meam surdi sunt et duri. Plures mundum libéntius áudiunt, quam Deum; facílius sequúntur carnis suæ appetítum, quam Dei beneplácitum. Promíttit mundus temporália et parva, et servítur ei aviditáte magna: ego promítto summa et æténa, et torpescunt mortálium corda. Quis tanta cura mihi in ómnibus servit et obœdit, sicut mundo et dóminis eius servítur? Erubésce, Sidon, ait mare, et si causam quæris, audi, quare. Pro módica præbénda longa via cúrritur; pro æténa vita a multis vix pes semel a terra levátur. Vile prétium quæritur; pro uno numísma te intérdum túrpiter litigátur; pro vana re et parva promissióne die noctúque fatigári non timétur.

4. Sed, pro pudor! pro bono incommutábili, pro præmio inæstimábili, pro summo honóre et glória interminábili vel ad módicum fatigári pigritátur. Erubésce ergo, serve piger et querulóse, quod illi paratióres inveniúntur ad perditiónem, quam tu ad vitam. Gaudent illi

ámplius ad vanitátem, quam tu ad veritátem. Equidem a spe sua non-númquam frustrántur, sed promíssio mea néminem fallit, nec confidéntem mihi dimíttit inánem. Quod promísi, dabo; quod dixi, implébo; si tamen usque in finem fidélis in dilectióne mea quis permánserit. Ego remunerátor sum ómnium bonórum, et fortis probátor ómnium devotórum.

5. Scribe verba mea in corde tuo, et pertrácta diligénter; erunt enim in témpore temptatiónis valde necessária. Quod non intéllegis, cum legis, cognósces in die visitatiónis. Duplíciter sóleo eléctos meos visitáre, temptatióne scílicet et consolatióne. Et duas lectiones eis cotídie lego: unam increpándo eórum vítia, álteram exhortándo ad virtútum increménta. Qui habet verba mea et spernit ea, habet, qui iúdicet eum in novíssimo die. Orátio ad implorándam devotiónis grátiam

6. [Dómine?Domíne] Deus meus, ómnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut áudeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus sérvulus tuus, et abiéctus vermículus, multo paupérior et contemptibílior, quam scio et [dicére?dícere] áudeo. Meménto, tamen, [Dómine?Domíne], quia nihil sum, nihil hábeo, nihílque váleo. Tu solus bonus, iustus et sanctus; tu ómnia potes, ómnia præstas, ómnia imples, solum peccatórem inánem relínquens. [Reminíscere?Reminiscére] miseratiónum tuárum, et imple cor meum grátia tua, qui non vis esse vácuá ópera tua.

7. Quómodo possum me toleráre in hac mísera vita, nisi me confortáveris misericórdia et grátia tua? Noli [avértere?avertére] fáciem tuam a me; noli visitatiónem tuam prolongáre; noli consolatiónem tuam [abstráhere?abstrahére], ne fiat ánima mea sicut terra sine aqua tibi. [Dómine?Domíne], doce me fácere voluntátem tuam; doce me coram te digne et humíliter conversári; quia sapiéntia mea tu es, qui in veritáte me cognóscis, et cognovísti, [ántequam?antéquam] fíeret mundus, et [ántequam?antéquam] natus essem in mundo.

CAPUT IV

QUOD IN VERITÁTE ET HUMILITÁTE CORAM DEO
CONVERSÁNDUM EST

1. Fili, ámbula coram me in veritáte, et in simplicitáte cordis tui quære me semper. Qui ámbulat coram me in veritáte, tutábitur ab incúr-sibus malis, et véritas liberábit eum a seductóribus et detractiónibus iniquórum. Si véritas te liberáverit, vere liber eris, et non curábis de vanis hóminum verbis. [Dómine?Domíne], verum est, sicut dicis; ita, quæso, mecum fiat. Véritas tua me dóceat, ipsa me custódiat et usque ad salutárem finem consérvet. Ipsa me [libéret?liberet] ab omni affectiône mala et [inordínata?inordináta] dilectiône; et ambulábo tecum in magna cordis libertáte.

2. Ego te docébo, ait véritas, quæ recta sunt et plácita coram me. Cógita peccáta tua cum displicéntia magna et mæróre; et numquam réputes, te áliquid esse propter ópera bona. Revéra peccátor es et multis passiónibus obnóxius et implicátus. Ex te semper ad nihil tendis; cito [labéris?láberis], cito [vínceris?vincéris], cito turbáris, cito [dissólveris?dissolvéris]. Non habes quicquam, unde possis gloriári, sed multa, unde te débeas vilificáre; quia multo infirmior es, quam vales [comprehéndere?comprehendére].

3. Nil ergo magnum tibi videátur ex ómnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiósus et admirábile, nil reputatióne appáreat dignum; nil altum, nil vere laudábile et desiderábile, nisi quod ætérnum est. Pláceat tibi super ómnia ætérna véritas, displiceat tibi semper tua máxima vílitas. Nil sic tímeas, sic vitúperes et fúgias, sicut vítia et peccáta tua, quæ magis displicére debent, quam quælibet rerum damna. Quidam non sincére coram me ámbulant, sed quadam curiositáte et arrogántia ducti volunt secréta mea scire et alta Dei [intellégere?intellegeré], se et suam salútem neglegéntes. Hi sæpe in magnas temptatiónes et peccáta propter suam supérbiam et curiositátem, me eis adversánte, labúntur.

4. Time iudícia Dei, expavésce iram omnipoténtis. Noli autem discútere ópera altíssimi, sed tuas iniquitátes perscrutáre, in quantis deliquísti, et quam multa bona neglexísti. Quidam solum portant suam devotióem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterióribus et figúris. Quidam habent me in ore, sed módicum est in corde. Sunt álíi, qui intelléctu illumináti et afféctu purgáti ad æténa semper anhélant, de terrénis gráviter áudiunt, necessitátibus natúræ dolénter insérviunt; et hi séntiunt, quid spíritus veritátis lóquitur in eis. Quia docet eos terréna [despícere?despicére] et amáre cæléstia, mundum [neglégere?neglegére] et cælum tota die ac nocte desideráre.

CAPUT V

DE MIRÁBILI EFFÉCTU DIVÍNI AMÓRIS

1. [Benedíco?Benédico] te, Pater cæléstis, Pater Dómini mei Iesu Christi, quia mei páuperis dignátus es recordári. O Pater misericordiárum et Deus [tótius?totíus] consolatiónis, grátias tibi, qui me indignum omni consolatióne quandóque tua récreas consolatióne. [Benedíco?Benédico] te semper et glorífico, cum unigénito Fílio tuo et Spíritu Sancto [paraclíto?paráclito] in sácula sæculórum. Eia, [Dómine?Domíne] Deus, amátor sancte meus, cum tu [véneris?venéris] in cor meum, exultábunt ómnia interióra mea. Tu es glória mea et exultátio cordis mei. Tu spes mea et refúgium meum in die tribulatiónis meæ.

2. Sed quia adhuc débilis sum in amóre et imperféctus in virtúte, ídeo necesse hábeo a te confortári et consolári; proptérea vísita me sápius et ínstrue disciplínis sanctis. Líbera me a passiónibus malis, et sana cor meum ab ómnibus affectiúnibus [inordinátis?inordínatis], ut intus sanátus et bene purgátus, aptus effíciar ad amándum, fortis ad patiéndum, stábilis ad perseverándum.

3. Magna res est amor, magnum omníno bonum, quod solum leve facit omne onerósum et fert æquáliter omne inæquále. Nam onus

sine ónere portat et omne amárum dulce ac sápidum éfficit. Amor Iesu nóbilis ad magna operánda impéllit et ad desideránda semper perfectióra éxcitat. Amor vult esse sursum, nec ullis ínfimis rebus retinéri. Amor vult esse liber et ab omni mundána affectiône aliénus, ne intérnus eius impediátur aspéctus; ne per áliquod cómmo-dum temporále implicatiónes sustíneat aut per incómodum suc-cúmbat. Nihil dúlcius est amóre, nihil fórtius, nihil áltius, nihil lá-tius, nihil iucúndius, nihil plénius nec mélius in cælo et in terra: quia amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super ómnia creáta [quíescere?quiescére].

4. Amans volat, currit et lætátur; liber est et non tenétur. Dat ómnia pro ómnibus, et habet ómnia in ómnibus; quia in uno summo super ómnia quiéscit, ex quo omne bonum fluit et procédit. Non réspicit ad dona, sed ad donántem se convértit super ómnia bona. Amor mo-dum sæpe nescit, sed super omnem modum fervéscit. Amor onus non sentit, labóres non réputat; plus afféctat, quam valet; de im-possibilitáte non causátur, quia cuncta sibi posse et licére arbitrátur. Valet ígitur ad ómnia, et multa implet et efféctui máncipat, ubi non amans déficit et iacet.

5. Amor vígilat et dórmiens non dormítat. Fatigátus non lassátur, arctátus non arctátur, térritus non conturbátur; sed sicut vivax flam-ma et ardens fácula sursum erúmpit securéque pertránsit. Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in áuribus Dei est ipse ardens afféctus ánimæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus, tu totus meus, et ego totus tuus.

6. Diláta me in amóre, ut discam interióri cordis ore degustáre, quam suáve sit amáre et in amóre liquefíeri et natáre. Ténear amóre, vadens supra me, præ nímio fervóre et stupóre. Cantem amóris cánticum, sequar te diléctum meum in altum, deficiat in laude tua ánima mea, iúbilans ex amóre. Amem te plus quam me, nec me nisi propter te, et omnes in te, qui vere amant te, sicut iubet lex amóris lucens ex te.

7. Est amor velox, sincérus, pius, iucúndus et amœnus; fortis, pátiens, fidélis, prudens, longánimis, virílis et se ipsum numquam quærens. Ubi enim se ipsum áliquis quærit, ibi ab amóre cadit. Est amor circumspectus, húmilis et rectus, non mollis, non levis, nec vanis inténdens rebus; sóbrius, castus, stábilis, quiétus et in cunctis sénsibus [custóditus?custodítus]. Est amor subiéctus et obœdiens prælátis, sibi vilis et despéctus, Deo devótus et gratíficus, fidens et sperans semper in eo, étiam cum sibi non sapit Deus: quia sine dolóre non vívitur in amóre.

8. Qui non est [parátus?páratus] ómnia pati, et ad voluntátem stare dilécti, non est dignus amátor appellári. Opórtet amántem ómnia dura et amára propter diléctum libénter amplécti, nec ob contrária accidéntia ab eo deflécti.

CAPUT VI

DE PROBATIÓNÉ VERI AMATÓRIS

1. Fili, non es adhuc fortis et prudens amátor. Ouare, [Dómine?Domíne]? Quia propter módicam contrarietátém déficis a cœptis, et nimis ávide consolatiónem quæris. Fortis amátor stat in temptatiónibus, nec cállidis credit persuasió nibus inimíci. Sicut ei in prósperis pláceo, ita nec in advérsis displiceo.

2. Prudens amátor non tam donum amántis consíderat, quam dantis amórem. Afféctum pótius atténdit, quam censum, et infra diléctum ómnia data ponit. Nóbilis amátor non quiéscit in dono, sed in me super omne donum. Non est ídeo totum pérditum, si quandóque minus bene de me, vel de sanctis meis sentis, quam velles. Afféctus ille bonus et dulcis, quem intérdum pércipis, efféctus grátiae præséntis est, et quidam prægustus pátriæ cæléstis, super quo non nímium inniténdum, quia vadit et venit. Certáre autem advérsus incidéntes malos motus ánimi, suggestionémque [spérnere?spernére] diáboli, insígne est virtútis et magni mériti.

3. Non ergo te contúrbent aliénæ phantásia de quacúmque matéria ingéstæ. Forte serva propósitum et intentiónem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquándo in excéssum [subíto? súbito] ráperis et statim ad sólitas inéptias cordis [revérteris? revertéris]. Illas enim invíte magis [patéris? páteris], quam agis; et quámdui dísplicent et [renitéris? reníteris], méritum est et non perdítio.

4. Scito, quod antíquus inimícus omníno nítitur impedíre desidérium tuum in bono et ab omni devóto exercítio evacuáre: a sanctórum scílicet cultu, a pia passiónis meæ memória, a peccatórum útili recordatióne, a próprii cordis custódia et a firmo propósito proficiéndi in virtúte. Multas malas cogitatiónes íngerit, ut tædium tibi fáciat et horrórem: ut ab oratióne révocet et sacra lectiόne. Dísplicet sibi húmilis conféssio, et, si posset, a communióne cessáre fáceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sápius tibi deceptiόnis teténdit láqueos. Sibi ímputa, cum mala ínsertit et immúnda. Dícito illi: Vade, immúnde spíritus, erubésce, miser, valde immúndus es tu, qui tália infers áuribus meis. Discéde a me, sedúctor péssime, non habébis in me partem ullam; sed Iesus mecum erit, tamquam bellátor fortis, et tu stabis confúsus. Malo mori et omnem pœnam subíre, quam tibi consentíre. Tace et obmutésce, non [audíam? áudiam] te ámplius, licet plures mihi moliáris moléstias. Dóminus illuminátio mea et salus mea, quem timébo? Si consístant advérsus me castra, non timébit cor meum. Dóminus adiútor meus et redemptor meus.

5. Certa tamquam miles bonus; et si intérdum ex fragilitáte córruis, resúme vires fortióres prióribus, confidens de amplióri grátia mea, et multum prœcave a vana complacéntia et supérbia. Propter hoc multi in errórem ducúntur, et in cæcitatē pæne incurábilem quandóque labúntur. Sit tibi in cautélam et perpétuam humilitátem ruína hæc superbórum de se stulte præsumentium.

CAPUT VII

DE OCCULTÁNDÁ GRÁTIA SUB HUMILITÁTIS CUSTÓDIA

- 1.** Fili, útilius est tibi et secúrius, devotiónis grátiam [abscóndere?abscondére], nec in altum te efférre, nec multum inde loqui, nec multum ponderáre; sed magis temet ipsum [despícere?despicére] et tamquam indígno datam timére. Non est huic affectióri tenácius inhæréndum, quæ cítius potest mutári in contrárium. Cógita in grátia, quam miser et inops esse soles sine grátia. Nec est in eo tantum spirituális vitæ proféctus, cum consolatiónis habúeris grátiam; sed cum humíliter et abnegáte patientérque [túleris?tuléris] eius subtractiόνem: ita, quod tunc ab oratiónis stúdio non tórpeas, nec réliqua ópera tua ex usu faciéndam omnínó dilábi permíttas, sed sicut mélius potúeris et intelléxeris, libénter quod in te est, fácias, nec propter ariditátem seu anxietátem mentis, quam sentis, te totáliter néglegas.
- 2.** Multi enim sunt, qui, cum non bene eis succésserit, statim impatiéntes fiunt aut [désides?desídes]. Non enim semper est in potestate hóminis via eius, sed Dei est dare et consolári, quando vult et quantum vult et cui vult, sicut sibi placúerit, et non ámplius. Quidam incáuti propter devotiónis grátiam se ipsos destruxérunt, quia plus [ágere?agére] voluérunt, quam potuérunt, non pensántes suæ parvitátis mensúram, sed magis cordis afféctum sequéntes, quam ratiónis iudícium. Et quia maióra præsumpsérunt, quam Deo plácitum fuit, idcirco grátiam cito perdidérunt. Facti sunt ínopes et viles relícti, qui in cælum posuérunt nidum sibi, ut humiliáti et depauperáti discant non in alis suis voláre, sed sub pennis meis speráre. Qui adhuc novi sunt et imperíti in via Dómini, nisi consílio discretórum se regant, facíliter decipi possunt et [elídi?élidi].
- 3.** Quodsi suum sentíre magis sequi, quam áliis exercitátis [créde-re?credére] volunt, erit eis periculósus éxitus, si tamen rétrahi a próprio concéptu nolúerint. Raro sibi ipsis sapiéntes ab áliis regi humíliter patiúntur. Mélius est, sápere módicum cum humilitáte et parva intellegéntia, quam magni scientiárum thesáuri cum vana complacéntia. Mélius est tibi minus habére, quam multum, unde posses

superbíre. Non satis discrète agit, qui se totum lætitiæ tradit, obliviscens pristinæ?pristinæ inópiæ suæ et casti timóris Dómini, qui timet grátiam oblátam [amittere?amittere]. Nec étiam satis virtuóse sapit, qui témpore adversitátis et cuiúsque gravitátis nimis desperáte se gerit, et minus fidénter de me, quam opórtet, recógitat ac sentit.

4. Qui témpore pacis nimis secúrus esse volúerit, sæpe témpore belli nimis deiéctus et formidolósus reperiétur. Si scires semper húmilis et módicus in te permanére, nec non spíritum tuum bene moderáre et [régere?regere], non incíderes tam cito in pérículum et offénsam. Consílium bonum est, ut fervóris spíritu concépto meditéris, quid futúrum sit abscedénte lúmine. Quod dum contígert, recógita et dénuo lucem posse revérte, quam ad cautélam tibi, mihi autem ad glóriam, ad tempus subtráxi.

5. Utílior est sæpe talis probátio, quam si semper próspera pro tua habéres voluntáte. Nam mérita non sunt ex hoc existimánda, si quis plures visiões aut consolatiões hábeat, vel si perítus sit in scriptúris, aut in altióri ponátur gradu: sed si vera fúerit humilitáte fundátus et divína caritáte replétus; si Dei honórem pure et íntegre semper quærat; si se ipsum nihil réputet et in veritáte despíciat, atque ab áliis étiam déspecti et humiliári magis gáudeat, quam honorári.

CAPUT VIII

DE VILI ÆSTIMATIÓNE SUI IPSÍUS IN ÓCULIS DEI

1. Loquar ad Dóminum meum, cum sim pulvis et cinis. Si me ámplius reputávero, ecce, tu stas contra me, et dicunt testimónium verum iniquitátes meæ, nec possum [contradícere?contradicere]. Si autem me vilificávero et ad níhilum redégero, et ab omni própria reputatióne defécero, atque, sicut sum, pulverizávero, erit mihi própria grátia tua et vicína cordi meo lux tua; et omnis æstimátio, quantulacúmque mínima, in valle nihileitatis meæ submergétur et períbit in ætérnum. Ibi osténdis me mihi, quid sum, quid fui, et quo [déve-

ni?devéni]: quia nihil sum, et nescívi. Si mihi ipsi relínquor, ecce nihil et tota infírmitas; si autem [subíto?subíto] me respéxeris, statim fortis effícior, et novo répleor gáudio. Et mirum valde, quod sic repén-te súblevor et tam benígne a te compléctor, qui próprio pón- dere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis prævénien- s me, et in tam multis sub- vénien- s necessitatibus, a grávibus quoque custódiens me perículis, et ab innúmeris, ut vere dicam, erípiens malis. Me síquidem male amándo me pérdidi; et te solum quæréndo et pure amándo me et te páriter [ínveni?invéni], atque ex amóre profúndius ad níhilum me redégi. Quia tu, o dulcíssime, facis mecum supra méritum omne, et supra id, quam áudeo speráre vel rogáre.

3. Benedíctus sis, Deus meus, quia, licet ego ómnibus bonis sim indíg- nus, tua tamen nobílitas et infiníta bónitas numquam cessat benefácere étiam ingrátis et longe a te avérsis. Convérte nos ad te, ut simus grati, húmiles et devóti, quia salus nostra tu es, virtus et fortitúdo nostra.

CAPUT IX

QUOD ÓMNIA AD DEUM, SICUT AD FINEM ÚLTIMUM, SUNT REFERÉNDÁ

1. Fili, ego débeo esse finis tuus suprémus et ultimátus, si vere desí- deras esse beátus. Ex hac intentióne purificábitur afféctus tuus, sá- pius ad se ipsum et ad creatúras male incurvátus. Nam si te ipsum in álquo quæris, statim in te défícis et aréscis. Omnia ergo ad me principáliter réferas, quia ego sum, qui ómnia dedi. Sic síngula con- sídera, sicut ex summo bono manántia; et ídeo ad me, tamquam ad suam oríginem, cuncta sunt reducénda.

2. Ex me pusíllus et magnus, pauper et dives, tamquam ex fonte vi- vo, aquam vivam háuriunt; et qui mihi sponte et [libére?libere] de- sérviant, grátiam pro grátia accípiunt. Qui autem extra me volúerit

gloriári, vel in áliquo priváto bono delectári, non stabiliétur in vero gáudio neque in corde suo dilatábitur, sed multipliciter impediétur et angustiábitur. Nihil ergo tibi de bono ascribere debes, nec álicui hómini virtútem attríbuis; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo, et cum magna districtióne gratiárum actiónes requíro.

3. Hæc est véritas, qua fugátur glóriæ vánitas. Et si intráverit cæléstis grátia et vera cáritas, non erit áliqua invídia nec contráctio cordis, neque privátus amor occupábit. Vincit enim ómnia divína cáritas et dilátat omnes ánimæ vires. Si recte sapis, in me solo gaudébis, in me solo sperábis; quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui est super ómnia laudándus et in ómnibus benedicéndus.

CAPUT X

QUOD SPRETO MUNDO DULCE EST SERVÍRE DEO

1. Nunc íterum loquar, [Dómine?Domíne], et non silébo; dicam in áuribus Dei mei, Dómini mei et Regis mei, qui est in excélso. O quam magna multitúdo dulcédinis tuæ, [Dómine?Domíne], quam abscondísti timéntibus te! Sed quid es amántibus? quid toto corde tibi serviéntibus? Vere ineffábilis dulcédo contemplatiónis tuæ, quam largíris amántibus te. In hoc máxime ostendísti mihi dulcédinem caritátis tuæ, quia, cum non essem, fecísti me, et cum errárem longe a te, reduxísti me, ut servírem tibi, et præcepísti, ut díligam te.

2. Ó fons amóris perpétui, quid dicam de te? Quómodo pótero tui oblivísci, qui mei dignátus es recordári, étiam postquam contábui et périi? Fecísti ultra omnem spem misericórdiam cum servo tuo, et ultra omne méritum grátiam et amicítiam exhibuísti. Quid retribuam tibi pro grátia ista? Non enim ómnibus datum est, ut ómnibus abdicátis sáculo renúntient et monásticam vitam assúmant. Numquid magnum est, ut tibi sérviam, cui omnis creatúra servíre tenétur? Non magnum mihi vidéri debet servíre tibi; sed hoc pótius ma-

gnum mihi et mirandum [appáret?ápparet], quod tam páuperem et indígnum dignáris in servum recípere et diléctis servis tuis adunáre.

3. Ecce, ómnia tua sunt, quæ hábeo, et unde tibi sérvio. Verúmtamen vice versa, tu magis mihi servis, quam ego tibi. Ecce, cælum et terra, quæ in ministérium hómínis creásti, præsto?præsto sunt et faciunt cotídie, quæcúmque mandásti. Et hoc parum est, quin étiam ángelos in ministérium hómínis ordinásti. Transcéndit autem hæc ómnia, quia tu ipse hómíni servíre dignátus es, et te ipsum datúrum ei promísisti.

4. Quid dabo tibi pro ómnibus istis mílibus bonis? Utinam possem tibi servíre cunctis diébus vitæ meæ! Utinam vel uno die dignum servítium exhibére sufficerem! Vere tu es dignus omni servítio, omni honóre et laude ætéRNA. Vere Dóminus meus es, et ego pauper servus tuus, qui totis víribus téneor tibi servíre, nec umquam in láudibus tuis débeo fastidíre. Sic volo, sic desídero; et quidquid mihi deest, tu dignéris supplére.

5. Magnus honor, magna glória, tibi servíre et ómnia propter te [contémnere?contemnére]. Habébunt enim grátiam magnam, qui sponte se subiécerint tuæ sanctíssimæ servitúti. Invénient suavíssimam Spíritus Sancti consolatiónem, qui pro amóre tuo omnem carnálem abiécerint delectatiónem. Consequéntur magnam mentis libertátem, qui arctam pro [nómine?nomíne] tuo ingrediúntur viam et omnem mundánam negléxerint curam.

6. O grata et iucúnda Dei [servítus?sérvitus], qua homo veráciter efficitur liber et sanctus! O sacer status religiósi famulátus, qui hómínem ángelis reddit æquálem, Deo placábilem, dæmónibus terríbilem et cunctis fidélibus commendábilem! O amplecténdum et semper optándum servítium, quo summum promerétur bonum et gáudium acquíritur sine fine mansúrum!

CAPUT XI

QUOD DESIDÉRIA CORDIS EXAMINÁNDÁ SUNT ET MODERÁNDÁ

1. Fili, opórtet te adhuc multa [addíscere?addiscére], quæ necdum bene didicísti. Quæ sunt hæc, [Dómine?Domíne]? Ut desidérium tuum ponas totáliter secúndum beneplácitum meum, et tui ipsíus amátor non sis, sed meæ voluntátis cúpidus æmulátor. Desidéria te sæpe accéndunt et veheménter impéllunt; sed consídera, an propter honórem meum, an propter tuum cómmodum magis moveáris. Si ego sum in causa, bene conténtus eris, quomodocúmque ordinávero; si autem de próprio quæsítu áliquíd latet, ecce, hoc est, quod te ímpedit et gravat.

2. Cave ergo, ne nímium innitáris super desidério præconcepto, me non consúlto: ne forte póstea pæníteat aut displíceat, quod primo plácuit, et quasi pro melióre zelásti. Non enim omnis afféctio, quæ vidétur bona, statim est sequénda; sed neque omnis contrária afféctio ad primum fugiénda. Expedit intérdum refrenatióne uti, étiam in bonis stúdiis et desidériis, ne per importunitátem mentis distractiόνem incúrras, ne áliis per indisciplinatióem scándalum géneres, vel étiam per resisténtiam aliórum [subíto?súbíto] turbéris et córruas.

3. Intérdum vero opórtet violéntia uti et viríliter appetítui sensitivo contraíre, nec [advértere?advertére], quid velit caro et quid non velit; sed hoc magis [satágere?satagére], ut subiécta sit étiam nolens spirítui. Et tam diu castigári debet, et cogi servitúti subésse, donec paráta sit ad ómnia, paucisque contentári discat et simplicibus delectári, nec contra áliquod inconveniēns mussitáre.

CAPUT XII

DE INFORMATIÓNE PATIÉNTIÆ ET LUCTÁMINE ADVÉRSUS CONCUPISCÉNTIAS

1. [Dómine?Domíne] Deus, ut vídeo, patiéntia est mihi valde necessária; multa enim in hac vita [áccidunt?accidunt] contrária. Nam qualitercúmque ordinávero de pace mea, non potest esse sine bello et dolóre vita mea.

2. Ita est, fili. Sed volo te non talem quærere? quærere pacem, quæ temptatiõibus cæreat aut contrária non sèntiat, sed tunc étiam æstimare te pacem invenísse, cum fúeris váriis tribulatiõibus exercitatus et in multis contrarietátibus probátus. Si díxeris te non posse multa pati, quómodo tunc sustinébis ignem purgatórii? De duóbis malis minus est semper eligéndum. Ut ergo æténa futúra supplicia possis [evádere?evadére], mala præsentia stúdeas pro Deo æquanimiter toleráre. An putas, quod hómines sæculi huius nihil vel parum patiántur? Nec hoc invénies, étiam si delicatíssimos quæsieris.

3. Sed habent, inquis, multas delectatiõnes et próprias sequúntur voluntátes; ideóque parum pónderant suas tribulatiõnes.

4. Esto, ita sit, ut hábeant, quidquid volúerint; sed quámdiu, putas, durábit? Ecce, quemádmódum fumus defícient abundántes in sæculo, et nulla erit recordátio præteritórum gaudiórum. Sed et cum adhuc vivunt, non sine amaritúdine et tædio ac timóre in eis quiescunt. Ex [éadem?eádem] namque re, unde sibi delectatiõnem concípiunt, inde dolóris pœnam frequénter recípiunt. Iuste illis fit, ut, quia inordináte delectatiõnes quærunt et sequúntur, non sine confusiõne et amaritúdine eas éxpleant. O quam breves, quam falsæ, quam inordinatæ et turpes omnes sunt! Verúmtamen præ ebrietáte et cæcitaté non intéllegunt, sed velut muta animália propter módicum corruptíbilis vitæ delectaméntum mortem animæ incúrrunt. Tu ergo, fili, post concupiscéntias tuas non eas, et a voluntáte tua [avértere?avertére]. Delectáre in Dómino, et dabit tibi petitiõnes cordis tui.

5. Etenim si veráciter vis delectári et abundántius a me consolári, ecce, in contéptu ómnium mundanórum et in abscissiõne ómnium infimárum delectatiõnum erit benedíctio tua, et copiósa tibi reddétur consolátio. Et quanto te plus ab omni creaturárum solácio subtráxeris, tanto in me suavióres et potentióres consolatiõnes invénies. Sed primo non sine quadam tristítia et labóre certáminis ad has per-

tínges. Obsístet inólita consuetúdo, sed melióri consuetúđine devincétur. Remurmurábit caro, sed fervóre spíritus frenábitur. Instigábit et exacerbábit te serpens antíquus, sed oratióne fugábitur; ínsuper et labóre útili áditus ei magnus obstruétur.

CAPUT XIII

DE OBÆDIÉNTIA HÚMILIS SÚBDITI AD EXÉMPLUM IESU CHRISTI

1. Fili, qui se [subtráhere?subtrahére] nítitur ab obœdiéntia, ipse se súbtrahit a grátia; et qui quærit habére priváta, amíttit commúnia. Qui non libénter et sponte suo superióri se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfécte sibi obœdit, sed sæpe recálcitrat et remúr-murat. Disce ergo celériter superióri tuo te [submíttre?submittére], si carnem própriam optas subiugáre. Cítius namque extérior [vincí-tur?víncitur] inimícus, si intérior homo non fúerit devastátus. Non est moléstior et peior ánimæ hostis, quam tu ipse tibi, non bene con-córdans spirítui. Opórtet omníno verum te [assúmere?assumere] tui ipsíus contémptum, si vis prævalére advérsus carnem et sánguinem. Quia adhuc nimis inordináte te díligis, ídeo plene te resignáre aliórum voluntáti trépidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te hómni subdis, quando ego, omnípotens et altíssimus, qui cuncta creávi ex níhilo, me hómni propter te humíliter subiéci? Factus sum ómnium humillimus et ínfimus, ut tuam supérbiam mea humi-litáte vínceres. Disce obtemperáre, pulvis. Disce te humiliáre, terra et limus, et sub ómnium pédibus incurváre. Disce voluntátes tuas [frángere?frangére] et ad omnem subiectionem te dare.

3. Exardésce contra te, nec patiáris tumórem in te [vívere?vivére], sed ita subiéctum et párvulum te éxhibe, ut omnes super te ambulá-re possint et sicut lutum plateárum conculcáre. Quid habes, homo inánis, cónqueri? Quid, sórdide peccátor, potes [contradícere?con-tradicére] exprobrántibus tibi, qui tótiens Deum offendísti et infér-

num multótiens meruísti? Sed pepércit tibi óculus meus, quia pretiósá fuit ánima tua in conspéctu meo: ut cognósceres dilectiónem meam et gratus semper beneficiis meis exísteres, et ut ad veram subiectiónem et humilitátem te iúgiter dares, patientérque próprium contéptum ferres.

CAPUT XIV

DE OCCÚLTIS DEI IUDÍCIIS CONSIDERÁNDIS, NE EXTOLLÁMUR IN BONIS

1. Intonas super me iudícia tua, [Dómine?Domíne], et timóre ac tremóre cóncutis ómnia ossa mea, et expavéscit ánima mea valde. Sto attónitus et consídero, quia cæli non sunt mundi in conspéctu tuo. Si in ángelis repperísti pravitátem, nec tamen pepercísti, quid fiet de me? Cecidérunt stellæ de cælo, et ego pulvis, quid præsumo? Quorum ópera videbántur laudabília, cecidérunt ad ínfima, et qui comedébant panem angelórum, vidi síliquis delectári porcórum.

2. Nulla est ergo sánctitas, si manum tuam, [Dómine?Domíne], súbtrahas. Nulla prodest sapiéntia, si gubernáre desístas. Nulla iuvat fortitúdo, si conserváre désinas. Nulla secúra cástitas, si eam non prótegas. Nulla própria prodest custódia, si non assit tua sacra vigilántia. Nam relícti mérgimur et perímos, visitáti vero erígimur et vívimus. Instábiles quippe sumus, sed per te confirmámur; tepéscimus, sed a te accéndimur.

3. O quam humíliter et abiécte mihi de me ipso sentiéndum est! quam níhili pendéndum, si quid boni vídear habére! O quam profúnde [submíttere?submittére] me débeo sub abyssalibus iudíciis tuis, [Dómine?Domíne], ubi nihil áliud me esse invénio, quam nihil et nihil! O pondus imménsus! o pélagus intransnatabile, ubi nihil de me repério, quam in toto nihil! Ubi est ergo látebra glóriæ? ubi confidéntia de virtúte concépta? Absórpta est omnis gloriátio vana in profunditáte iudiciórum tuórum super me.

4. Quid est omnis caro in conspéctu tuo? Numquid gloriábitur lutum contra formántem se? Quómodo potest érigi vanilóquio, cuius cor in veritáte subiéctum est Deo? Non eum totus mundus ériget, quem véritas sibi subiécit; nec ómnium laudántium ore movébitur, qui totam spem suam in Deo firmávit. Nam et ipsi, qui loquúntur, ecce, omnes nihil; defícient enim cum sónitu verbórum. Véritas autem Dómini manet in ætérnum.

CAPUT XV

QUÁLITER STANDUM SIT AC DICÉNDUM IN OMNI RE DESIDERÁBILI

1. Fili, sic dicas in omni re: [Dómine?Domíne], si tibi plácitum fúerit, fiat hoc ita. [Dómine?Domíne], si fúerit honor tuus, fiat hoc in [nómine?nomíne] tuo. [Dómine?Domíne], si mihi [vidéris?víderis] expedíre, et útile esse probáveris, tunc dona mihi hoc uti ad honórem tuum. Sed si mihi nocívum fore cognóveris, nec ánimæ meæ salúti prodésse, aufer a me tale desidérium. Non enim omne desidérium est a Spíritu Sancto, étiam si hómīni videátur rectum et bonum. Difficile est pro vero iudicáre, utrum spíritus bonus an aliénus te impéllat ad desiderándum hoc vel illud, an étiam ex próprio moveáris spíritu. Multi in fine sunt decépti, qui primo bono spíritu videbántur indúcti.

2. Igitur semper cum timóre Dei et cordis humilitáte desiderándum est et peténdum, quidquid desiderábile menti occúrrit, maximéque cum própria resignatione, mihi totum committéndum est, atque dicéndum: [Dómine?Domíne], tu scis, quáliter mélius est; fiat hoc vel illud, sicut volúeris. Da, quod vis et quantum vis et quando vis. Fac mecum, sicut scis et sicut tibi magis placúerit et maior honor tuus fúerit. Pone me, ubi vis, et [libére?libere] age mecum in ómnibus. In manu tua sum, gyra et revérse me per circúitum. En, servus tuus ego, [parátus?paratus] ad ómnia, quóniam non desídero mihi [vive-

re?vivére], sed tibi: útinam digne et perfécte. Orátio pro beneplácito Dei perficiéndo

3. Concéde mihi, benigníssime Iesu, grátiam tuam, ut mecum sit et mecum labóret, mecúmque usque in finem perseveret. Da mihi hoc semper desideráre et velle, quod tibi magis accéptum est et cárius placet. Tua volúntas mea sit, et mea volúntas tuam semper sequátur et óptime ei concórdet. Sit mihi unum velle et nolle tecum, nec áliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis et nolis.

4. Da mihi ómnibus mori, quæ in mundo sunt, et propter te amáre contémni et nescíri in hoc sáculo. Da mihi super ómnia desideráta in te [requiércere?requiescére] et cor meum in te pacificáre. Tu vera pax cordis, tu sola réquies: extra te dura sunt ómnia et inquíeta. In hac pace in id ipsum, hoc est, in te uno summo ætérno bono, dórmiam et requiéscam. Amen.

CAPUT XVI

QUOD VERUM SOLÁCIUM IN SOLO DEO EST QUÆRÉNDUM

1. Quidquid desideráre possum vel cogitáre ad solárium meum, non hic expécto, sed in pósterum. Quodsi ómnia solácia mundi solus habérem, et ómnibus delíciis frui possem, certum est, quod diu duráre non possent. Unde non [póteris?potéris], ánima mea, plene conso-lári nec perfécte recreári, nisi in Deo, consolatóre páuperum ac susceptóre humílium. Expeta módicum, ánima mea, expécta divínium promíssum, et habébis abundántiam ómnium bonórum in cælo. Si nimis inordináte ista appetis præséntia, perdes ætérna et cæléstia. Sint temporália in usu, ætérna in desidério. Non potes áliquo bono temporáli satiári, quia ad hæc fruénda non es creáta.

2. Etiam si ómnia creáta bona habéres, non posses esse felix et beáta; sed in Deo, qui cuncta creávit, tota beatitúdo tua et felícitas consistit, non qualis vidétur et laudátur a stultis mundi amatóribus, sed qualem expéctant boni Christi fidéles, et prægústant intérdum spirituáles ac mundi cordes, quorum conversátio est in cælis. Vanum

est et breve omne humánum solácium. Beátum et verum solácium, quod intus a veritatē percípitur. Devótus homo [úbique?ubíque] secum fert consolatórem suum Iesum, et dicit ad eum: Adésto mihi, [Dómine?Domíne] Iesu, in omni loco et témpore. Hæc mihi sit consolátio, libénter velle [carére?cárere] omni humáno solácio. Et si tua defúerit consolátio, sit mihi tua volúntas et iusta probátio pro summo solácio. Non enim in perpétuum [irásceris?irascéris], neque in ætérnum commináberis.

CAPUT XVII

QUOD OMNIS SOLLICITÚDO IN DEO STATUÉNDÁ SIT

1. Fili, sine me tecum [ágere?agére], quod volo; ego scio, quid expedit tibi. Tu cógitas, sicut homo, tu sentis in multis, sicut humánus suádet afféctus.
2. [Dómine?Domíne], verum est, quod dicis. Maior est sollicitúdo tua pro me, quam omnis cura, quam ego [gérere?gerére] possum pro me. Nimis enim casuáliter stat, qui non próicit omnem sollicitúdinem suam in te. [Dómine?Domíne], dúmmodo volúntas mea recta et firma ad te permáneat, fac de me, quidquid tibi placúerit. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me féceris. Si me vis esse in ténebris, sis benedíctus, et si me vis esse in luce, sis íterum benedíctus. Si me dignáris consolári, sis benedíctus, et si me vis tribulári, sis æque semper benedíctus.
3. Fili, sic opórtet te stare, si mecum desíderas ambuláre. Ita promptus esse debes ad patiéndum, sicut ad gaudéndum. Ita libénter debes esse inops et pauper, sicut plenus et dives.
4. [Dómine?Domíne], libénter pátiar pro te, quidquid volúeris veníre super me. Indifferénter volo de manu tua bonum et malum, dulce et amárum, lætum et triste suscípere, et pro ómnibus mihi contingéntibus grátias [ágere?agére]. Custódi me ab omni peccáto, et non timébo mortem nec inférnum. Dúmmodo in ætérnum me non prói-

cias, nec déleas de libro vitæ, non mihi nocébit, quidquid vénerit tribulatiónis super me.

CAPUT XVIII

QUOD TEMPORÁLES MISÉRIÆ EXÉMPLO CHRISTI ÆQUANÍMITER
SUNT FERÉNDÆ

1. Fili, ego descéndi de cælo pro tua salúte; suscepí tuas misérias, non necessitáte, sed caritaté trahénte, ut patiéntiam dísceres et temporáles misérias non indignánte ferres. Nam ab hora ortus mei usque ad éxítum in cruce non défuit mihi tolerántia dolóris. Deféctum rerum temporálium magnum hábui, multas querimónias de me fréquénter audívi, confusiónes et obprobria benígne sustínui, pro benefíciis ingratiitúdinem recépi, pro miráculis blasphémias, pro doctrína reprehensiónes.

2. [Dómine?Domíne], quia tu pátiens fuísti in vita tua, in hoc máxime impléndo præcéptum Patris tui: dignum est, ut ego, miséllus peccátor, secúndum voluntátem tuam patiénter me sustíneam; et donec ipse volúeris, onus corruptíbilis vitæ pro salúte mea portem. Nam et si onerósa sentítur præsens vita, facta est tamen iam per grátiam tuam valde meritória, atque exémplo tuo et sanctórum tuórum vestígiis infirmis tolerabílior et clárior. Sed et multo magis consolatória, quam olim in lege véteri fúerat, cum porta cæli clausa persisteret, et obscúrior étiam via ad cælum videbátur, quando tam pauci regnum cælórum quérere?quérere curábant. Sed neque qui tunc iusti erant et salvándi, ante passiómem tuam et sacræ mortis débitum cæléste regnum póterant introíre.

3. O quantas tibi grátias téneor référre, quod viam rectam et bonam dignátus es mihi et cunctis fidélibus ad ætérnum regnum tuum [osténdere?ostendére]? Nam vita tua via nostra: et per sanctam patiéntiam ambulámus ad te, qui es coróna nostra. Nisi tu nos præcessisses et docuísset, quis sequi curáret? Heu, quanti longe retróque

manérent, nisi tua præclára exémpła inspícerent! Ecce, adhuc tepéscimus, [audítis?áuditis] tot signis tuis et doctrínis: quid fíeret, si tantum lumen ad sequéndum te non haberémus?

CAPUT XIX

DE TOLERÁNTIA INIURIÁRUM, ET QUIS VERUS PÁTIENS PROBÉTUR

1. Quid est, quod [lóqueris?loquéris], fili? Cessa cónqueri, consideráta mea et aliórum sanctórum passióne. Nondum usque ad sanguínem restitísti. Parum est, quod tu [patéris?páteris], in comparatióne eórum, qui tam multa passi sunt, tam fórtiter temptáti, tam gráviter tribuláti, tam multipliciter probáti et exercitáti. Opórtet te ígitur aliórum gravióra ad mentem [redúcere?reducére], ut lévius feras tua mínima. Et si tibi mínima non vidéntur, vide, ne et hoc tua fáciat impatiéntia. Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncta patiénter sufférre.

2. Quanto mélius ad patiéndum te dispónis, tanto sapiéntius agis et ámplius promeréris; feres quoque lévius ánimo et usu ad hoc non ségniter [parátis?páratís]. Nec dicas: Non váleo hæc ab hómine tali pati, nec huiuscémodi mihi patiéndá sunt; grave enim íntulit damnum, et impróperat mihi, quæ numquam cogitáveram; sed ab álio libénter pátiar, et sicut patiéndá vídero. Insípiens est talis cogitátió, quæ virtútem patiéntiæ non consíderat, nec a quo coronánda erit, sed magis [persónas?pérsonas] et offénsas sibi illátas perpéndit.

3. Non est verus pátiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fúerit, et a quo sibi placúerit. Verus autem pátiens non atténdit, a quo hómine, utrum a præláto suo an ab áliquo æquáli aut inferióri, utrum a bono et sancto viro, vel a perverso et indígno exerceátur. Sed indifferénter ab omni creatúra, quantumcúmque et quotienscúmque ei áliquíd advérsi accíderit, totum hoc de manu Dei gratánter áccipit et ingens lucrum réputat, quia nil apud Deum, quám libet parvum, pro Deo tamen passum, póterit sine mérito transíre.

4. Esto [ítaque?itáque] expeditus ad pugnam, si vis habére victóriam. Sine certámine non potes veníre ad patiéntiæ corónam. Si pati non vis, recúsas coronári. Si autem coronári desíderas, certa viríliter, [sústine?sustíne] patiénter. Sine labóre non ténditur ad réquiem, nec sine pugna pervenítur ad victóriam.

5. Fiat, [Dómine?Domíne], mihi possíbile per grátiam, quod mihi impossíbile vidétur per natúram. Tu scis, quod módicum possum pati, et quod cito deícior, levi exurgénte adversitáte. Efficiátur mihi quáelibet exercitátio tribulatiónis pro [nómine?nomíne] tuo amábilis et optábilis: nam pati et vexári pro te valde salúbre est ánimæ meæ.

CAPUT XX

DE CONFESSIÓNE PRÓPRIÆ INFIRMITÁTIS ET HUIUS VITÆ MISÉRIIS

1. Confitébor advérsus me iniustítiam meam, confitébor tibi, [Dómine?Domíne], infirmitátem meam. Sæpe parva res est, quæ me déicit et contrístat. Propóno me fórtiter actúrum; sed cum módi-ca temptátio vénerit, magna mihi angústia fit. Valde vilis quandóque res est, unde gravis temptátio [próvenit?provénit]. Et dum puto me aliquántulum tutum, cum non séntio, invénio me nonnúquam pæne devíctum ex levi flatu.

2. Vide ergo, [Dómine?Domíne], humilitátem meam et fragilitátem tibi úndique notam. Miserére et éripe me de luto, ut non infígar, ne permáneam deiéctus usquequáque. Hoc est, quod me fréquenter revérberat, et coram te confúndit, quod tam lábilis sum, et infírmus ad resisténdum passióibus. Et si non omníno ad consensióem, tamen mihi étiam molésta et gravis est eárum insectátio, et tædet valde sic cotídie [vívere?vivére] in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea, quia multo fácilius irruunt abominándæ semper phantásia, quam discédunt.

3. Utinam, fortissime Deus Israel? Israël, zelátor animárum fidélium, respicias servi tui labórem et dolórem, assistásque illi in ómnibus, ad quaecúmque perréxerit. Róbora me cælésti fortitúdine, ne vetus homo, mísera caro spirítui necdum plene subácta, præváleat dominári, advérsus quam certáre oportébit, quámdu spirátur in hac vita misérissima. Heu, qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulatiónes et misériæ, ubi plena láqueis et hóstibus sunt ómnia! Nam una tribulatióne seu temptatióne recedénte, ália accédit; sed et prióre adhuc duránte conflictu, álii plures supervéniunt, et insperáte.

4. Et quómodo potest amári vita, tantas habens amaritúdines, tot subiécta calamitatibus et misériis? Quómodo étiam díctur vita, tot génerans mortes et pestes? Et tamen amátur, et delectári in ea a multis quæritur. Reprehénditur frequénter mundus, quod fallax sit et vanus, nec tamen fácte relínquitur, quia concupiscéntiæ carnis nimis dominántur. Sed ália trahunt ad amándum, ália ad contemnéndum. Trahunt ad amórem mundi desidérium carnis, desidérium oculórum et supérbia vitæ; sed pœnæ ac misériæ iuste sequéntes ea odium mundi páriunt et tædium.

5. Sed vincit, pro dolor, delectátio prava mentem mundo deditam, et esse sub séntibus delicias réputat, quia Dei suavitatem et intérnam virtútis amœnitatem nec vidit, nec gustávit. Qui autem mundum perfécte contemnunt, et Deo [vívere?vivére] sub sancta disciplína student, isti divínam dulcédinem, veris abrenuntiatoribus promissam, non ignórant; et quam gráviter mundus errat et várie fállitur, clárius vident.

CAPUT XXI

QUOD IN DEO SUPER ÓMnia BONA ET DONA REQUIESCÉNDUM
EST

1. Super ómnia et in ómnibus requiésces, ánima mea, in Dómino semper, quia ipse sanctórum æténa réquies. Da mihi, dulcissime

et amantissime Iesu, in te super omnem creaturam [requiescere?requiescére]: super omnem salutem et pulchritudinem, super omnem gloriam et honorem, super omnem potentiam et dignitatem, super omnem scientiam et subtilitatem, super omnes divitias et artes, super omnem lætitiā et exultationem, super omnem famam et laudem, super omnem suavitatem et consolationem, super omnem spem et promissionem, super omne meritum et desiderium, super omnia dona et mūnera, quæ potes dare et [infundere?infundére], super omne gaudium et iubilationem, quam potest mens cāpere et sentire, [dénique?denique] super angelos et archangelos, et super omnem exercitum cæli, super omnia visibilia et invisibilia, et super omne, quod tu, Deus meus, non es.

2. Quia tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, super omnia óptimus es, tu solus altíssimus, tu solus potentíssimus, tu solus sufficientíssimus et pleníssimus, tu solus suavíssimus et solaciosíssimus, tu solus pulchérissimus et amantíssimus, tu solus nobilíssimus et gloriosíssimus super omnia, in quo cuncta bona simul et perfécte sunt, et semper fuérunt, et erunt: atque ídeo minus est et insufficiens, quidquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revélas, vel promíttis, te non viso, nec plene adépto: quóniam quidem non potest cor meum veráciter [requiescere?requiescére], nec totáliter contentári, nisi in te requiescat, et omnia dona omnémque creaturam transcendat.

3. O mi dilectíssime sponse, Iesu Christe, amátor puríssime, dominátor univérsæ creaturæ, quis mihi det pennas veræ libertátis, ad volándum et pausándum in te? O quando ad plenum dábitur mihi vacáre et vidére, quam suávis es, [Dómine?Domíne] Deus meus? Quando ad plenum me recólligam in te, ut præ amóre tuo non sentiam me, sed te solum, supra omnem sensum et modum, in modo non omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo, et infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miseriárum occurrunt, quæ me sápius contúrbant, contrístant et obnúbunt.

lant; sápius impédiunt et dístrahunt, allíciunt et ímplicant, ne líberum hábeam accéssum ad te, et ne iucúndis fruar ampléxibus, præsto?præsto semper beátis spirítibus. Móveat te suspírium meum et desolátio múltiplex in terra.

4. O Iesu, splendor ætérnæ glóriæ, solámen peregrinántis ánimæ, apud te est os meum sine voce, et siléntium meum lóquitur tibi. Usquequo tardat veníre Dóminus meus? Véniat ad me paupérculum suum, et lætum fáciat. Mittat manum suam, et míserum erípiat de omni angústia. Veni, veni: quia sine te nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætítia mea, et sine te vácuca est mensa mea. Miser sum et quodámmo-incarcerátus et compédibus gravátus, donec luce præsentíæ tuæ me reficias ac libertáti dones, vultúmque amicábilem demónstres.

5. Quærant álii pro te áliud, quodcúmque libúerit: mihi áliud ínterim nil placet nec placébit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus ætérna. Non reticébo, nec deprecári cessábo, donec grátia tua revertátur, mihiq; tu intus loquáris.

6. Ecce, assum, ecce, ego ad te, quia invocásti me. Lácrimæ tuæ et desidérium ánimæ tuæ, humiliátio tua et contrítio cordis inclináverunt me et adduxérunt ad te.

7. Et dixi: [Dómine?Domíne], vocávi te et desiderávi frui te, [parátus?páratus] ómnia [respúere?respuére] propter te. Tu enim prior excitásti me, ut quærerem te. Sis ergo benedíctus, [Dómine?Domíne], qui fecísti hanc bonitátem cum servo tuo, secúndum multitudínem misericórdiæ tuæ. Quid habet ultra [dicére?dícere] servus tuus coram te, nisi ut humíliet se valde ante te, memor semper próprie iniquitátis et vilitátis? Non enim est símilis tui in cunctis mirabílibus cæli et terræ. Sunt ópera tua bona valde, iudícia vera, et providéntia tua regúntur univérsa. Laus ergo tibi et glória, o Patris sapiéntia: te laudet et benedícat os meum, ánima mea et cuncta creáta simul.

CAPUT XXII

DE RECORDATIÓNE MULTIPLÍCIUM BENEFICIÓRUM DEI

1. Aperi, [Dómine?Domíne], cor meum in lege tua, et in præcéptis tuis doce me ambuláre. Da mihi [intellégere?intellegére] voluntátem tuam, et cum magna reveréntia ac diligénti consideratióne benefícia tua tam in generáli quam in speciáli memorári, ut digne tibi ex hinc váleam grátias reférre. Verum scio et confíteor, nec pro mínimo puncto me posse débítas gratiárum laudes [persólvere?persolvére]. Minor ego sum ómnibus bonis mihi præstitis; et cum tuam nobilitátem atténdo, déficit præ magnitúdine spíritus meus.

2. Omnia, quæ in ánima habémus et córpore, et quæcúmque extérius vel intérius, naturáliter et supernaturaliter possidémus, tua sunt benefícia et te benéficum, pium ac bonum commédant, a quo bona cuncta accépmus. Et si álius plura, álius paucióra accépit, ómnia tamen tua sunt, et sine te nec mínimum potest habéri. Ille, qui maióra accépit, non potest mérito suo gloriári, neque super álios extólli, nec minóri insultáre; quia ille maior et mélior, qui sibi minus ascribit et in regratiando humílior est atque devótior. Et qui ómnibus viliórem se exístimat et indigniorem se iúdicat, áptior est ad percipiéndam maióra.

3. Qui autem paucióra accépit, contristári non debet, nec indignánter ferre, neque ditióri invidére, sed te pótius [atténdere?attendére] et tuam bonitátem máxime laudáre, quod tam affluénter, tam gratis et libénter, sine personárum acceptiône tua múnera largíris. Omnia ex te, et ídeo in ómnibus es laudándus. Tu scis, quid unicuíque donári expédiat; et cur iste minus, et ille ámplius hábeat, non nostrum, sed tuum est hoc [discérnere?discernére], apud quem singulórum definíta sunt mérita.

4. Unde, [Dómine?Domíne] Deus, pro magno étiam réputo beneficio, non multa habére, unde extérius et secúndum hómines laus et glória [appáret?apparet]: ita ut consideráta quis paupertáte et vilitáte persónæ?persónæ suæ, non modo gravitátem aut tristítiam vel deiectiόνem inde concípiat, sed pótius consolatiónem et hilaritátem

magnam; quia tu, Deus, páuperes et húmiles atque huic mundo despéctos tibi elegísti in familiáres et domésticos. Testes sunt ipsi apóstoli tui, quos príncipes super omnem terram constituísti. Fuérunt tamen sine queréla conversáti in mundo, tam húmiles et símplices, sine omni malítia et dolo, ut étiam pati contumélias gaudérent pro [nómine?nomíne] tuo; et quæ mundus abhórret, ipsi amplecteréntur afféctu magno.

5. Nihil ergo amatórem tuum et cognitórem beneficiórum tuórum ita lætificáre debet, sicut volúntas tua in eo, et beneplácitum ætérnæ dispositiόνis tuæ: de qua tantum contentári debet et consolári, ut ita libénter velit esse mínimus, sicut áliquis optáret esse máximus, et ita pacíficus et conténtus in novíssimo, sicut in loco primo, atque ita libénter despiciábilis et abiéctus, [núllius?nullíus] quoque nóminis et famæ, sicut céteris honorabílior et maior in mundo. Nam volúntas tua et amor honóris tui ómnia [excédere?excedére] debet, et plus eum consolári magisque placére, quam ómnia benefícia sibi data vel danda.

CAPUT XXIII

DE QUÁTUOR MAGNAM IMPORTÁNTIBUS PACEM

- 1.** Fili, nunc docébo te viam pacis et veræ libertátis.
- 2.** Fac, [Dómine?Domíne], quod dicis, quia hoc mihi gratum est audíre.
- 3.** Stude, fili, altérius pótius fácere voluntátem, quam tuam. Elige, semper minus, quam plus habére. Quære semper inferiórem locum et ómnibus subesse. Opta semper et ora, ut volúntas Dei íntegre in te fiat. Ecce, talis homo ingréditur fines pacis et quiétis.
- 4.** [Dómine?Domíne], sermo tuus iste brevis multum in se cóntinet perfectiόνis. Parvus est dictu, sed plenus sensu et uber in fructu. Nam si posset a me fidéliter custodíri, non debéret tam fácilis in me turbátio oríri. Nam quótiens me impacátum séntio et gravátum, ab hac doctrína me recessísse invénio. Sed tu, qui ómnia potes et

ánimæ profectum semper díligis, adáuge maiórem grátiam, ut possim tuum complére sermónem et meam perfícere salútem. Orátio contra cogitatiónes malas

5. [Dómine?Domíne] Deus meus, ne elongéris a me; Deus meus, in auxílium meum réspice: quóniam insurrexérunt in me váriæ cogitatiónes et timóres magni, affligéntes ánimam meam. Quómodo pertransíbo illæsus? quómodo perfríngam eas?

6. Ego, inquit, ante te ibo, et gloriósos terræ humiliábo. Apériam iánuas cárceris, et arcána secretórum revelábo tibi.

7. Fac, [Dómine?Domíne], ut [lóqueris?loqueris], et fúgiant a fácie tua omnes iníquæ cogitatiónes. Hæc spes et única consolátio mea, ad te in omni tribulatióne [confúgere?confugére], tibi [confídere?confidére], ex íntimo invocáre et patiénter consolatiónem tuam expectáre. Orátio pro illuminatióne mentis

8. Clarifica me, Iesu bone, claritáte intérni lúminis, et educ de habitáculo cordis mei ténebras univérsas. Cóhibe evagatiónes multas, et vim faciéntes [elíde?élide] temptatiónes. Pugna fórtiter pro me, et expúgna malas béstias, concupiscéntias dico illecebrósas: ut fiat pax in virtúte tua, et abundántia laudis tuæ résonet in aula sancta, hoc est in consciéntia pura. Impera ventis et tempestátibus; dic mari: Quiésce; et aquilóni: Ne [flavéris?fláveris]; et erit tranqúillitas magna.

9. Ēmítte lucem tuam et veritátem, ut lúceant super terram; quia terra sum inánis et vácuá, donec illúmines me. Effúnde grátiam désuper; perfúnde cor meum rore cælésti; mínistra devotiónis aquas ad irrigándam fáciem terræ, ad producéndum fructum bonum et óptimum. Eleva mentem pressam mole peccatórum, et ad cæléstia totum desidérium meum suspénde, ut gustáta suavitate supérnæ felicitátis pígeat de terrénis cogitáre.

10. Rape me et éripe ab omni creaturárum indurabili consolatióne, quia nulla res creáta appetítum meum valet plenarie quietáre et consolári. Iunge me tibi inseparábili dilectiόνis vínculo, quóniam tu

solus súfficis amánti, et absque te frívola sunt univérsa.

CAPUT XXIV

DE EVITATIÓNE CURIÓSÆ INQUISITIÓNIS SUPER ALTÉRIUS VITA

1. Fili, noli esse curiosus nec vacuas [gérere?gerére] sollicitúdes. Quid hoc vel illud ad te? Tu me [séquere?sequére]. Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic et sic agit vel lóquitur? Tu non índiges respondére pro áliis, sed pro te ipso ratióem reddes. Quid ergo te ímplicas? Ecce, ego omnes cognósco, et cuncta, quæ sub sole fiunt, vídeo; et scio, quáliter cum unoquóque sit, quid cógitet, quid velit, et ad quem finem tendat eius inténtio. Mihi ígitur ómnia committénda sunt: tu vero serva te in bona pace, et dimítte agítantem agítare, quantum volúerit. Véniet super eum, quidquid fécerit vel díxerit, quia me [fállere?fallére] non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nóminis umbra, non de multórum familiaritáte, nec de priváta hóminum dilectióne. Ista enim génerant distractiões et magnas in corde obscuritátes. Libénter lóquerer tibi verbum meum et abscondita revelárem, si advéntum meum diligénter observáres et óstium cordis mihi aperíres. Esto próvidus, et vígila in oratióibus, et humília te in ómnibus.

CAPUT XXV

IN QUIBUS FIRMA PAX CORDIS ET VERUS PROFÉCTUS CONSÍSTIT

1. Fili, ego locútus sum: Pacem relínquo vobis, pacem meam do vobis: non quómodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes désiderant: sed quæ ad veram pacem pértinent, non omnes curant. Pax mea cum humílibus et mansuétis corde. Pax tua erit in multa paciéntia. Si me [audiéris?audíeris] et vocem meam secútus fúeris, [póteris?potéris] multa pace frui.

2. Quid ígitur fáciam?

3. In omni re atténde tibi, quid fácias et quid dicas, et omnem intenzióem tuam ad hoc dírige, ut mihi soli pláceas et extra me nihil cúpias vel quæras. Sed et de aliórum dictis vel factis nil témere iúdictes, nec cum rebus tibi non commíssis te ímplices; et póterit fieri, ut parum vel raro turbéris. Numquam autem sentire [áliquam?áliquam] turbatióem, nec [áliquam?áliquam] pati cordis vel córporis moléstiam, non est præsentis témporis, sed status ætérnæ quiétis. Non ergo ástimes, te veram pacem invenísse, si nullam sénseris gravitátem, nec tunc totum esse bonum, si néminem [patéris?páteris] adversárium; nec hoc esse perféctum, si cuncta fiant secúndum tuum afféctum. Neque tunc áliquíd magni te réputes aut speciáliter diléctum exístimes, si in magna fúeris devotióne atque dulcédine: quia in istis non cognóscitur verus amátor virtútis; nec in istis consístit proféctus et perféctio hóminis.

4. In quo ergo, [Dómine?Domíne]?

5. In offeréndo te ex toto corde tuo voluntáti divínæ, non quæréndo, quæ tua sunt, nec in parvo nec in magno, nec in témpore nec in æternitáte; ita ut una æquáli fácie in gratiárum actiόne permáneas inter próspéra et contrária, ómnia æqua lance pensádo. Si fúeris tam fortis et longanimus in spe, ut subtrácta interióri consolatióne étiam ad amplióra sustinénda cor tuum præparáveris, nec te iustificáveris, quasi hæc tantáque pati non debéres, sed me in ómnibus dispositiόnibus iustificáveris et sanctum laudáveris; tunc in vera et recta via pacis ámbulas, et spes indubitáta erit, quod rursus in iúbilo fáciem meam sis visúrus. Quodsi ad plenum tui ipsíus contéptum [pervéneris?pervenéris], scito, quod tunc abundántia pacis [perfrúeris?perfruéris], secúndum possibilitátem tui incolátus.

CAPUT XXVI

DE EMINÉNTIA LÍBERÆ MENTIS, QUAM SUPPLEX ORÁTIO MAGIS
MERÉTUR, QUAM LÉCTIO

1. [Dómine?Domíne], hoc opus est perfécti viri, numquam ab intentiône cæléstium ánimum relaxáre, et inter multas curas quasi sine cura transíre, non more torpéntis, sed prærogátiva quadam líberæ mentis, nulli creatúræ [inordínata?inordináta] affectiône adhæréndo.

2. Obsecro te, piíssime Deus meus, præsérvame a curis huius vitæ, ne nimis ímplicer; a multis necessitatibus córporis, ne voluptáte cápiar; ab univérsis ánimæ obstáculis, ne moléstis fractus deíciar. Non dico: ab his rebus, quas toto afféctu ambit vánitas mundána, sed ab his misériis, quæ ánimam servi tui commúni maledícto mortalitátis pœnáliter gravant et retárdant, ne in libertátem spíritus, quótiens libúerit, váleat introíre.

3. O Deus meus, dulcédo ineffábilis, verte mihi in amaritúdinem omnem consolatiónem carnálem, ab æternórum amóre me abstrahéntem et ad se intúitu cuiúsdam boni delectábilis præsentis male alliciéntem. Non me vincat, Deus meus, non vincat caro et sanguis, non me decípiat mundus et brevis glória eius, non me supplántet diábolus et astútia illíus. Da mihi fortitúdinem resisténdi, patiéntiam tolerándi, constántiam perseverándi. Da pro ómnibus mundi consolatió nibus suavíssimam spíritus tui unctiόnem, et pro carnáli amóre tui nóminis infúnde amórem.

4. Ecce, cibus, potus, vestis ac cétera utensília ad córporis sustentáculum pertinéntia fervénti spíritui sunt onerósa. Tríbue, tálibus fóméntis temperáte uti, non desidério nímio implicári. Abícere ómnia non licet, quia natúra sustentánda est; [requírerere?requirére] autem supérflua et quæ magis deléctant, lex sancta próhibet: nam álias caro advérsus spíritum insolésceret. Inter hæc, quæso, manus tua me regat et dóceat, ne quid nímium fiat.

CAPUT XXVII

QUOD PRIVÁTUS AMOR A SUMMO BONO MÁXIME RETÁRDAT

1. Fili, opórtet te dare totum pro toto, et nihil tui ipsíus esse. Scito, quod amor tui ipsíus magis nocet tibi, quam áliqua res mundi. Secundum amórem et afféctum, quem geris, quálibet res plus vel minus adhæret. Si fúerit amor tuus purus, simplex et bene ordinátus, eris sine captivitáte rerum. Noli [concupíscere?concupiscére], quod non licet habére; noli habére, quod te potest impedíre et libertáte interióri priváre. Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi commíttis cum ómnibus, quæ desideráre potes vel habére.

2. Ouare vano mærore [consúmeris?consuméris]? Cur supérfluis curis fatigáris? Sta ad beneplácitum meum, et nullum patiéris detriméntum. Si quæris hoc vel illud, et volúeris esse ibi vel ibi propter tuum cómodum et próprium beneplácitum magis habéndum: numquam eris in quietúdine, nec liber a sollicitúdine, quia in omni re reperiétur áliquis deféctus, et in omni loco erit, qui adversétur.

3. Iuvat ígitur non quálibet res adépta vel multiplicáta extérius, sed pótius contémpta et decísa ex corde radícitus. Quod non tantum de censu æris et divitiárum intéllegas, sed de honóris étiam [ambítu?ámbitu] ac vanæ laudatiónis desidério, quæ ómnia tránseunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spíritus fervóris; nec diu stabit pax illa quæsíta forínsecus, si vacat a vero fundaménto status cordis, hoc est, nisi stéteris in me; permutáre te potes, sed non melioráre. Nam occasióne orta et accépta, invénies, quod fugísti, et ámplius. Orátio pro purgatióne cordis et cælésti sapiéntia

4. Confírma me, Deus, per grátiam Sancti Spíritus. Da virtútem corroborári in interióri hómine, et cor meum ab omni inútili sollicitúdine et angóre evacuáre, nec váriis desidériis trahi cuiuscúmque rei, vilis aut pretiósæ; sed ómnia [inspícere?inspicére] sicut transeúntia, et me páriter cum illis transitúrum: quia nihil pérmanens sub sole, ubi ómnia vánitas et afflíctio spíritus. O quam sápiens, qui ita consíderat!

5. Da mihi, [Dómine?Domíne], cæléstem sapiéntiam, ut discam te

super ómnia quærere?quærere et inveníre, super ómnia sápere et [diligere?diligere], et cétera secúndum órđinem sapiéntiæ tuæ, prout sunt, [intellégere?intellegere]. Da prudénter declináre blandiéntem et patiénter ferre adversántem, quia hæc magna sapiéntia, non movéri omni vento verbórum, nec aurem male blandiénti præbére Sirénæ; sic enim incépta pérğitur via secúre.

CAPUT XXVIII

CONTRA LINGUAS OBTRACTATÓRUM

1. Fili, non ægre feras, si quidam de te male sénserint et díxerint, quod non libénter [audías?áudias]. Tu deterióra de te ipso sentíre debes, et néminem infirmiórem te [crédere?credere]. Si ámbulas ab intra, non multum ponderábis volántia verba. Est non parva prudéntia, [silére?sílere] in témpore malo et intrórsus ad me convérți, nec humáno iudício disturbári.

2. Non sit pax tua in ore hóminum; sive enim bene sive male interpretátı fúerint, non es ideo alter homo. Ubi est vera pax et vera glória? Nonne in me? Et qui non appetit homínibus placére, nec timet displicére, multa perfruétur pace. Ex [inordináto?inordinato] amóre et vano timóre oritur omnis inquietúdo cordis et distráctio sénsuum.

CAPUT XXIX

QUÁLITER INSTÁNTE TRIBULATIÓNE DEUS INVOCÁNDUS EST ET BENEDICÉNDUS

1. Sit nomen tuum, [Dómine?Domíne], benedíctum in sácula, qui voluísti hanc temptatiónem et tribulatiónem veníre super me. Non possum eam [effúgere?effugere], sed necesse hábeo ad te [confúgere?confugere], ut me ádiuves et in bonum mihi convértas. [Dómine?Domíne], modo sum in tribulatióne, et non est cordi meo bene, sed multum vexor a præsénti passióne. Et nunc, pater dilécte, quid

dicam? Deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valide humiliatus et per te liberatus. Complacet tibi, [Dómine?Domíne], ut eruas me: nam ego pauper quid [ágere?agére] possum, et quo ibo sine te? Da patientiam, [Dómine?Domíne], etiam hac vice. Adiuvam me, Deus meus, et non timebo, quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? [Dómine?Domíne], fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari et gravari. Oportet [utique?utíque], ut sustineam, et utinam patienter, donec transeat tempestas et melius fiat! Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc temptationem a me auferre et eius impetum mitigare, ne [penitus?pénitus] succumbam, quemadmodum et prius sæpius egisti mecum, Deus meus, misericordia mea. Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilius est hæc mutatio dexteræ excelsi.

CAPUT XXX

DE DIVINO PETENDO AUXILIO ET CONFIDENTIA RECUPERANDÆ
GRATIÆ

1. Fili, ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cum tibi non fuerit bene. Hoc est, quod maxime consolationem impedit cælestem, quia tardius te convertis ad orationem. Nam [antequam?antéquam] me intente roges, multa interim solacia quaeris, et recreas te in externis. Ideoque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas, quia ego sum, qui eruo sperantes in me, nec est extra me valens auxilium, neque utile consilium, sed neque durabile remedium. Sed iam resumpto spiritu post tempestatem reconvalésce in luce miserationum [meorum?méarum]; quia prope sum, dicit Dominus, ut restaurem universa, non solum integre, sed et abundanter ac cumulata.

2. Numquid mihi quicquam est difficile? aut ero similis dicenti et non facienti? Ubi est fides tua? Sta firmiter et perseveranter. Esto

longánimis et vir fortis; véniet tibi consolátio in témpore suo. Expeta me, expécta; véniam et curábo te. Temptátio est, quæ te vexat, et [formído?fórmido] vana, quæ te extérret. Quid impórtat sollicitúdo de futúris contingéntibus, nisi ut tristítiam super tristítiam hábeas? Sufficiat diéi malítia sua. Vanum est et inútile, de futúris conturbári vel gratulári, quæ forte numquam evénient.

3. Sed humánum est, huiúsmodi imaginatióibus illúdi, et parvi adhuc ánimi signum, tam léviter trahi ad suggestiόνem inimíci. Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illúdat et decípiat, utrum præséntium amóre, aut futurórum [formídine?formidíne] prostérnat. Non ergo turbétur cor tuum, neque formídet. Crede in me, et in misericórdia mea habéto fidúciam. Quando tu putas te elongátum a me, sæpe sum propínquior. Quando tu æstimas pæne totum pérditum, tunc sæpe máius?maius meréndi instat lucrum. Non est totum pérditum, quando res [áccidit?accídit] in contrárium. Non debes iudicáre secúndum præsens sentíre, nec sic gravitáti alícui, undecúmque veniénti, inhærére et accípere, tamquam omnis spes sit abláta emergéndi.

4. Noli putáre te relíctum ex toto, quamvis ad tempus tibi míserim [áliquam?alíquam] tribulatióinem vel étiam optátam subtráxerim consolatióinem: sic enim transítur ad regnum cælórum. Et hoc sine dúbio magis expedit tibi et céteris servis meis, ut exercitémini advérsis, quam si cuncta ad líbitum haberétis. Ego novi cogitatiónes abscónditas, quia multum expedit pro salúte tua, ut intérdum sine sapóre relinquáris, ne forte elevens in bono succéssu, et tibi ipsi placére velis in eo, quod non es. Quod dedi, auférre possum, et [restituére?restituére], cum mihi placúerit.

5. Cum dédero, meum est, cum retráxero, tuum non tuli, quia meum est omne datum bonum et omne donum perféctum. Si tibi admísero gravitátem aut quámllibet contrarietátem, ne indignéris, neque [cóncidat?concídat] cor tuum: ego cito subleváre possum et omne onus

in gáudium transmútare. Verúmtamen iustus sum et recommendabilis multum, cum sic fácio tecum.

6. Si recte sapis et in veritaté áspicis, numquam debes propter advér-
sa tam deiécte contristári, sed magis gaudére et grátias [ágere?agére],
immo hoc únicum reputáre gáudium, quod afflígens te dolóribus
non parco tibi. Sicut diléxit me Pater, et ego vos díligo, dixi diléctis
discípulis meis, quos [útique?utíque] non misi ad gáudia temporá-
lia, sed ad magna certámina, non ad honóres, sed ad despectiónes,
non ad ótium, sed ad labóres, non ad réquiem, sed ad afferéndum
fructum multum in patiéntia. Horum meménto, fili mi, verbórum.

CAPUT XXXI

DE NEGLÉCTU OMNIS CREATÚRÆ, UT CREÁTOR POSSIT INVENÍRI

1. [Dómine?Domíne], bene indígeo adhuc maióri grátia, si débeam
illuc perveníre, ubi me nemo póterit nec ulla creatúra impedíre. Nam
quámdiu res áliqua me rétinet, non possum [libére?líbere] ad te vo-
láre. Cupiébat [libére?líbere] voláre, qui dicébat: Quis dabit mihi
pennas sicut colúmbæ, et volábo et requiéscam? Quid simplici ócu-
lo quiétius? Et quid libérius nil desideránte in terris? Opórtet ígitur
omnem supertransíre creatúram, et se ipsum perfécte [desérere?de-
serére], ac in excéssu mentis stare, et vidére, te ómnium conditó-
rem cum creatúris nil símile habére. Et nisi quis ab ómnibus creatú-
ris fúerit expeditus, non póterit [libére?líbere] [inténdere?intendé-
re] divínis. Ideo enim pauci inveniúntur contemplatívi, quia pauci
sciunt se a peritúris et creatúris ad plenum sequestrári.

2. Ad hoc magna requíritur grátia, quæ ánimam levet et supra se-
met ipsam rápiat. Et nisi homo sit in spíritu elevátus et ab ómnibus
creatúris liberátus ac Deo totus [unítus?únitus], quidquid scit, qui-
dquid étiam habet, non est magni pónderis. Diu parvus erit et infra
iacébit, qui áliquid magnum æstimat, nisi solum unum imménsum,
ætérum bonum. Et quidquid Deus non est, nihil est et pro níhilo

computári debet. Est magna differentia, sapiéntia illumináti et devóti viri et sciéntia litteráti atque studiósí cléríci. Multo nobílior est illa doctrína, quæ de sursum ex divína influéntia manat, quam quæ laboriósè humáno acquiritur ingénio.

3. Plures reperiúntur contemplatióem desideráre; sed quæ ad eam requirúntur, non student exercére. Est magnum impediméntum, quia in signis et sensibílibus rebus statur, et parum de perfécta mortificatióne habétur. Nescio quid est, quo spírítu dúcimur, et quid præténdimus, qui spirituáles dici vidémur, quod tantum labórem et ampliórem sollicitúdinem pro transitóriis et vílibus rebus ágimus, et de interióribus nostris vix raro plene recolléctis sénsibus cogitámus.

4. Pro dolor! statim post módicam recollectionem foras erúmpimus, nec ópera nostra distrícta examinatióne trutinámus. Ubi iacent afféctus nostri, non atténdimus, et quam impúra sint ómnia, non deplorámus. Omnis quippe caro corrúperat viam suam, et ídeo sequebátur dilúvium magnum. Cum ergo intérior afféctus noster multum corrúptus sit, necesse est, ut áctio sequens, index caréntiæ interiórís vigóris, corrumpátur. Ex puro corde procédit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fécerit, quæritur; sed ex quanta virtúte agit, non tam studiósè pensátur. Si fúerit fortis, dives, pulcher, hábilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborátor, investigátur; quam pauper sit spírítu, quam pátiens et mitis, quam devótus et intérnus, a multis tacétur. Natúra exterióra hómínis réspicit, grátia ad interióra se convértit. Illa frequénter fállitur; ista in Deo sperat, ut non decipiátur.

CAPUT XXXII

DE ABNEGATIÓNE SUI ET ABDICATIÓNE OMNIS CUPIDITÁTIS

1. Fili, non potes perféctam [possidére?possídere] libertátem, nisi totáliter ábneges temet ipsum. Compediti sunt omnes proprietárii et sui ipsíus amatóres cúpidi, curiosi, gyróvagi, quæréntes semper

móllia, non quæ Iesu Christi, sed hoc sæpe fingentes et componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breve et consummátum verbum: Dimítte ómnia, et invénies ómnia; relínque cupídinem, et repéries réquiem. Hoc mente pertrácta; et cum impléveris, intélleges ómnia.

2. [Dómine?Domíne], hoc non est opus uníus diéi, nec ludus parvulórum; immo in hoc brevi inclúditur omnis perféctio religiosórum.

3. Fili, non debes avérti, nec statim déici, [audíta?áudita] via perfectórum; sed magis ad sublimióra provocári, et ad minus ad hæc ex desidério suspiráre. Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenís-ses, ut tui ipsíus amátor non esses, sed ad nutum meum pure stares, et eius, quem tibi præpósui, Patris: tunc mihi valde placéres, et tota vita tua in gáudio et pace transíret. Adhuc multa habes ad relinquéndum: quæ nisi mihi ex íntegro resignáveris, non acquíres, quod póstulas. Suádeo tibi [émere?emére] a me aurum ignítum, ut lócuples fias, id est, cæléstem sapiéntiam ómnia ínfima conculcántem. Postpóne terrénam sapiéntiam, omnem humánam et própriam complacéntiam.

4. Dixi, vilióra tibi eménda pro pretiósus et altis in rebus humánis. Nam valde vilis et parva ac pæne oblivióni trádicta vidétur vera cæléstis sapiéntia; non sápiens alta de se, nec magnificári quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant?prædicant, sed vita longe dis-sentiunt: ipsa tamen est pretiósus margaríta a multis abscondita.

CAPUT XXXIII

DE INSTABILITÁTE CORDIS ET DE INTENTIÓNE FINÁLI AD DEUM HABÉNDÁ

1. Fili, noli [crédere?credére] afféctui tuo; qui nunc est, cito mutábitur in áliud. Quámduu víxeris, mutabilitáti subiéctus es, étiam nolens: ut modo lætus, modo tristis, modo pacátus, modo turbátus, nunc devótus, nunc indevótus, nunc studiósus, nunc acediósus,

nunc gravis, nunc levis inveniáris. Sed stat super hæc mutabília sápiens et bene doctus in spíritu, non atténdens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitátis, sed ut tota inténtio mentis eius ad débitum et optátum proficiat finem. Nam sic póterit unus et idem inconcussúsque permanére, simplici intentiónis óculo per tot vários evéntus ad me imprætermísse dirécto.

2. Quanto autem púrior fúerit intentiónis óculus, tanto constántius inter divérsas itur procéllas. Sed in multis calígat óculus puræ intentiónis; respícitur enim cito in áliquod delectábile, quod occúrrit. Nam et raro totus liber quis invenítur a nævo própriæ exquisitiónis. Sic Iudæi olim vénerant in Bethániam ad Martham et [Máriam?Ma-ríam], non propter Iesum tantum, sed et ut Lázarus vidérent. Mundándus est ergo intentiónis óculus, ut sit simplex et rectus, atque ultra ómnia vária [média?medía] ad me dirigendus.

CAPUT XXXIV

QUOD AMÁNTI SAPIT DEUS SUPER ÓMNIA ET IN ÓMNIBUS

1. Ecce, Deus meus et ómnia. Quid volo ámplius, et quid felícitus desideráre possum? O sápidum et dulce verbum! sed amánti Verbum, non mundum, nec ea, quæ in mundo sunt. Deus meus et ómnia. Intellegénti satis dictum est, et sæpe [repétere?repetére] iucúndum est amánti. Te síquidem præsente iucúnda sunt ómnia; te autem absén-te fastídiunt cuncta. Tu facis cor tranquíllum et pacem magnam lætitiámque festívam. Tu facis bene sentíre de ómnibus et in ómnibus te laudáre, nec potest áliquid sine te diu placére; sed si debet gratum esse et bene sápere, opórtet grátiam tuam adesse et condiménto tuæ sapiéntiæ condíri.

2. Cui tu sapis, quid ei recte non sápiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditátem esse póterit? Sed deficiunt in sapiéntia tua mundi sapiéntes, et qui carnem sápiunt: quia ibi plúrima vánitas, et hic mors invenítur. Qui autem te per contéptum mundanórum et carnis mortificatióem sequúntur, vere sapiéntes esse cognoscúntur:

quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Istis sapit Deus: et quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris. Dissimilis tamen, et multum dissimilis sapor Creatoris et creaturae, aeternitatis et temporis, lucis in creatae et lucis illuminatae.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, laetifica, clarifica et vivifica spiritum meum, cum suis potentiis ad inharendum tibi iubilosis excessibus. O quando veniet haec beata et desiderabilis hora, ut tua me sates praesentia et sis mihi omnia in omnibus? Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, pro dolor, vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfecte mortuus. Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella movet intestina, nec regnum animae patitur esse quietum.

4. Sed tu, qui dominaris potestati maris et motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuva me. Dissipa gentes, quae bella volunt; [contere?contere] eas in virtute tua. Ostende, quaeso, magnalia tua, et glorificetur dextera tua: quia non est spes alia nec refugium mihi, nisi in te, [Domine?Domine] Deus meus.

CAPUT XXXV

QUOD NON EST SECURITAS A TEMPTATIONE IN HAC VITA

1. Fili, numquam securus es in hac vita, sed quoad viveris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris, et a dextris et a sinistris impugnaris. Si ergo non [uteris?uteris] undique scuto patientiae, non eris diu sine vulnere. Insuper, si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non [poteris?poteris] ardorem istum sustinere, nec ad palmam [pertingere?pertingere] beatorum. Opórtet te ergo viriliter omnia pertransire et poténti manu uti adversus obiecta. Nam vincénti datur manna, et torpénti relínquitur multa miséria.

2. Si quæris in hac vita réquiem, quómodo tunc pervénies ad ætérnam réquiem? Non ponas te ad multam réquiem, sed ad magnam patiéntiam. Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis, non in homínibus nec in céteris creatúris, sed in Deo solo. Pro amóre Dei debes ómnia libénter subíre, labóres scílicet et dolóres, temptatiónes, vexatiónes, anxietátes, necessitátes, infirmitátes, iniúrias, oblocutiónes, reprehensiónes, humiliatiónes, confusiónes, correctiόnes et despectiόnes. Hæc iuvant ad virtútem, hæc probant Christi tirónem, hæc fábricant cæléstem corónam. Ego reddam mercédem ætérnam pro brevi labóre, et infinítam glóriam pro transitória confusiόne.

3. Putas tu, quod semper habébis pro tua voluntáte consolatiόnes spirituáles? Sancti mei non semper habuérunt tales, sed multas gravitátes et temptatiόnes várias magnásque desolatiόnes. Sed patiénter sustinuérunt se in ómnibus, et magis confísi sunt Deo, quam sibi, sciéntes, quia non sunt condígnæ passiόnes huius témporis ad futúram glóriam promeréndam. Vis tu statim habére, quod multi post multas lácrimas et magnos labóres vix obtinuérunt? Expe-ta Dóminum, viríliter age, et confortáre; noli [diffídere?diffidére], noli [discédere?discedére], sed corpus et ánimam expóne constánter pro glória Dei. Ego reddam pleníssime, ego tecum ero in omni tribulatiόne.

CAPUT XXXVI

CONTRA VANA HÓMINUM IUDÍCIA

1. Fili, iacta cor tuum fírmiter in Dómino, et humánum ne métuas iudícium, ubi te consciéntia pium reddit et insóntem. Bonum est et beátum táliter pati, nec hoc erit grave húmili cordi et Deo magis quam sibi ipsi confidénti. Multi multa loquúntur, et ídeo parva fides est adhibénda. Sed et ómnibus satis esse, non est possíbile. Etsi Paulus ómnibus stúduit in Dómino placére et ómnibus ómnia factus

est, tamen étiam pro mínimo duxit, quod ab humano die iudicátus fuit.

2. Egit satis pro aliorum ædificatióne et salúte, quantum in se erat et póterat; sed ne ab aliis aliquándo iudicarétur, vel non despicerétur, cohibére non pótuit. Ideo totum Deo commísit, qui totum nóverat; et patiéntia ac humilitáte contra ora loquéntium iníqua aut étiam vana ac mendósa cogitántium atque pro líbitu suo quæque iacántium se deféndit. Respóndit tamen intérdum, ne infirmis ex sua taciturnitáte generarétur scándalum.

3. Quis tu, ut tíneas a mortáli hómine? Hódie est, et cras non [compáret?cómparet]. Deum time, et hóminum terróres non expavésces. Quid potest áliquis in te verbis aut iniúriis? Sibi pótius nocet, quam tibi; nec póterit iudícium Dei [effúgere?effugére], quicúmque est ille. Tu habe Deum præ óculis, et noli [conténdere?contendére] verbis querulósus. Quodsi ad præsens tu [vidéris?víderis] succúmbi et confusiónem pati, quam non meruísti: ne indignéris ex hoc, neque per impatiéntiam mínuas corónam tuam, sed ad me pótius respice in cælum, qui potens sum erípere ab omni confusióne et iniúria, et unicuíque [réddere?reddére] secúndum ópera sua.

CAPUT XXXVII

DE PURA ET ÍNTEGRA RESIGNATIONE SUI AD OBTINÉNDAM CORDIS LIBERTÁTEM

1. Fili, relínque te, et invénies me. Sta sine electióne et omni proprietáte, et lucráberis semper. Nam et adiciétur tibi ámplior grátia, statim ut te resignáveris nec resúmpseris.

2. [Dómine?Domíne], quótiens me resignábo, et in quibus me relínquam?

3. Semper et omni hora: sicut in parvo, sic et in magno. Nihil excípio, sed in ómnibus te nudátum inveníri volo. Alióquin, quómodo [póteris?potéris] esse meus et ego tuus, nisi fúeris ab omni própria voluntáte intus et foris spoliátus? Quanto celérius hoc agis, tan-

to mélius habébis, et quanto plénius et sincérius, tanto mihi plus placébis, et ámplius lucráberis.

4. Quidam se resignant, sed cum áliqua exceptiõe: non enim plene Deo confidunt, ideo sibi providére sátagunt. Quidam étiam primo totum ófferunt, sed póstea temptatiõe pulsáti ad própria rédeunt, ideo mínime in virtúte proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertátem et iucúndæ familiaritátis meæ grátiam non pertíngent, nisi íntegra resignatione et cotidiána sui immolatiõe prius facta; sine qua non stat nec stabit únio fruitiva.

5. Dixi tibi sæpíssime, et nunc íterum dico: Relínque te, resígna te, et [frúeris?fruéris] magna intérna pace. Da totum pro toto; nil exquíre, nil répete; sta pure et inhæsanter in me, et habébis me. Eris liber in corde, et ténebræ non conculcábunt te. Ad hoc conáre, hoc ora, hoc desídera, ut ab omni proprietáte possis expoliári, et nudus nudum Iesum sequi, tibi mori et mihi æternáliter [vívere?vívere]. Tunc deficiunt omnes vanæ phantásia, conturbatiões iníquæ et curæ supérfluæ. Tunc étiam recédet immoderátus timor, et inordinátus amor moriétur.

CAPUT XXXVIII

DE BONO REGÍMINE IN EXTÉRNIS ET RECÚRSU AD DEUM IN PERÍCULIS

1. Fili, ad istud diligénter [téndere?tendére] debes, ut in omni loco et actiõe seu occupatiõe extérna sis íntimus liber et tui ipsíus potens, et sint ómnia sub te, et tu non sub eis: ut sis dóminus actiõnum tuárum et rector, non servus, nec emptítius, sed magis exémp-tus verúsque Hebræus, in sortem ac libertátem tránsiens filiórums Dei: qui stant super præsentia et speculántur æténa, qui transitória sinístro intuéntur óculo et dextro cæléstia: quos temporália non trahunt ad inhæréndum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviéndum, prout ordináta sunt a Deo et institúta a summo opífice, qui nil [inordinátum?inordinátum] in sua relíquit creatúra.

2. Si étiam in omni événtu stas non in apparéntia extérna, nec óculo carnáli lustras visa vel [audíta?áudita], sed mox in quálibet causa intras cum Moýse?Móyse in tabernáculum ad consuléndum Dóminum: áudies nonnúmquam divínium respónsum, et rédies instrúctus de multis præséntibus et futúris. Semper enim Moýses?Móyses recúrsum hábuit ad tabernáculum pro dúbiis et quæstiónibus solvén-dis, fugítque ad oratiónis adiutórium, pro perículis et improbitátibus hóminum sublevándis. Sic et tu [confúgere?confugére] debes in cordis tui secretárium, divínium inténtius implorádo suffrágium. Prop-térea namque Iósue et fílii Israel?Isráel a Gabaonítis legúntur decép-ti: quia os Dómini prius non interrogavérunt, sed nímium créduli dúlcibus sermónibus, falsa pietáte delúsi sunt.

CAPUT XXXIX

QUOD HOMO NON SIT IMPORTÚNUS IN NEGÓTIIS

- 1.** Fili, commítte mihi semper causam tuam, ego bene dispónam in témpore suo. Expeta ordinatióem meam, et sénties inde proféc-tum.
- 2.** [Dómine?Domíne], satis libénter tibi omnes res commítto, quia parum potest cogitátio mea proficere. Utinam non multum adhæré-rem futúris événtibus, sed ad beneplácitum tuum incunctánte me offérrem!
- 3.** Fili, sæpe homo rem [áliquam?alíquam] veheménter ágitat, quam desíderat; sed cum ad eam pervénerit, áliter sentíre incipit: quia af-fectiões circa idem non sunt durábiles, sed magis de uno ad áliud impéllunt. Non est ergo mínimum, étiam in mínimis se ipsum [re-línquere?relinquére].
- 4.** Verus profécus hóminis est abnegátio sui ipsíus, et homo abne-gátus valde liber est et secúrus. Sed antíquus hostis, ómnibus bonis advérsans, a temptatióne non cessat; sed die noctúque graves mo-lítur insídias, si forte in láqueum deceptiões possit præcipitáre in-

cáutum. Vigiláte et oráte, dicit Dóminus, ut non intrétis in temptatiónem.

CAPUT XL

QUOD HOMO NIHIL BONI EX SE HABET ET DE NULLO GLORIÁRI POTEST

1. [Dómine?Domíne], quid est homo, quod memor es eius, aut filius hóminis, quia vísitas eum? Quid promérui homo, ut dares illi grátiam tuam? [Dómine?Domíne], quid possum cónqueri, si me déseris; aut quid iuste [obténdere?obtendére] possum, si, quod peto, non féceris? Certe hoc in veritáte cogitáre possum et [dicére?dicere]: [Dómine?Domíne], nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me hábeo; sed in ómnibus defício et ad nihil semper tendo. Et nisi a te fúero adiútus et intérius informátus, totus effícior tépidus et dissolútus.

2. Tu autem, [Dómine?Domíne], semper idem ipse es, et [pérmanes?permánes] in ætérnum semper bonus, iustus et sanctus, bene, iuste ac sancte agens ómnia, et dispónens in sapiéntia. Sed ego, qui ad deféctum sum magis pronus quam ad proféctum, non sum semper in uno statu perdúrans, quia semper témpora mutántur super me. Verúmtamen cito mélius fit, cum tibi placúerit, et manum porréxeris adiutricem, quia tu solus sine humano suffrágio [póteris?potéris] auxiliári et in tantum confirmáre, ut vultus meus ámplius in diversa non mutétur, sed in te uno cor meum convertátur et quiéscat.

3. Unde, si bene scirem omnem humanam consolatiónem abícere, sive propter devotiónem adipiscéndam, sive propter necessitátem, qua compéllor te quærere?quærére, quia non est homo, qui me consolétur, tunc possem mérito de grátia tua speráre et de dono novæ consolatiónis exultáre.

4. Grátias tibi, unde totum venit, quotienscúmque mihi bene succédit. Ego autem vánitas et níhilum ante te, incónstans homo et infirmus. Unde ergo possum gloriári, aut cur áppetito reputári? Numquid

de níhilo? et hoc vaníssimum est. Vere inánis glória mala pestis, vánitas máxima: quia a vera trahit glória et cælésti spóliat grátia. Dum enim homo [cómplacet?complácet] sibi, dísplicet tibi: dum ínhiat láudibus humánis, privátur veris virtútibus.

5. Est autem vera glória et exultátio sancta, gloriári in te et non in se, gaudére in [nómine?nomíne] tuo, non in própria virtúte, nec in áliqua creatúra delectári, nisi propter te. Laudétur nomen tuum, non meum; magnificétur opus tuum, non meum; benedicátur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuátur de láudibus hóminum. Tu glória mea, tu exultátio cordis mei. In te gloriábor et exultábo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitátibus meis.

6. Quærant Iudæi glóriam, quæ ab ínvicem est; ego hanc requíram, quæ a solo Deo est. Omnis quidem glória humána, omnis honor temporális, omnis altitúdo mundána, æternæ glóriæ tuæ comparáta, vánitas est et stultítia. O véritas mea et misericórdia mea, Deus meus, Trínitas beáta, tibi soli laus, honor, virtus, glória, per infínita sæculórum sácula.

CAPUT XLI

DE CONTÉMPТУ OMNIS TEMPORÁLIS HONÓRIS

1. Fili, noli tibi [attráhere?attrahére], si vídeas álios honorári et elevári, te autem déspici et humiliári. Erige cor tuum ad me in cælum, et non contristábit te contémpus hóminum in terris.

2. [Dómine?Domíne], in cæcitate sumus, et vanitate cito sedúci-mur. Si recte me inspicio, numquam mihi facta est iniúria ab áliqua creatúra, unde nec iuste hábeo cónqueri advérsus te. Quia autem frequénter et gráviter peccávi tibi, mérito armátur contra me omnis creatúra. Mihi ígitur iuste debétur confúsio et contémpus; tibi autem laus, honor et glória. Et nisi me ad hoc præparávero, quod velim libénter ab omni creatúra déspici et relínqui, atque [penítus?pénitus] nihil vidéri, non possum intérius pacificári et stabilíri, nec spiri-tuáliter illuminári, neque plene tibi úniri.

CAPUT XLII

QUOD PAX NON EST PONÉNDÁ IN HOMÍNIBUS

1. Fili, si ponis pacem tuam cum áliqua [persóna?pérsone], propter tuum sentíre et [convivére?convívère], instábilis eris et implicátus. Sed si recúrsum habes ad semper vivéntem et manéntem veritátem, non contristábit amícus recédens aut móriens. In me debet [ámici?amíci] diléctio stare, et propter me diligéndus est, quisquis tibi bonus visus est et multum carus in hac vita. Sine me non valet nec durábit amicitia, nec est vera et munda diléctio, quam ego non cópulo. Ita mórtuus debes esse tálibus affectiónibus dilectorum hóminum, ut, quantum ad te pértinet, sine omni humano optáres esse consórtio. Tanto homo Deo magis appropínquat, quanto ab omni solácio terréno lóngius recédit. Tanto étiam áltius ad Deum ascéndit, quanto profúndius in se descéndit et plus sibi ipsi viléscit.

2. Qui autem sibi áliquid boni attríbuit, grátiam Dei in se veníre ímpedit, quia grátia Spíritus Sancti cor húmile semper quærit. Si scires te perfécte adnihiláre atque ab omni creáto amóre evacuáre, tunc debérem in te cum magna grátia emanáre. Quando tu réspicis ad creatúras, subtráhitur tibi aspéctus Creatóris. Disce te in ómnibus propter Creatórem [víncere?vincére], tunc ad divínam valébis cognitióem [pertíngere?pertingére]. Quantumcúmque módicum sit, si inordináte dilígitur et respícitur, retárdat a summo et vítiat.

CAPUT XLIII

CONTRA VANAM ET SÆCULÁREM SCIÉNTIAM

1. Fili, non te móveant pulchra et subília hóminum dicta. Non enim est regnum Dei in sermóne, sed in virtúte. Atténde verba mea, quæ corda accéndunt et mentes illúminant, indúcunt compunctiόem et váriam íngerunt consolatiόem. Numquam ad hoc legas verbum, ut dóctior aut sapiéntior possis vidéri. Stude mortificatiόni vitiόrum,

quia hoc ámplius tibi próderit, quam notítia multárum difficílium quæstiónum.

2. Cum multa [légeris?legéris] et cognóveris, ad unum semper opórtet redíre princípium. Ego sum, qui dóceo hóminem sciéntiam, et clariórem intellegéntiam párvulis tríbuo, quam ab hómine possit docéri. Cui ego loquor, cito sápiens erit et multum in spíritu proficiet. Væ eis, qui multa curiósá ab homínibus inquirunt, et de via mihi serviéndi parum curant. Véniet tempus, quando apparébit magíster magistrórum Christus, dóminus angelórum, cunctórum auditúrus lectiones, hoc est singulórum examináturus consciéntias. Et tunc scrutábitur Ierúsalem in lucérnis, et manifestá erunt abscondita tenebrárum, tacebúntque arguménta linguárum.

3. Ego sum, qui húmílem in puncto élevo mentem, ut plures æternæ veritátis cápiat ratiónes, quam si quis decem annis studuísset in scholis. Ego dóceo sine strépitu verbórum, sine confusióne opiniónum, sine fastu honóris, sine pugnatione argumentórum. Ego sum, qui dóceo terréna [despícere?despicére], præsentia fastidíre, æténa quærere?quærére, æténa sápere, honóres [fúgere?fugére], scándala sufférre, omnem spem in me [pónere?ponére], extra me nil cúpere, et super ómnia me ardénter amáre.

4. Nam quidam, amándo me íntime, dídicit divína et loquebátur mirabília. Plus profécit in relinquéndo ómnia, quam in studéndo subtília. Sed áliis loquor commúnia, áliis speciália; aliquibus in signis et figúris dúlciter appáreo, quibúsdam vero in multo lúmine revélo mystéria. Una vox librórum, sed non omnes æque infórmát: quia intus sum doctor veritátis, scrutátor cordis, cogitatiónum intelléctor, actiónum promótor, distríbuens singulis, sicut dignum iudicávero.

CAPUT XLIV

DE NON ATTRAHÉNDÓ SIBI RES EXTERIÓRES

1. Fili, in multis opórtet te esse íncium, et æstimáre te tamquam mórtuum super terram, et cui totus mundus crucifíxus sit. Multa

étiam opórtet surda aure pertransíre, et quæ tuæ pacis sunt, magis cogitare. Utílius est óculos a rebus displicéntibus [avértere?avertére] et unicuíque suum sentíre [relínquere?relinquére], quam contentiósus sermónibus deservíre. Si bene stéteris cum Deo et eius iudícium aspéxeris, facilius te victum portábis.

2. O [Dómine?Domíne], quoúsque [venímus?vénimus]? Ecce, damnum defléitur temporále, pro módico quæstu laborátur et cúrritur, et spirituále detriméntum in obliuiónem transit, et vix sero redítur. Quod parum vel nihil prodest, atténditur; et quod summe neces-sárium est, neglegénter præteritur?præterítur: quia totus homo ad extérna défluit; et nisi cito resipíscat, libens in exterióribus iacet.

CAPUT XLV

QUOD ÓMNIBUS NON EST CREDÉNDUM, ET DE FÁCILI LAPSU
VERBÓRUM

1. Da mihi auxílium, [Dómine?Domíne], de tribulatióne, quia vana salus hóminis. Quam sæpe ibi non [ínveni?invéni] fidem, ubi me habére putávi? Quótiens étiam ibi répperi, ubi minus præsumpsi? Vana ergo spes in homínibus, salus autem iustórum in te, Deus. Benedíctus sis, [Dómine?Domíne] Deus meus, in ómnibus, quæ [áccidunt?accidunt] nobis. Infírmi sumus et instábiles, cito fállimur et permutámur.

2. Quis est homo, qui ita caute et circumspécte in ómnibus se custodíre valet, ut aliquándo in [áliquam?áliquam] deceptiódinem vel perplexitátem non véniat? Sed qui in te, [Dómine?Domíne], [confídit?cónfidit], ac símplici ex corde quærit, non tam fáci-le lábitur. Et si incíderit [áliquam?áliquam] tribulatiódinem, quocúmque modo fúerit étiam implicátus, cíti-us per te eruétur, aut a te consolábitur: quia tu non déseres in te sperántem usque in finem. Rarus fidus amícus, in cunctis [ámici?amíci] perseverans pressúris. Tu, [Dómine?Domíne], tu solus es fidelíssimus in ómnibus, et præter te non est alter talis.

3. O quam bene sapuit sancta illa ánima, quæ dixit: Mens mea solidáta est et in Christo fundáta. Si ita mecum foret, non tam fáci-
le timor humánus me sollicitáret, nec verbórum iácula movérent. Quis
ómnia prævidére, quis præcavére futúra mala súfficit? Si prævisa sæ-
pe étiam lædunt, quid improvísá nisi gráviter fériunt? Sed quare mi-
hi mísero non mélius [provídi?próvidi]? Cur étiam tam fáci-
le áliis crédidi? Sed hómines sumus, nec áliud quam frági-
les hómines su-
mus, étiam si ángeli a multis æstimámur et dícimur. Cui credam,
[Dómine?Domíne]? cui, nisi tibi? Véritas es, quæ non fallis, nec
falli potes. Et rursum: Omnis homo mendax, infírmus, instábilis et
lábilis máxime in verbis, ita ut statim vix credi débeat, quod rectum
in fácie sonáre vidétur.

4. Quam prudénter præmonuísti, cavéndum ab homínibus, et quia
inimíci hóminis doméstici eius; nec credéndum, si quis díxerit: Ecce
hic, aut: Ecce illic. Doctus sum damno meo, et útinam ad cautélam
maiórem, et non ad insipiéntiam mihi. Cautus esto, ait quidam, cau-
tus esto, serva apud te, quod dico. Et dum ego síleo et absconditum
credo, nec ille [silére?sílere] potest, quod siléndum pétiit, sed statim
prodit me et se, et ábiit. Ab huiúsmodi [fábulis?fabúlis] et incáutis
homínibus prótege me, [Dómine?Domíne], ne in manus eórum [ín-
cidam?incídám], nec umquam tália commítam. Verbum verum et
stábile da in os meum, et linguam [cállidam?callídám] longe fac a
me. Quod pati nolo, omnímode cavére débeo.

5. O quam bonum et pacíficum de áliis [silére?sílere], nec indiffe-
rénter ómnia [crédere?credére], neque de fáci-
li ultérius effári, pau-
cis se ipsum reveláre, te semper inspectórem cordis quærere?quæ-
rere, nec omni vento verbórum circumférrí, sed ómnia íntima et ex-
téna secúndum plácitum tuæ voluntátis optáre pérfici! Quam tu-
tum pro conservatióne cæléstis grátia humánam [fúgere?fugére] ap-
paréntiam, nec appetere, quæ fõris admiratiónem vidéntur præbé-
re, sed ea tota sedulitéte sectári, quæ vitæ emendatiónem dant et

fervórem! Quam multis nócuit virtus scita ac præprópere laudáta!
 Quam sane prófuit grátia siléntio serváta in hac frágili vita, quæ tota
 temptátio fertur et milítia!

CAPUT XLVI

DE CONFIDÉNTIA IN DEO HABÉNDÁ, QUANDO INSÚRGUNT
 VERBÓRUM IÁCULA

1. Fili, sta fírmiter et spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba?
 Per aërem volant, sed lápidem non lædunt. Si reus es, cógita, quod li-
 bénter emendáre te velis; si nihil tibi cónscius es, pensa, quod velis li-
 bénter pro Deo hoc sustinére. Parum satis est, ut vel verba intérdum
 sustíneas, qui necdum fórtia vérbera toleráre vales. Et quare tam par-
 va tibi ad cor tránseunt, nisi quia adhuc carnális es, et hómínes ma-
 gis, quam opórtet, atténdis? Nam quia déspecti métuís, reprehéndi
 pro excéssibus non vis, et excusatiónum umbrácula quæris.

2. Sed ínspecte te mélius, et agnósces, quia vivit adhuc in te mundus
 et vanus amor placéndi homínibus. Cum enim bassari réfugis et con-
 fúndi pro deféctibus, constat [útique?utíque], quod nec verus húmi-
 lis sis, nec vere mundo mórtuus, nec mundus tibi crucifíxus. Sed au-
 di verbum meum, et non curábis decem mília verba hómínium. Ecce,
 si cuncta contra te diceréntur, quæ fingi malitosíssime possent; quid
 tibi nocérent, si omníno transíre permítteres, nec plus quam festú-
 cam [perpendéres?perpénderes]? Numquid vel unum capíllum tibi
 [extráhere?extrahére] possent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ óculis, fácliter verbo
 movétur vituperatiónis. Qui autem in me [confídit?cónfídit], nec
 próprio iudício stare appetit, absque humáno terróre erit. Ego enim
 sum iudex, et cógnitor ómnium secretórum; ego scio, quáliter res ac-
 ta est; ego iniuriántem novi et sustinéntem. A me éxiit verbum istud,
 me permitténte hoc [áccidit?accídit], ut reveléntur ex multis córdi-
 bus cogitatiónes. Ego reum et innocéntem iudicábo, sed occúlto
 iudício utrúmque ante probáre vólui.

4. Testimónium hóminum sæpe fallit; meum iudícium verum est, stabit, et non subvertétur. Latet plerúmque et paucis ad síngula patet; numquam tamen errat, nec erráre potest, étiam si óculis insipientium non rectum videátur. Ad me ergo curréndum est in omni iudício, nec próprio inniténdum arbítrio. Iustus enim non conturbábitur, quidquid a Deo ei accíderit. Etiam si iniúste áliquid contra eum prolátum fúerit, non multum curábit. Sed nec vane exultábit, si per álios rationábíliter excusétur. Pensat namque, quia ego sum scrutans corda et renes, qui non iúdico secúndum fáciem et humanam apparéntiam. Nam sæpe in óculis meis reperítur culpábile, quod hóminum iudício créditur laudábile.

5. [Dómine?Domíne] Deus, iudex iuste, fortis et pátiens, qui hóminum nosti fragilitátem et pravitátem, esto robur meum et tota fidúcia mea: non enim mihi súfficit consciéntia mea. Tu nosti, quod ego non novi; et ídeo in omni reprehensióne humiliáre me débui et mansuète sustinére. Ignósce quoque mihi propítius, quótiens sic non egi, et dona íterum grátiam ampliórís sufferéntiæ. Mélior est enim mihi tua copiósa misericórdia, ad consecutióem indulgéntiæ, quam mea opináta iustítia, pro defensióne laténtis consciéntiæ. Et si nihil mihi cóncilius sum, tamen in hoc iustificáre me non possum: quia remóta misericórdia tua, non iustificábitur in conspéctu tuo omnis vivens.

CAPUT XLVII

QUOD ÓMNIA GRÁVIA PRO ÆTÉRNA VITA SUNT TOLERÁNDÁ

1. Fili, non te frangant labóres, quos assumpsísti propter me, nec tribulatióes te deíciant usquequáque; sed mea promíssio in omni événtu te róboret et consolétur. Ego sufficiens sum ad reddéndum supra omnem modum et mensúram. Non diu hic laborábis, nec semper graváberis dolóribus. Expeta paulisper, et vidébis célerem finem malórum. Véniet una hora, quando cessábit omnis labor et tumultus. Módicum est et breve omne, quod transit cum témpore.

2. Age, quod agis; fidéliter labóra in vínea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, [sústine?sustíne] viríliter contrária: digna est his ómnibus et maióribus proéliis vita æténa. Vé-niet pax in die una, quæ nota est Dómino; et erit non dies neque nox huius scílicet témporis, sed lux perpétua, cláritas infiníta, pax firma, et réquies secúra. Non dices tunc: Quis me liberábit de córpore mortis huius? Neque clamábis: Heu mihi, quia incolátus meus prolongátus est! quóniam præcipitábitur mors, et salus erit indefectiva, anxíetas nulla, iucúnditas beáta, societas dulcis et [decóra?décora].

3. O si vidísses sanctórum in cælo corónas perpétuas, quanta quoque nunc exúltant glória, qui huic mundo olim contemptíbles et quasi vita ipsa indígni putabántur; profécto te statim humiliáres usque ad terram, et affectáres pótius ómnibus subésse, quam uni præésse; nec huius vitæ lætos dies concupísceres, sed magis pro Deo tribulári gaudéres, et pro níhilo inter hómines computári, máximum lucrum dúceres.

4. O si tibi hæc sáperent, et profúnde ad cor transírent, quómodo audéres vel semel cónqueri? Nonne pro vita æténa cuncta laboriósas sunt tolerándas? Non est parvum quid, [pérdere?perdére] aut lucrári regnum Dei. Leva ígitur fáciem tuam in cælo. Ecce, ego et omnes sancti mei mecum, qui in hoc sáculo magnum habuére certámen, modo gaudent, modo consolántur, modo secúri sunt, modo requiéscunt, et sine fine mecum in regno patris mei permanébunt.

CAPUT XLVIII

DE DIE ÆTERNITÁTIS ET HUIUS VITÆ ANGÚSTIIS

1. O supérnæ civitátis mánsio beatíssima! O dies æternitátis claríssima, quam nox non obscurat, sed summa véritas semper irrádiat; dies semper læta, semper secúra, et numquam statum mutans in contrária! O útinam dies illa illuxísset, et cuncta hæc temporália finem accepísset! Lucet quidem sanctis perpétua claritáte spléndida, sed non nisi a longe et per spéculum peregrinántibus in terra.

2. Norunt cæli cives, quam gaudiosa sit illa; gemunt éxules filii Evæ, quod amára et tædiósa sit ista. Dies huius témporis parvi et mali, pleni dolóribus et angústiiis: ubi homo multis peccátis inquinátur, multis passióibus irretítur, multis timóribus stríngitur, multis curis disténditur, multis curiositátibus distráhitur, multis vanitátibus implicátur, multis erróribus circumfúnditur, multis labóribus attéritur, temptatióibus gravátur, delíciis enervátur, egestáte cruciátur.

3. O quando finis horum malórum? quando liberábor a mísera servitúte vitiórum? quando memorábor, [Dómine?Domíne], tui solíus? quando ad plenum lætábor in te? Quando ero sine omni impediménto in vera libertáte, sine omni gravámine mentis et córporis? Quando erit pax sólida, pax imperturbábilis et secúra, pax intus et foris, pax ex omni parte firma? Iesu bone, quando stabo ad vidéndum te? quando contemplábor glóriam regni tui? quando eris mihi ómnia in ómnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparásti diléctis tuis ab ætérno! Relíctus sum pauper et exul in terra hostíli, ubi bella cotidiána et infortúnia máxima.

4. Consoláre exílium meum, mítiga dolórem meum, quia ad te spirát omne desidérium meum. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solácium. Desídero te íntime frui, sed néqueo [apprehéndere?apprehendére]. Opto inhærere cæléstibus, sed déprimunt res temporáles et immortificatæ passiónes. Mente ómnibus rebus superesse volo, carne autem invíte subesse cogor. Sic ego homo infélix mecum pugno, et factus sum mihimet ipsi gravis, dum spíritus sursum et caro quærit esse deórsum.

5. O quid intus pátiór, dum mente cæléstia tracto, et mox carnálium turba occúrrit oránti! Deus meus, ne elongéris a me, neque declínes in ira a servo tuo. Fúlgura coruscationem tuam et díssipa eas; emítte sagíttas tuas, et conturbéntur omnes phantásia inimíci. Recóllige sensus meos ad te; fac me oblivísci ómnium mundanórum; da cito abícere et [contémnere?contemnére] phantásmata vitiórum. Suc-

cúrre mihi, ætéRNA véritas, ut nulla me móveat vánitas. Adveni?Ad-
 véni, cæléstis suávitás, et fúgiat a fácie tua omnis impúritas. Ignósce
 quoque mihi et misericórditer indúlge, quótiens præter te áliud in
 oratióne revólvo. Confiteor étenim vere, quia valde distrácte me ha-
 bére consuévi. Nam ibi multótiens non sum, ubi corporáliter sto aut
 sédeo; sed ibi magis sum, quo cogitatióibus feror. Ibi sum, ubi co-
 gitátio mea est. Ibi est frequénter cogitátio mea, ubi est, quod amo.
 Hoc mihi cito occúrrit, quod naturáliter deléctat aut ex usu placet.
6. Unde tu, véritas, apérte dixísti: Ubi enim est thesáurus tuus, ibi
 est et cor tuum. Si cælum díligo, libénter de cæléstibus penso. Si
 mundum amo, mundi felicitátibus congáudeo et de adversitátibus
 eius tristor. Si carnem díligo, quæ carnis sunt, sæpe imáginor. Si spí-
 ritum amo, de spirituálibus cogitáre deléctor. Quæcúmque enim dí-
 ligo, de his libénter loquor et áudio, atque tálium imáginés mecum ad
 domum repórto. Sed beátus ille homo, qui propter te, [Dómine?Do-
 míne], ómnibus creatúris licéntiam abeúndi tríbuit, qui natúra vim
 facit et concupiscéntias carnis fervóre spíritus crucifigit, ut serená-
 ta consciéntia puram tibi oratiónem ófferat, dignúsque sit angélicis
 interésse choris, ómnibus terrénis foris et intus exclúsus.

CAPUT XLIX

DE DESIDÉRIO ÆTÉRNÆ VITÆ, ET QUANTA SINT CERTÁNTIBUS
 BONA PROMÍSSA

1. Fili, cum tibi desidérium ætéRNæ beatitúdinis désuper infúndi
 sentis, et de tabernáculo córporis exíre concupíscis, ut claritátem
 meam sine vicissitúdinis umbra contemplári possis: diláta cor tuum
 et omni desidério hanc sanctam inspiratiónem súscipe. Redde am-
 plíssimas supérnæ bonitáti grátias, quæ tecum sic dignánter agit, cle-
 ménter vísitat, ardénter éxcitat, poténter súblevat, ne próprio pón-
 dere ad terréna [labáris?lábaris]. Neque enim hoc cogitátu tuo aut
 conátu áccipis, sed sola dignatióne supérnæ grátiae et divíni respéc-

tus: quátenus in virtútibus et maióri humilitáte proficias, et ad futura certámina te prǎpares, mihique toto cordis afféctu adhærere ac fervénti voluntáte stúdeas deservíre.

2. Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascéndit. Sic et aliquórum desidéria ad cǎlestia flagrant, et tamen a temptatióne carnális afféctus [libéri?liberi] non sunt. Idcírcó nec omníno pure pro honóre Dei agunt, quod tam desideránte ab eo petunt. Tale est et tuum sæpe desidérium, quod insinuásti fore tam importúnum. Non enim est hoc purum et perféctum, quod própria commoditáte est inféctum.

3. Pete, non quod tibi est delectábile et cómmodum, sed quod mihi est acceptábile atque honoríficum: quia, si recte iúdicas, meam ordinationem tuo desidério et omni desideráta prǎferre debes ac sequi. Novi desidérium tuum, et frequéntes gémitus audívi. Iam velles esse in libertáte glóriæ filiórum Dei; iam te deléctat domus æténa et cǎlestis pátria gáudio plena, sed nondum venit hora ista: sed est adhuc áliud tempus, scílicet tempus belli, tempus labóris et probatiónis. Optas summo repléri bono, sed non potes hoc ássequi modo. Ego sum: expécta me, dicit Dóminus, donec véniat regnum Dei.

4. Probándus es adhuc in terris et in multis exercitándus. Consolátio tibi intérdum dábitur, sed copiósá satíetas non concéditur. Confortáre igitur, et esto robústus, tam in agéndo quam in patiéndo natúra contrária. Opórtet te novum [indúere?induere] hóminem et in [álterum?altérum] virum mutári. Opórtet te sæpe [ágere?agere], quod non vis; et quod vis, opórtet [relinquere?relinquere]. Quod áliis placet, procéssum habébit; quod tibi placet, ultra non profíciet. Quod álii dicunt, audiétur; quod tu dicis, pro níhilo computábitur. Petent álii, et accípient; tu petes, nec impetrábis.

5. Erunt álii magni in ore hóminum, de te autem tacébitur. Aliis hoc vel illud committétur, tu autem ad nihil útilis iudicáberis. Propter hoc natúra quandóque contristábitur; et magnum, si silens portá-

veris. In his et similibus multis probári solet fidélis Dómini servus, quáliter se abnegáre, et in ómnibus [frángere?frangére] quíverit. Vix est áliquid tale, in quo tantúndem mori índiges, sicut vidére et pati, quæ voluntáti tuæ advérsa sunt; máxime autem, cum disconveniéntia et quæ minus utilia tibi [appárent?ápparent], fieri iubéntur. Et quia non audes [resístere?resistére] altióri potestáti, sub domínio constitútus: ídeo durum tibi vidétur ad nutum altérius ambuláre et omne próprium sentíre [omíttre?omittére].

6. Sed pensa, fili, horum fructum labórum, célerem finem atque præmium nimis magnum; et non habébis inde gravámen, sed fortíssimum patiéntiæ tuæ solámen. Nam et pro módica hac voluntáte, quam nunc sponte déservis, habébis semper voluntátem tuam in cælis. Ibi quippe invénies omne, quod volúeris, omne, quod desideráre [póteris?potéris]. Ibi áderit tibi [tótius?totíus] facúltas boni sine timóre amitténdi. Ibi volúntas tua una semper mecum, nil cúpiet extráneum vel privátum. Ibi nullus resístet tibi, nemo de te conquerétur, nemo impédiet, nihil obviábit; sed cuncta desideráta simul erunt præséntia, totúmque afféctum tuum reficient et adimplébunt usque ad summum. Ibi reddam glóriam pro contumélia perpéssa, pállium laudis pro mæróre, pro loco novíssimo sedem regni in sæcula. Ibi apparébit fructus oboediéntiæ, gaudébit labor pæniténtiæ, et húmilis subiéctio coronábitur glorióse.

7. Nunc ergo inclína te humíliter sub ómnium mánibus; nec sit tibi curæ, quis hoc díxerit vel iússerit. Sed hoc magnópere curáto, ut sive prælátus seu iúnior aut æquális áliquid a te exposcerit vel innúerit, pro bono totum accípias, et sincéra voluntáte stúdeas adimplére. Quærat álius hoc, álius illud, gloriétur ille in illo, et iste in isto, laudéturque míllies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsíus gaude contémpitu, et in mei solíus beneplácito ac honóre. Hoc optándum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem Deus semper in te glorificétur.

CAPUT L

QUÁLITER HOMO DESOLÁTUS SE DEBET IN MANUS DEI OFFÉRRE

1. [Dómine?Domíne] Deus, sancte Pater, sis nunc et in ætérnum benedíctus, quia, sicut vis, sic factum est, et quod facis, bonum est. Lætétur in te servus tuus, non in se, nec in áliquo álio; quia tu solus lætítia vera, tu spes mea et coróna mea, tu gáudium meum et honor meus, [Dómine?Domíne]. Quid habet servus tuus, nisi quod a te accépit, étiam sine mérito suo? Tua sunt ómnia, quæ dedísti et quæ fecísti. Pauper sum et in labóribus meis a iuventúte mea: et contristátur ánima mea nonnúnquam usque ad lácrimas, quandóque étiam conturbátur ad se propter imminéntes passiónes.

2. Desídero pacis gáudium, pacem filiórum tuórum flágitó, qui in lúmine consolatiónis a te pascúntur. Si das pacem, si gáudium sanctum infúndis, erit ánima servi tui plena modulatióne, et devóta in laude tua. Sed si te subtráxeris, sicut sæpíssime soles, non póterit [cúrrere?currére] viam mandatórum tuórum, sed magis ad tundéndum pectus génua eius incurvántur: quia non est illi sicut heri et núdius?nudius tértius, quando splendébat lucérna tua super caput eius, et sub umbra alárum tuárum protegebátur a temptatióibus irruéntibus.

3. Pater iuste et semper laudánde, venit hora, ut probétur servus tuus. Pater amánde, dignum est, ut hac hora patiátur pro te áliquid servus tuus. Pater perpétuo veneránde, venit hora, quam ab ætérno præsciébas affutúram, ut ad módicum tempus succúmbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus. Páululum vilipendátur, humiliétur et defíciat coram homínibus, passióibus conterátur et languóribus: ut íterum tecum in auróra novæ lucis resúrgat et in cæléstibus clarificétur. Pater sancte, tu sic ordinásti et sic voluísti; et hoc factum est, quod ipse præcepísti.

4. Hæc est enim grátia ad amícum tuum, pati et tribulári in mundo pro amóre tuo, quotienscúmque et a quocúmque id permíseris fieri.

Sine consílio et providéntia tua et sine causa nihil fit in terra. Bonum mihi, [Dómine?Domíne], quod humiliásti me, ut discam iustificatiónes tuas, et omnes elatiónes cordis atque præsumptiόnes abiciam. Utile mihi, quod confúsió cooperuit fáciem meam; ut te pótius, quam hómīnes ad consolándum requíram. Dídici étiam ex hoc inscrutábile iudícium tuum [expavéscere?expavescére]: qui affligis iustum cum ímpio, sed non sine æquitáte et iustítia.

5. Grátias tibi ago, quia non pepercísti malis meis, sed attrivísti me verbéribus amáris, inflígens dolóres et immíttens angústias foris et intus. Non est, qui me consolétur ex ómnibus, quæ sub cælo sunt, nisi tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, cæléstis médicus animárum: qui pércutis et sanas, [dedúcis?déducis] ad ínferos et [redúcis?réducis]. Disciplína tua super me, et virga tua ipsa me docébit.

6. Ecce, Pater dilécte, in mánibus tuis sum ego, sub virga correctiόnis tuæ me inclíno. Pércute dorsum meum et collum meum, ut incúrvem ad voluntátem tuam tortuositátem meam. Fac me pium et húmīlem discípulum, sicut bene fácere consuevísti, ut ámbulem ad omnem nutum tuum. Tibi me et ómnia mea ad corrigéndum comméndo; mélius est hic córripi, quam in futúro. Tu scis ómnia et síngula, et nil te latet in humána consciéntia. Antequam?Antéquā fiant, nosti ventúra: et non opus est tibi, ut quis te dóceat aut admóneat de his, quæ gerúntur in terra. Tu scis, quid éxpedit ad proféctum meum, et quantum desérvit tribulátio ad rubíginem vitíórum purgándam. Fac mecum desiderátum beneplácitum tuum, et ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli mélius nec clárius, quam tibi soli, notam.

7. Da mihi, [Dómine?Domíne], scire, quod sciéndum est, hoc amáre, quod amándum est, hoc laudáre, quod tibi summe placet; hoc reputáre, quod tibi pretiόsum [appáret?apparet], hoc vituperáre, quod óculis tuis sordéscit. Non me sinas secúndum visiόnem oculórum exteriórum iudicáre, neque secúndum [audítum?áuditum] áurium

hóminum imperitórum sententiare; sed in iudício vero de visibílibus et spirituálibus [discérnere?discernére], atque super ómnia voluntátem benepláciti tui semper [inquirere?inquirére].

8. Fallúntur sæpe hóminum sensus in iudicándo; fallúntur et amátóres sáeculi, visibília tantúmmodo amándo. Quid est homo inde mélior, quia reputátur ab hómine maior? Fallax fallácem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exáltat; et veráciter magis confúndit, dum inániter laudat. Nam quantum unusquisque est in óculis tuis, tantum est, et non ámplius, ait húmilis sanctus Francíscus.

CAPUT LI

QUOD HUMÍLIBUS INSISTÉNDUM EST OPÉRIBUS, CUM DEFÍCITUR
A SUMMIS

1. Fili, non vales semper in ferventióri desidério virtútum stare, nec in altióri gradu contemplatiónis [consistere?consistére]: sed necesse habes intérdum ob originálem corruptélam ad inferióra [descéndere?descendére], et onus corruptíbilis vitæ étiam invíte et cum tædio portáre. Quámdui mortále corpus geris, tædium sénties et gravámen cordis. Opórtet ergo sæpe in carne de carnis ónere [gémere?gemére], eo quod non vales spirituálibus stúdiis et divínæ contemplatióni indesinénter inhærére.

2. Tunc expedit tibi ad humília et exterióra ópera [confúgere?confugére], et in bonis áctibus te recreáre, advéntum meum et supérnam visitatiónem firma confidéntia expectáre, exílium tuum et ariditátem mentis patiénter sufférre, donec íterum a me visitéris et ab ómnibus anxietátibus liberéris. Nam fáciam te labórum oblivísci et intérna quiéte pérfrui. Expándam coram te prata scripturárum, ut, dilatáto corde, [cúrrere?currére] incípias viam mandatórum meórum. Et dices: Non sunt condígnæ passiónes huius témporis ad futúram glóriam, quæ revelábitur in nobis.

CAPUT LII

QUOD HOMO NON RÉPUTET SE CONSOLATIÓNE DIGNUM, SED
MAGIS VERBÉRIBUS REUM

1. [Dómine?Domíne], non sum dignus consolatióne tua nec áliqua spirituáli visitatióne; et ídeo iuste mecum agis, quando me ínopem et desolátum relínquis. Si enim ad instar maris lácrimas [fundére?fúndere] possem, adhuc consolatióne tua dignus non essem. Unde nihil dignus sum, quam flagellári et puníri, quia gráviter et sæpe te offéndi et in multis valde delíqui. Ergo vera pensáta ratióne, nec mínima sum dignus consolatióne. Sed tu, clemens et miséricors Deus, qui non vis períre ópera tua, ad ostendéndum divítias bonitátis tuæ in vasa misericórdiæ, étiam præter omne próprium méritum dignáris consolári servum tuum supra humánum modum. Tuæ enim consolatiónes non sunt sicut humánæ confabulatiónes.

2. Quid egi, [Dómine?Domíne], ut mihi conférres [áliquam?alíquam] cæléstem consolatióne? Ego nihil boni me egísse recólo, sed semper ad vítia pronum et ad emendatióne pigrum fuisse. Verum est, et negáre non possum. Si áliter dícerem, tu stares contra me, et non esset, qui defénderet. Quid mérui pro peccátis meis, nisi inférnum et ignem ætérnum? In veritáte confíteor, quóniam dignus sum omni ludíbrío et contéptu, nec decet me inter tuos devótos commemorári. Et licet hoc ægre [audíam?áudiam], tamen advérsum me pro veritáte peccáta mea árguam, ut facílius misericórdiam tuam mérear impetráre.

3. Quid dicam reus et omni confusióne plenus? Non hábeo os loquéndi, nisi hoc tantum verbum: Peccávi, [Dómine?Domíne], peccávi; miserére mei, ignósce mihi. Sine me páululum, ut plangam dólórem meum, [ántequam?antéquam] vadam ad terram tenebrósam et opértam mortis calígine. Quid tam máxime a reo et mísero peccatóre requíris, nisi ut conterátur et humíliet se pro delíctis suis? In

vera contritióne et cordis humiliatióne náscitur spes vénia, reconciliátur perturbáta consciéntia, reparátur grátia pérdita, tuétur homo a futúra ira, et occúrrunt sibi mútuo, in ósculo sancto, Deus et páenitens ánima.

4. Húmilis peccatórum contrítio acceptábile tibi est, [Dómine?Domíne], sacrificium, longe suávius odórans in conspéctu tuo, quam turis incénsum. Hæc est gratum étiam unguéntum, quod sacris pédibus tuis infúndi voluísti: quia cor contrítum et humiliátum numquam despexísti. Ibi est locus refúgii a fácie iræ inimíci. Ibi emendátur et ablúitur, quidquid aliúnde contráctum est et inquinátum.

CAPUT LIII

QUOD GRÁTIA DEI NON MISCÉTUR TERRÉNA SAPIÉNTIBUS

1. Fili, pretiósá est grátia mea, non pátitur se miscéri extráneis rebus nec consolatió nibus terrénis. Abícere ergo opórtet ómnia impediménta grátia, si optas eius infusió nem suscípere. Pete secrétum tibi, ama solus habitáre tecum, [núllius?nullíus] requíre confabulationem: sed magis ad Deum devótam effúnde precem, ut compúnc tam téneas mentem et puram consciéntiam. Totum mundum nihil æstima; Dei vacatió nem ómnibus exterióribus antepóne. Non enim [póteris?potéris] mihi vacáre et in transitóriis páriter delectá ri. A notis et a caris opórtet elongári, et ab omni temporáli solá cio mentem [tenére?ténere] privátam. Sic óbsecrat beátus apóstolus Petrus, ut tamquam ádvenas et peregrínos in hoc mundo se contíneant Christi fidéles.

2. O quanta fidúcia erit moritúro, quem [núllius?nullíus] rei afféctus détinet in mundo. Sed sic segregátum cor habére ab ómnibus, æger necdum capit ánimus, nec animális homo novit inté rni hóminis libertátem. Attamen si vere velit esse spirituális, opórtet eum renun tiáre tam remó tis quam [propínquis?própinquis], et a némine magis cavére, quam a se ipso. Si temet ipsum perfécte víceris, cétera faci lius subiugábis. Perfécta victória est de semet ipso triumpháre. Qui

enim semet ipsum subiectum tenet, ut sensualitas ratióni, et ratió in cunctis obœdiat mihi, hic vere victor est sui et dóminus mundi.

3. Si ad hunc ápicem [scándere?scandére] gliscis, opórtet viríliter incípere, et secúrim ad radícem [pónere?ponére], ut evéllas et déstruas occúltam inordinátam inclinatiónem ad te ipsum et ad omne privátum et materiále bonum. Ex hoc vítio, quod homo semet ipsum nimis inordináte díligit, pæne totum pendet, quidquid radicáliter vincéndum est: quo devícto et subácto malo pax magna et tranquíllitas erit contínuo. Sed quia pauci sibi ipsis perfécte mori labórant, nec plene extra se tendunt, proptérea in se implicáti [rémanent?remánent], nec supra se in spírítu elevári possunt. Qui autem [libére?libere] mecum ambuláre désíderat, necesse est, ut omnes pravas et inordinátas affectiões suas mortíficet, atque nulli creatúræ priváto amóre concupiscenter inhæreat.

CAPUT LIV

DE DIVÉRSIS MÓTIBUS NATÚRÆ ET GRÁTIÆ

1. Fili, diligénter advérte motus natúræ et grátia, quia valde contrárie et subtiliter movéntur, et vix, nisi a spirituáli et íntimo illumináto hómíne, discernúntur. Omnes quidem bonum appetunt, et áliquíd boni in suis dictis vel factis præténdunt; ídeo sub spécie boni multi fallúntur.

2. Natúra cállida est, et multos trahit, illáqueat et decipit, et se semper pro fine habet: sed grátia simpliciter ámbulat, ab omni spécie mala declínat, fallácias non præténdit, et ómnia pure propter Deum agit, in quo et fináliter requiêscit.

3. Natúra invíte vult mori, nec premi, nec superári, nec subesse, nec sponte subiugári: grátia vero studet mortificatióni própriae, resistit sensualitáti, quærit súbici, appetit vinci, nec própria vult libertáte fungi; sub disciplína amat [tenéri?téneri], nec alicúi cupit dominári, sed sub Deo semper [vívère?vivére], stare et esse; atque propter Deum omni humánæ creatúræ humíliter paráta est inclinári.

4. Natúra pro suo cómmo labórat, et quid lucri ex álio sibi provéniat, atténdit: grátia autem, non quid sibi útile et commodosum sit, sed quod multis proficiat, magis consíderat.
5. Natúra libénter honórem et reveréntiam áccipit: grátia vero omnem honórem et glóriam Deo fidéliter attríbuit.
6. Natúra confusiónem timet et contéptum: grátia autem gaudet pro [nómine?nomíne] Iesu pati contuméliam.
7. Natúra ótium amat et quiétem corporálem: grátia vero vácuá esse non potest, sed libénter ampléctitur labórem.
8. Natúra quærit habére curiosá et pulchra, abhórret vília et grossa: grátia vero simplicibus delectátur et humílibus, áspera non aspernátur, nec vetústis [réfugit?refúgit] índui pannis.
9. Natúra réspicit temporália, gaudet ad lucra terréna, tristátur de damno, irritátur levi iniúriæ verbo: sed grátia atténdit æténa, non inhæret temporálibus, nec in perditióné rerum turbátur, neque verbis durióribus acerbátur; quia thesáurum suum et gáudium in cælo, ubi nil perit, constituit.
10. Natúra cúpida est, et libéntius áccipit quam donat, amat própria et priváta: grátia autem pia est et commúnis, vitat singulária, contentátur paucis, beátius dare iúdicat quam accípere.
11. Natúra inclínat ad creatúras, ad carnem própriam, ad vanitátes et discúrsus: sed grátia trahit ad Deum et ad virtútes, renúnciat creatúris, fugit mundum, odit carnis desidéria, restríngit evagatiónes, erubéscit in público [apparére?appárere].
12. Natúra libénter áliquod solácium habet extérnum, in quo delectétur ad sensum: sed grátia in solo Deo quærit consolári, et in summo bono super ómnia visibília delectári.
13. Natúra totum agit propter lucrum et cómmodum próprium, nihil gratis fácere potest, sed aut æquále, aut mélius, aut laudem vel favórem pro benefáctis cónsequi sperat, et multum ponderári sua gesta et dona concupíscit: grátia vero nil temporále quærit, nec áliud præmium, quam Deum solum pro mercéde póstulat; nec ámplius

de temporálibus necessariis desíderat, nisi quantum hæc sibi ad assecutiónem æternórum váleant deservíre.

14. Natúra gaudet de [amícis?ámicis] multis et [propínquis?própinquis], gloriátur de nóbili loco et ortu [géneris?genéris]; arrídet poténtibus, blandítur divítibus, appláudit sibi simílibus: grátia autem et inimícos díligit, nec de amicórum turba extóllitur, nec locum nec ortum natálium réputat, nisi virtus maior ibi fúerit; favet magis páuperi quam díviti, compátitur plus innocénti quam poténti; congáudet veráci, non falláci; exhortátur semper bonos melióra charísmata æmulári, et Fílio Dei per virtútes assimilári.

15. Natúra de deféctu et moléstia cito conquéritur: grátia constánter fert inópiam.

16. Natúra ómnia ad se refléctit, pro se certat et árguit: grátia autem ad Deum cuncta redúcit, unde origináliter emánant; nihil boni sibi ascribit, nec arrogánter præsumit; non conténdit, nec suam senténtiam áliis præfert; sed in omni sensu et intelléctu æternæ sapiéntiæ ac divíno exámini se submíttit. Natúra appetit scire secréta et nova audíre; vult extérius [apparére?appárere] et multa per sensus experíri; desíderat agnósci et [ágere?agére], unde laus et admirátio procédit: sed grátia non curat nova nec curiosá percípere; quia totum hoc de vetustáte corruptiόνis est ortum, cum nihil novum et durábile sit super terram. Docet [ítaque?itáque] sensus [restríngere?restringére], vanam complacéntiam et ostentatiónem devitáre, laudánda et digne miránda humíliter [abscóndere?abscondére], et de omni re et in omni sciéntia utilitátis fructum atque Dei laudem et honórem quærere?quærére. Non vult se nec sua prædicári, sed Deum in donis suis optat [benedíci?benédici], qui cuncta ex mera caritáte largítur.

17. Hæc grátia supernaturale lumen et quoddam Dei speciále donum est, et próprie [electórum?eléctorum] signáculum et pignus salútis æternæ: quæ hómínem de terrénis ad cæléstia amánda sustóllit, et de carnáli spirituálem éfficit. Quanto ígitur natúra ámplius

prémittitur et [vincitur?vincitur], tanto maior grátia infúnditur; et cotidie novis visitatióibus intérior homo secúndum imáginem Dei reformátur.

CAPUT LV

DE CORRUPTIÓNE NATÚRÆ ET EFFICÁCIA GRÁTIAE DIVÍNÆ

1. [Dómine?Domíne] Deus meus, qui me creásti ad imáginem et similitúdinem tuam, concéde mihi hanc grátiam, quam ostendísti tam magnam et necessariam ad salútem, ut vincam péssimam natúram meam, trahéntem ad peccáta et in perditionem. Séntio enim in carne mea legem peccáti, contradicéntem legi mentis meæ, et captívum me ducéntem ad obœdiéndum sensualitáti in multis; nec possum [resistere?resistére] passióibus eius, nisi assístat tua sanctíssima grátia, cordi meo ardénter infúsa.

2. Ópus est grátia tua, et magna grátia, ut vincátur natúra ad malum semper prona ab adulescéntia sua. Nam per primum hóminem Adam lapsa, et vitiáta per peccátum, in omnes hómines pœna huius máculæ descendit: ut ipsa natúra, quæ bene et recta a te [condíta?cóndita] fuit, pro vítio iam et infirmitáte corrúptæ natúre ponátur, eo quod motus eius, sibi relíctus, ad malum et inferióra trahit. Nam módica vis, quæ remánsit, est tamquam scintilla quædam latens in cínere. Hæc est ipsa rátio naturalis, circumfúsa magna caligine, adhuc iudícium habens boni et mali, veri falsique distántiam; licet ímpotens sit adimplére omne, quod ápprobat, nec pleno iam lúmine veritátis, nec sanitáte affectiόνum suárum potiátur.

3. Hinc est, Deus meus, quod condeléctor legi tuæ secúndum interiorem hóminem, sciens, mandátum tuum fore bonum, iustum et sanctum, árguens étiam omne malum, et peccátum fugiéndum. Carne autem sérvio legi peccáti, dum magis sensualitáti obœdio, quam ratióni. Hinc est, quod velle bonum mihi adíacet, perfícere autem non invénio. Hinc sæpe multa bona propóno, sed quia grátia deest

ad iuvándum infirmitátem meam, ex levi resisténtia resílio et defício. Hinc [áccidit?accídit], quod viam perfectiónis agnósco, et quáliter [ágere?agére] débeam, clare satis vídeo: sed própria corruptionis póndere pressus ad perfectióra non assúrgo.

4. O quam máxime est mihi necessária, [Dómine?Domíne], tua grátia, ad inchoándum bonum, ad proficiéndum et ad perficiéndum! Nam sine ea nihil possum fácere: ómnia autem possum in te, confortánte me grátia. O vere cæléstis grátia, sine qua nulla sunt própria mérita, nulla quoque dona natúrae ponderánda! Nihil artes, nihil divítiae, nihil pulchritúdo vel fortitúdo, nihil ingénium vel eloquéntia valent apud te, [Dómine?Domíne], sine grátia. Nam dona natúrae bonis et malis sunt commúnia: [electórum?eléctorum] autem próprium donum est grátia sive diléctio; qua insigníti digni habéntur vita æténa. Tantum éminet hæc grátia, ut nec donum prophetiæ, nec signórum operátio, nec quantálibet alta speculátio áliquid æstiméntur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque áliæ virtútes tibi accéptæ sunt sine caritáte et grátia.

5. O beatíssima grátia, quæ páuperem spíritu virtútibus dívitem facis, et dívitem multis bonis húmilem corde reddis! Veni, descénde ad me, reple me mane consolatióne tua, ne deficiat præ lassitúdine et ariditate mentis ánima mea. Obsecro, [Dómine?Domíne], ut invéniam grátiam in óculis tuis: súfficit enim mihi grátia tua, céteris non obténtis, quæ desiderat natúra. Si fúero temptátus et vexátus tribulatió nibus multis, non timébo mala, dum mecum fúerit grátia tua. Ipsa fortitúdo mea, ipsa consílium confert et auxílium. Cunctis hóstibus poténtior est, et sapiéntior univérsis sapiéntibus.

6. Magístra est veritátis, doctrix disciplínæ, lumen cordis, solámen pressúrae, fugátrix tristítiae, ablatrix timóris, nutrix devotiónis, productrix lacrimárum. Quid sum sine ea, nisi áridum lignum, et stipes inútilis ad eiciéndum? Tua ergo me, [Dómine?Domíne], grátia semper et prævéniat et sequátur, ac bonis opéribus iúgiter præstet esse

inténtum, per Iesum Christum, fílium tuum. Amen.

CAPUT LVI

QUOD NOS IPSOS ABNEGÁRE ET CHRISTUM IMITÁRI DEBÉMUS PER CRUCEM

1. Fili, quantum a te vales exíre, tantum in me [póteris?potéris] transíre. Sicut nihil foris [concupíscere?concupiscére] intérnam pacem facit, sic se intérius [relínquere?relinquére] Deo coniúngit. Volo te [addíscere?addiscére] perféctam abnegatiónem tui in voluntáte mea sine contradicióne et queréla. [Séquere?Sequére] me: Ego sum via, véritas et vita. Sine via non itur, sine veritáte non cognóscitur, sine vita non vívitur. Ego sum via, quam sequi debes; véritas, cui [crédere?credére] debes; vita, quam speráre debes. Ego sum via inviolábilis, véritas infallíbilis, vita interminábilis. Ego sum via rectíssima, véritas supréma, vita vera, vita beáta, vita increáta. Si mánseris in via mea, cognósces veritátem, et véritas liberábit te, et apprehéndes vitam ætérnam.

2. Si vis ad vitam íngredi, serva mandáta. Si vis veritátem [cognóscere?cognoscére], crede mihi. Si vis perféctus esse, vende ómnia. Si vis esse discípus meus, ábnega temet ipsum. Si vis beátam vitam [possidére?possídere], præséntem vitam contémne. Si vis exaltári in cælo, humília te in mundo. Si vis regnáre mecum, porta crucem mecum. Soli enim servi crucis invéniunt viam beatitúdinis et veræ lucis.

3. [Dómine?Domíne] Iesu, quia arcta erat vita tua et mundo despéc-ta, dona mihi te cum mundi despéctu imitári. Non enim maior est servus dómينو suo, nec discípus supra magístrum. Exerceátur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea et sánctitas vera. Quidquid extra eam lego vel áudio, non me récreat nec deléctat plene.

4. Fili, quia hæc scis et legísti ómnia, beátus eris, si féceris ea. Qui habet mandáta mea et servat ea, ipse est, qui díligit me: et ego díligam

eum et manifestábo ei me ipsum, et fáciam eum consedére mecum in regno Patris mei.

5. [Dómine?Domíne] Iesu, sicut dixísti et promisísti, sic [útique?utíque] fiat, et mihi promeréri contíngat. Suscépi, suscépi de manu tua crucem; portábo, et portábo eam usque ad mortem, sicut imposuísti mihi. Vere vita boni mónachi crux est, sed dux paradísi. Incéptum est, retro abíre non licet, nec [relínquere?relinquére] opórtet.

6. Eia fratres, [pergámus?pérgamus] simul, Iesus erit nobíscum. Propter Iesum suscépimus hanc crucem: propter Iesum perseverémus in cruce. Erit adiútor noster, qui est dux noster et præcëssor. En, rex noster ingréditur ante nos, qui pugnábit pro nobis. Sequámur viríliter, nemo métuat terróres; simus [paráti?páratí] mori fórtiter in bello, nec inferámus crimen glóriæ nostræ, ut fugiámus a cruce.

CAPUT LVII

QUOD HOMO NON SIT NIMIS DEJÉCTUS, QUANDO IN ÁLIQUOS LÁBITUR DEFÉCTUS

1. Fili, magis placent mihi patiéntia et humílitas in advérsis, quam multa consolátio et devótio in prósperis. Ut quid te contrístat parvum factum contra te dictum? Si ámplius fuísset, commovéri non debuísset. Sed nunc permítte transíre; non est primum, nec novum, nec últimum erit, si diu víxeris. Satis virílis es, quámdui nil óbviat advérsi. Bene étiam cónsulis, et álios nosti roboráre verbis; sed cum ad iánuam tuam venit repentiná tribulátio, déficis consílio et róbore. Atténde magnam fragilitátem tuam, quam sápius experíris in módicis obiéctis; tamen pro salúte tua ista fiunt, cum hæc et simília contíngunt.

2. Pone, ut mélius nosti, ex corde; et si te tétigit, non tamen deíciat nec diu ímplicet. Ad minus [sústine?sustíne] patiénter, si non potes gaudénter. Etiam si minus libénter audis, et indignatiónem sentis: réprime te, nec patiáris áliquid [inordínatum?inordinátum] ex ore

tuo exíre, unde párvuli scandalizéntur. Cito conquiéscet commótió excitáta, et dolor intérnus reverténte dulcorábitur grátia. Adhuc vivo ego, dicit Dóminus, iuváre te [parátus?paratus], et sólito ámplius consolári, si confísus fúeris mihi, et devóte invocáveris.

3. Animæquior esto, et ad maiórem sustinéntiam [accíngere?accin-gére]. Non est totum frustrátum, si te sápius pércipis tribulátum vel gráviter temptátum. Homo es, et non Deus; caro es, non ángelus. Quómodo tu posses semper in eódem statu virtútis permanére, quando hoc défuit ángelo in cælo, et primo hómini in paradíso? Ego sum, qui mæréntes érgo sospitáte, et suam cognoscéntes infirmitátem ad meam próveho divinitátem.

4. [Dómine?Domíne], benedíctum sit verbum tuum, dulce super mel et favum ori meo. Quid fácerem in tantis tribulatió nibus et angúst iis meis, nisi me confortáres tuis sanctis sermónibus? Dúmmodo tandem ad portum salútis pervéniam, quid curæ est, quæ et quanta passus fúero? Da finem bonum, da [felícem?félicem] ex hoc mundo tránsitum. Meménto mei, Deus meus, et dírige me recto itínere in regnum tuum. Amen.

CAPUT LVIII

DE ALTIÓRIBUS REBUS ET OCCÚLTIS IUDÍCIIS DEI NON SCRUTÁNDIS

1. Fili, cáveas disputáre de altis matériis et de occúltis Dei iudíciis: cur iste sic relínquitur et ille ad tantam grátiam assúmitur, cur étiam iste tantum afflígitur et ille tam exímie exaltátur. Ista omnem humanám facultátem excédunt, nec ad investigándum iudícium divinum ulla rátio prævalet, vel disputátio. Quando ergo hæc tibi suggérit inimícus, vel étiam quidam curiosi inquírun t hómines, respónde illud prophétæ: Iustus es, [Dómine?Domíne], et rectum iudícium tuum. Et illud: Iudícia Dómini vera, iustificáta in semet ipsa. Iudícia mea metuénda sunt, non discutiénda; quia humano intelléctui sunt incomprehensibília.

2. Noli étiam [inquirere?inquirére] nec disputáre de méritis sanctórum, quis álio sit sánctior, aut quis maior fúerit in regno cælórum. Tália génerant sæpe lites et contentiónes inútiles, nútriunt quoque supérbiam et vanam glóriam: unde oriúntur invidiæ et dissensiónes, dum iste illum sanctum, et álius álium conátur supérbe præfêre. Tália autem velle scire et investigáre nullum fructum áfferunt, sed magis sanctis dísplicent: quia non sum Deus dissensiónis, sed pacis; quæ pax magis in humilitáte vera, quam in própria exaltatióne consístit.

3. Quidam zelo dilectiúnis trahúntur ad hos vel ad illos amplióri afféctu, sed humáno pótius quam divíno. Ego sum, qui cunctos cón-didi sanctos; ego donávi grátiam, ego præstiti glóriam. Ego novi singulórum mérita; ego præveni?præveni eos in benedictiúnibus dulcédinis meæ. Ego præscívi diléctos ante sácula; ego eos [élegi?elé-gi] de mundo, non ipsi me præelegérunt. Ego vocávi per grátiam, attráxi per misericórdiam; ego perdúxi eos per temptatiónes várias. Ego infúdi consolatiónes magníficas, ego dedi perseverántiam, ego coronávi eórum patiéntiam.

4. Ego primum et novíssimum agnósco, ego omnes inæstimábili dilectiúnem ampléctor. Ego laudándus sum in ómnibus sanctis meis; ego super ómnia benedicéndus sum, et honorándus in singulis, quos sic glorióse magnificávi et prædestinávi, sine ullis præcedéntibus própriis méritis. Qui ergo unum de mínimis meis contémpserit, nec magnum honórat; quia pusíllum et magnum ego feci. Et qui déro-gat alicui sanctórum, déro-gat et mihi, et céteris ómnibus in regno cælórum. Omnes unum sunt per caritátis vínculum; idem séntiunt, idem volunt, et omnes in unum se díligunt.

5. Adhuc autem, quod multo áltius est, plus me, quam se et sua mérita díligunt. Nam supra se rapti, et extra própriam dilectiúnem tracti, toti in amórem mei pergunt, in quo fruitíve quiéscunt. Nihil est, quod eos [avértere?avertére] possit aut [deprímere?deprimére]:

quippe qui ætérna veritaté pleni, igne ardéscunt inextinguíbilis caritatís. Táceant ígitur carnáles et animáles hómines de sanctórum statu [dissérere?disserére], qui non norunt nisi priváta gáudia [diligere?diligére]. Demunt et addunt pro sua inclinatióne, non prout placet æternæ veritatí.

6. In multis est ignorántia, eórum máxime, qui parum illumináti, raro áliquem perfécta dilectiόne spirituáli [diligere?diligére] norunt. Multum adhuc naturáli afféctu et humána amicítia ad hos vel ad illos trahúntur, et sicut in inferiórius se habent, ita et de cæléstibus imaginántur. Sed est distántia incomparábilis, quæ imperfécti cógitant, et quæ illumináti viri per revelatiόnem supérnam speculántur.

7. Cave ergo, fili, de istis [curióse?curiόse] tractáre, quæ tuam sciéntiam excédunt; sed hoc magis sátage et inténde, ut vel mínimus in regno Dei queas inveníri. Et si quispiam sciret, quis álio sánctior esset, vel maior haberétur in regno cælórum: quid ei hæc notítia prodésset, nisi se ex hac cognitiόne coram me humiliáret, et in maiórem nóminis mei laudem [exurgéret?exúrgeret]? Multo accéptius Deo facit, qui de peccatórum suórum magnitúdine et virtútum suárum parvitaté cógitat, et quam longe a perfectiόne sanctórum distat, quam is, qui de eórum maiortate vel parvitaté dísputat. Mélius est sanctos devótis précibus et lácrimis exoráre, et eórum gloriósa suffrágia húmili mente imploráre, quam eórum secréta vana inquisitiόne perscrutári.

8. Illi bene et óptime contentántur, si hómines scirent contentári et vanilóquia sua [compéscere?compescére]. Non gloriántur de propriis méritis, quippe qui sibi nihil bonitátis ascribunt, sed totum mihi, quóniam ipsis cuncta ex infínita caritaté mea donávi. Tanto amore divinitátis et gáudio supereffluénti repléntur, ut nihil eis desit glóriæ, nihilque possit deesse felicitátis. Omnes sancti, quanto altióres in glória, tanto humilióres in se ipsis, et mihi vicinióres et dilectiόres existunt. Ideóque habes scriptum, quia mittébant corónas suas

ante Deum, et ceciderunt in fácies suas coram Agno, et adoravérunt Vivéntem in sǣcula sǣculórum.

9. Multi quærunt, quis maior sit in regno Dei; qui ignórant, an cum mínimis erunt digni computári. Magnum est vel mínimum esse in cælo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabúntur et erunt. Mínimus erit in mille, et peccátor centum annórum moriétur. Cum enim quærerent discípuli, quis maior esset in regno cælórum, tale audiérunt respónsum: Nisi convérsi fuéritis et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum cælórum. Quicúmque ergo humiliáverit se, sicut párvulus iste, hic maior est in regno cælórum.

10. Væ eis, qui cum párvulis humiliáre se sponte dedignántur, quóniam húmilis iánua regni cæléstis eos non admíttet intráre. Væ étiam divítibus, qui habent hic consolatiónes suas, quia paupéribus intrántibus in regnum Dei ipsi stabunt foris eiulántes. Gaudéte húmiles, et exultáte páuperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritáte ambulátis.

CAPUT LIX

QUOD OMNIS SPES ET FIDÚCIA IN SOLO DEO EST FIGÉNDÁ

1. [Dómine?Domíne], quæ est fidúcia mea, quam in hac vita hábeo? aut quod máius?maius solácium meum ex ómnibus apparéntibus sub cælo? Nonne tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, cuius misericórdiæ non est númerus? Ubi mihi bene fuit sine te? Aut quando male esse pótuit præsente te? Malo pauper esse propter te, quam dives sine te. Eligo pótius tecum in terra peregrinári, quam sine te cælum [possidére?possídere]. Ubi tu, ibi cælum; atque ibi mors et inférnus, ubi tu non es. Tu mihi in desidério es; et ideo post te [gémere?gemére], clamáre et exoráre necesse est. In nullo [dénique?deníque] possum plene [confídere?confidére], qui in necessitátibus auxiliétur opportúnis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, tu fidúcia mea, tu consolátor meus et fidelíssimus in ómnibus.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam et profectum meum solúmmodo prætendis, et ómnia in bonum mihi convértis. Etiam si váriis temptatióibus et adversitatibus expónas me, hoc totum ad utilitatem meam órdis, qui mille modis diléctos tuos probare consuevísti. In qua probatióne non minus díligi debes et laudári, quam si cæléstibus consolatióibus me repléres.

3. In te ergo, [Dómine?Domíne] Deus, pono totam spem meam et refúgium, in te omnem tribulatióem et angústiam meam constituo; quia totum infirmum et instábile invénio, quidquid extra te conspicio. Non enim próderunt multi [ámici?amíci], neque fortes auxiliárii adiuváre póterunt, nec prudéntes consiliárii respónsum útile dare, neque libri doctórum consolári, nec áliqua pretiósá substántia liberáre, nec locus áliquis secrétus et amœnus contutári: si tu ipse non assístas, iuves, confórtes, consoléris, ínstruas et custódias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem vidéntur esse et felicitatem habéndam, te absénte nihil sunt, nihílque felicitátis in veritate cónferunt. Finis ergo ómnium bonórum et altitúdo vitæ et profúnditas eloquiórum tu es; et in te super ómnia speráre fortíssimum solárium servórum tuórum. Ad te sunt óculi mei, in te confído, Deus meus, misericordiárum Pater. Bénedic et sanctífica ánimam meam benedictióe cælésti, ut fiat habitátio sancta tua, et sedes ætérnæ glóriæ tuæ, nihílque in templo tuæ dignitátis inveniátur, quod óculos tuæ maiestátis offéndat. Secúndum magnitúdinem bonitátis tuæ et multitudinem miseratiónum tuárum réspice in me, et exáudi oratióem páuperis servi tui, longe exulántis in regióne umbræ mortis. Prótege et consérva ánimam sérvuli tui inter tot discrímína vitæ corruptíbilis, ac comitánte grátia tua, dírige per viam pacis ad pátriam perpétuæ claritátis. Amen.

LIBER IV. DE SACRAMENTO Devóta exhortátio ad sacram comunióem Vox Christi. Veníte ad me, omnes, qui laborátis et onerátí estis, et ego refíciam vos, dicit Dóminus. Panis, quem ego dabo,

caro mea est, pro mundi vita. Accípite et comédite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradétur: hoc fácite in meam commemorationem. Qui mandúcat meam carnem, et bibit meum ságuinem, in me manet, et ego in illo. Verba, quæ ego locútus sum vobis, spíritus et vita sunt.

CAPUT I

CUM QUANTA REVERÉNTIA CHRISTUS SIT SUSCIPIÉNDUS

Vox discípuli.

1. Hæc sunt verba tua, Christe, véritas ætérna, quamvis non uno témpore proláta, nec uno in loco conscripta. Quia ergo tua sunt et vera, gratánte mihi et fidéliter cuncta sunt accipiéndá. Tua sunt, et tu ea protulísti; et mea quoque sunt, quia pro salúte mea ea edidísti. Libénter suscipio ea ex ore tuo, ut árctius inserántur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietátis, plena dulcédinis et dilectiónis; sed terrent me delícta própria, et ad capiéndá tanta mystéria me revérberat impúra consciéntia. Próvocat me dulcédo verbórum tuórum, sed ónerat multitúdo vitiórum meórum.

2. Iubes, ut fiduciáliter ad te accédam, si tecum velim habére partem, et ut immortalitátis accípiam alimóniam, si ætérnam cúpiam obtinére vitam et glóriam. Veníte, inquis, ad me omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego reficiam vos. O dulce et amicábile verbum in aure peccatóris, quod tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, egénium et páuperem invítas ad communionem tui sanctíssimi Córporis. Sed quis ego sum, [Dómine?Domíne], ut ad te præsumam [accédere?accedére]? Ecce, cæli cælórum te non cápiunt; et tu dicis: Veníte ad me omnes.

3. Quid sibi vult ista piíssima dignátio et tam amicábilis invitátio? Quómodo ausus ero veníre, qui nihil boni mihi cónscius sum, unde possim præsumere?præsumére? Quómodo te introdúcam in domum meam, qui sápius offéndi benigníssimam fáciem tuam? Reve-

réntur ángeli et archángeli, métuunt sancti et iusti; et tu dicis: Veníte ad me omnes? Nisi tu, [Dómine?Domíne], hoc díceres, quis verum esse créderet? Et nisi tu iubéres, quis [accédere?accedére] attemptáret?

4. Ecce, Noë, vir iustus, in arcæ fábrica centum annis laboravit, ut cum paucis salvarétur: et ego quómodo me pótero una hora præparáre, ut mundi fabricatórem cum reveréntia sumam? Moýses?Móyses, fámulus tuus magnus et speciális amícus tuus, arcam ex lignis imputribílibus fecit, quam et mundíssimo vestívit auro, ut tábulas legis in ea repóneret: et ego, pútrida creatúra, audébo te, conditórem legis ac vitæ datórem, tam fácite suscípere? Sálomon, sapientíssimus regum Israel?Isráel, templum magníficum septem annis in laudem nóminis tui ædificávit, et octo diébus festum dedicatiónis eius celebrávit, mille hóstias pacíficas óbtulit et arcam foederis?foederis in clangóre búccinæ et iúbilo in locum sibi præparátum sollémniter collocávit. Et ego infélix et pauperrimus hóminum, quómodo te in domum meam introdúcam, qui vix [médiam?mediám] [expéndere?expendére] devóte novi horam et útinam vel semel digne fere [médiam?mediám]?

5. O mi Deus, quantum illi ad placéndum tibi [ágere?agére] studuerunt! Heu, quam pusíllum est, quod ago: quam breve éxpleo tempus, cum me ad comunicándum dispóno! Raro totus colléctus, raríssime ab omni distractiône purgátus. Et certe in tua salutári deitátis præsentia nulla debéret [occúrrere?occurrére] indecens cogitatio, nulla étiam occupáre creatúra: quia non ángelum, sed angelórum dóminum susceptúrus sum hospítio.

6. Est tamen valde magna distántia inter arcam foederis?foederis cum suis reliquíis et mundíssimum corpus tuum cum suis ineffabílibus virtútibus; inter legália illa sacrificia futurórum præfigurativa et veram córporis tui hóstiam, ómnium antiquórum sacrificiórum completívam.

7. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco præséntiam? Cur non maióri me præparo sollicitúdine ad tua sancta suménda, quando illi antíqui sancti patriárchæ et prophétæ, reges quoque et príncipes, cum univérso pópulo, tantum devotiónis demonstrarunt afféctum erga cultum divínium?

8. Saltávit devotíssimus rex David coram arca Dei totis víribus, recólens benefícia olim indúlta pátribus; fecit divérsi [géneris?genéris] órgana, psalmos édedit, et cantári instituit cum lætítia, cécinit et ipse frequénter in cíthara, Spíritus Sancti afflátus grátia; dócuit pópulum Israel?Israél toto corde Deum laudáre, et ore cónsono diébus sín-gulis [benedícere?benedicére] et prædicáre. Si tanta agebátur tunc devótio, ac divínæ laudis éxstitit recordátio coram arca testaménti: quanta nunc mihi et omni pópulo christiáno habénda est reverén-tia et devótio in præséntia sacraménti, in sumptiône excellentíssimi córporis Christi?

9. Currunt multi ad divérsa loca pro visitándis relíquiis sanctórum, et mirántur [audítis?áuditis] gestis eórum, ampla ædificia templórum inspíciunt, et osculántur séricis et auro involúta sacra ossa ipsórum. Et ecce, tu præsens es hic apud me in altári, Deus meus, Sanctus sanctórum, Creátor hómínium, et Dóminus angelórum. Sæpe in tali-bus vidéndis curiósitas est hómínium et nóvitas invisórum, et módi-cus reportátur emendatiónis fructus, máxime ubi est tam levis sine vera contritióne discúrsus. Hic autem in sacraménto [altáris?áltaris] totus præsens es, Deus meus, homo Christus Iesus: ubi et copiósus percípitur æternæ salútis fructus, quotienscúmque fúeris digne ac devóte suscéptus. Ad istud vero non trahit [levítas?lévitas] áliqua, nec curiósitas aut sensuálitás, sed firma fides, devóta spes et sincéra carítas.

10. O invisibilis [condítor?cónditor] mundi Deus, quam mirábiliter agis nobíscum; quam suáviter et gratiósé cum eléctis tuis dispónis, quibus temet ipsum in sacraménto suméndum propónis! Hoc nam-

que omnem intelléctum súperat; hoc speciáliter devotórum corda trahit et accéndit afféctum. Ipsi enim veri fidéles tui, qui totam vitam suam ad emendatióem dispónunt, ex hoc digníssimo sacraménto magnam devotióis grátiam et virtútis amórem frequénte recipiunt.

11. O admirábilis et abscóndita grátia sacraménti, quam norunt tantum Christi fidéles, infidéles autem et peccátis serviétes experíri non possunt! In hoc sacraménto confértur spirituális grátia, et reparátur in ánima virtus amíssa, et per peccátum deformáta redivit pulchritúdo. Tanta est aliquándo hæc grátia, ut ex plenitúdine collátæ devotióis non tantum mens, sed et débile corpus vires sibi præstítas sentiat amplióres.

12. Doléndum tamen valde et miserándum super tepiditate et negléntia nostra, quod non maióri affectiône tráhimur ad Christum suméndum, in quo tota spes salvandórum consístit et méritum. Ipse enim est sanctificátio nostra et redemptio; ipse consolátio viatórum, et sanctórum æténa fruítio. Doléndum [ítaque?itáque] valde, quod multi tam parum hoc salutáre mystérium advértunt, quod cælum lætíficat, et mundum consérvat univérsum. Heu cæcitas et durítia cordis humáni, tam ineffábile donum non magis [atténdere?attendére], et ex cotidiáno usu étiam ad inadvertentiam [deflúere?defluére]!

13. Si enim hoc sanctíssimum sacraméntum in uno tantum celebrarétur loco, et ab uno tantum consecrarétur sacerdote in mundo: quanto putas desidério ad illum locum et ad talem Dei sacerdotem hómines afficeréntur, ut divína mystéria celebrári vidérent? Nunc autem multi facti sunt sacerdótes, et in multis locis offértur Christus, ut tanto maior appareat grátia et diléctio Dei ad hóminem, quanto látius est sacra commúnio diffúsa per orbem. Grátias tibi, Iesu bone, pastor æténe, qui nos páuperes et éxules dignátus es pretióso corpore et ságuine tuo refícere, et ad hæc mystéria percipiéndá étiam próprii oris tui allóquio invitáre, dicéndo: Veníte ad me omnes, qui

laborátis et oneráti estis, et ego reficiam vos.

CAPUT II

QUOD MAGNA BÓNITAS ET CÁRITAS DEI IN SACRAMÉNTO HÓMINI EXHIBÉTUR

Vox discípuli.

1. Super bonitáte tua et magna misericórdia tua, [Dómine?Domíne], confísus, accédo æger ad Salvatórem, esúriens et sítiens ad fontem vitæ, egénus ad Regem cæli, servus ad Dóminum, creatúra ad Creatórem, desolátus ad meum pium Consolatórem. Sed unde hoc mihi, ut vénias ad me? Quis ego sum, ut præstes mihi te ipsum? Quómodo audet peccátor coram te [apparére?appárere]? et tu quómodo dignáris ad peccatórem veníre? Tu nosti servum tuum, et scis, quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes. Confíteor ígitur vilitátem meam, agnósco tuam bonitátem, laudo pietátem, et grátias ago propter nímiā caritátem. Propter temet ipsum enim hoc facis, non propter mea mérita; ut bónitas tua mihi magis innotéscat, cáritas ámplior ingerátur, et humílitas perféctius commendétur. Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fíeri iussísti, placet et mihi dignátio tua; et útinam iníquitas mea non obsístat!

2. O dulcíssime et benigníssime Iesu, quanta tibi reveréntia et gratiárum áctio cum perpétua laude pro susceptióne sacri córporis tui debétur, cuius dignitátem nullus hómīnum explicáre potens invenítur! Sed quid cogitábo in hac communióne, in accéssu ad Dóminum meum, quem débite venerári néqueo, et tamen devóte suscípere desídero? Quid cogitábo mélius et salúbrius, nisi me ipsum totáliter humiliándo coram te, et tuam infinítam bonitátem exaltándo supra me? Laudo te, Deus meus, et exálto in ætérnum. Despício me, et subício tibi in profúndum vilitátis meæ.

3. Ecce, tu Sanctus sanctorum, et ego sordes peccatorum. Ecce, tu inclínas te ad me, qui non sum dignus ad te respícere. Ecce, tu venis

ad me, tu vis esse mecum, tu invítas ad convívium tuum. Tu mihi dare vis cæléstem cibum et panem angelórum ad manducándum: non álium sane quam te ipsum, panem vivum, qui de cælo descendísti, et das vitam mundo.

4. Ecce, unde diléctio procédit, qualis dignátio illucéscit! quam magnæ gratiárum actiónes et laudes tibi pro his debéntur! O quam salutáre et útile consílium tuum, cum istud instituísti! quam suáve et iucúndum convívium, cum te ipsum in cibum donásti! O quam admirábilis operátio tua, [Dómine?Domíne]! quam potens virtus tua! quam infallíbilis véritas tua! Dixísti enim, et facta sunt ómnia; et hoc factum est, quod ipse iussísti.

5. Mira res, et fide digna, ac humánum vincens intelléctum: quod tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, verus Deus et homo, sub módica spécie panis et vini ínteger continéris, et sine consumptióne a suménte manducáris. Tu, [Dómine?Domíne] universórum, qui [núllius?nullíus] habes indigéntiam, voluísti per sacraméntum tuum habitáre in nobis; consérva cor meum et corpus immaculátum; ut læta et pura consciéntia sápius tua váleam celebráre mystéria, et ad meam perpétuam accípere salútem, quæ ad tuum præcípue honórem et memoriále perénne sanxísti et instituísti.

6. Lætáre, ánima mea, et grátias age Deo pro tam nóbili múnere et solácio singulári in hac lacrimárum valle tibi relícto. Nam quótiens hoc mystérium recólis et Christi Corpus áccipis, tótiens tuæ redemptionis opus agis et párticeps ómnium meritórum Christi effícieris. Cáritas étenim Christi numquam minúitur, et magnitúdo propitiatiónis eius numquam exhaurítur. Ideo nova semper mentis renovatióne ad hoc [dispónere?disponére] te debes, et magnum salútis mystérium atténta consideratióne pensáre. Ita magnum, novum et iucúndum tibi vidéri debet, cum célebras aut missam audis, ac si eódem die Christus primum in úterum vírginis descéndens homo factus esset, aut in cruce pendens pro salúte hóminum paterétur

et morerétur.

CAPUT III

QUOD ÚTILE SIT SÆPE COMMUNICÁRE

Vox discípuli.

1. Ecce, ego ad te vénio, [Dómine?Domíne], ut bene mihi sit ex múnere tuo, et lætíficer in convívio sancto tuo, quod parásti in dulcédine tua páuperi, Deus. Ecce, in te est totum, quod desideráre possum et débeo; tu salus mea et redémptio, spes et fortitúdo, decus et glória. Lætifica ergo hódie ánimam servi tui, quóniam ad te, [Dómine?Domíne] Iesu, ánimam meam levávi. Desídero te nunc devóte ac reverénter suscípere; cúpio te in domum meam [indúcere?inducére], quátenus cum Zachæo mérear a te [benedíci?benédici] ac inter fílios Abrahæ computári. Anima mea corpus tuum concupíscit, cor meum tecum uníri desíderat.

2. Trade te mihi, et súfficit. Nam præter te nulla consolátio valet. Sine te esse néqueo, et sine visitatióne tua [vívère?vivére] non váleo. Ideóque opórtet me frequénter ad te [accédere?accedére], et in remédium salútis meæ recípere; ne forte deficiam in via, si fúero cælésti fraudátus alimónia. Sic enim tu, misericordíssime Iesu, prædicans pópulis et vários curans languóres, aliquándo dixísti: Nolo eos ieiúnos [dimíttere?dimittére] in domum suam, ne deficiant in via. Age ígitur hoc mecum modo, qui te pro fidélium consolatióne in Sacraménto reliquísti. Tu es enim suávis reféctio ánimæ: et qui te digne manducáverit, párticeps et heres erit æternæ glóriæ. Necessárium quidem mihi est, qui tam sæpe labor et pecco, tam cito torpésco et deficio, ut per frequéntes oratiónes et confessiόnes ad sacram córporis tui perceptiόnem me rénovem, mundem et accéndam; ne forte diútius abstinéndo a sancto propósito défluam.

3. Proni enim sunt sensus hómīnis ad malum ab adulescéntia sua; et nisi succúrrat divína medicína, lábitur homo mox ad peióra. Rétrahit ergo sancta commúnio a malo et confórtat in bono. Si enim

modo tam sæpe néglgens sum et tépidus, quando commúnico aut célebro; quid fieret, si medélam non súmerem, et tam grande iuvámen non quærerem? Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrándum bene dispositus; dabo tamen óperam, cóngruis tempóribus divína percípere mystéria, ac tantæ grátiae partícipem me præbére. Nam hæc est una principális fidélis ánimæ consolátio, quámdiu peregrinátur a te in mortáli córpore, ut sápius memor Dei sui diléctum suum devóta suscípíat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietátis dignátio, quod tu, [Dómine?Domíne] Deus, Creátor et Vivificátor ómnium spirítuum, ad paupérculam dignáris veníre ánimam, et cum tota divinitáte tua ac humanitáte eius impinguáre esúriem! O felix mens, et beáta ánima, quæ te, Dóminum Deum suum, merétur devóte suscípere, et in tua susceptióne spiritali gáudio repléri! O quam magnum súscipit Dóminum, quam diléctum indúcit hóspitem, quam iucúndum récipit sócium, quam fidélem accéptat amicum, quam speciósus et nóblem ampléctitur sponsum præ ómnibus diléctis, et super ómnia desiderabília amándum! Síleant a fácie tua, dulcíssime dilécte meus, cælum et terra et omnis ornátus eórum; quóniam quidquid laudis habent ac [decóris?décoris], ex dignatióne tuæ est largitátis, nec ad [decórem?décorem] tui pervénient nóminis, cuius sapiéntiæ non est númerus.

CAPUT IV

QUOD MULTA BONA PRÆSTANTUR DEVÓTE COMMUNICÁNTIBUS
Vox discípuli.

1. [Dómine?Domíne] Deus meus, præveni?præveni servum tuum in benedictiónibus dulcédinis tuæ, ut ad tuum magníficum sacraméntum digne ac devóte mérear [accédere?accedére]. Excíta?Excíta cor meum in te, et a gravi torpóre éxue me. Vísita me in salutári tuo ad gustándam in spíritu suavitátem tuam, quæ in hoc sacraménto tamquam in fonte plenarie latet. Illúmina quoque óculos meos

ad intuendum tantum mystérium, et ad credendum illud indubitáta fide me róborá. Est enim operátio tua, non humána poténtia; tua sacra institútio, non hóminis adinvéntio. Non enim ad hæc capiéndá et intellegéndá áliquis idóneus per se reperítur, quæ angélicam étiam subtilitatem transcéndunt. Quid ergo ego peccátor indígnus, terra et cinis, de tam alto sacro secréto pótero investigáre et cápere?

2. [Dómine?Domíne], in simplicitáte cordis mei, in bona firma fide et in tua iussióne ad te cum spe ac reveréntia accédo; et vere credo, quia tu præsens es hic in sacraménto, Deus et homo. Vis ergo, ut te suscípiam, et me ipsum tibi in caritáte úniam. Unde tuam precor cleméntiam, et speciálem ad hoc implóro mihi donári grátiam, ut totus in te liquefíam et amóre peréffluam, atque de nulla aliéna consolatióne ámplius me intromíttam. Est enim hoc altíssimum et digníssimum sacraméntum, salus ánimæ et córporis, medicína omnis spiritalis languóris, in quo vítia mea curántur, passiónes frenántur, temptatiónes vincúntur aut minuúntur, grátia maior infúnditur, virtus incépta augétur, firmátur fides, spes roborátur, et caritas ignéscit ac dilatátur.

3. Multa namque bona [largítus?lárgitus] es, et adhuc sápius largiris in sacraménto diléctis tuis devóte communicántibus, Deus meus, suscéptor ánimæ meæ, reparátor infirmitátis humánæ, et [tótius?totíus] dator consolatiónis intérnæ. Nam multam ipsis consolatiónem advérsus váriam tribulatiónem infúndis, et de imo deiectiόνis propriæ ad spem tuæ protectiόνis érigis, atque nova quadam grátia eos intus récreas et illústras, ut, qui ánxii primum, et sine affectiόne se ante communiónem sénserant, póstea refécti cibo potúque cælésti in mélius se mutátos invéniant. Quod idcírcó cum eléctis tuis dispensanter agis, ut veráciter agnóscant et paténter experiántur, quantum infirmitátis ex se ipsis hábeant, et quid bonitátis ac grátia ex te consequántur. Quia ex semet ipsis frígidi, duri et indevóti, ex te autem fervéntes, álacres et devóti esse meréntur. Quis enim ad fontem

suavitatis humiliter accédens, non módicum suavitatis inde repórtat? Aut quis iuxta copiósium ignem stans, non parum calóris inde pércipit? Et tu fons es semper plenus et superabúndans, ignis iúgiter ardens et numquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet hauríre de plenitúdine fontis, nec usque ad satietátem potáre, appónam tamen os meum ad forámen cæléstis fístulæ, ut saltem módicam inde gúttulam cápiam ad refocillándam sitim meam, et non [penítus?pénitus] exaréscam. Et si necdum totus cæléstis et tam [ignítus?ígnitus], ut Chérubim et Séraphim, esse possum, conábor tamen devotióni [insístere?insistére] et cor meum præparáre, ut vel módicam divíni incéndii flammam ex húmili sump-tiône vivífici sacraménti conquíram. Quidquid autem mihi deest, Iesu bone, salvátor sanctíssime, tu pro me supple benígne ac gratiósè, qui omnes ad te dignátus es vocáre, dicens: Veníte ad me omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego reficiam vos.

5. Ego quidem labóro in sudóre vultus mei, dolóre cordis tórqueor, peccátis óneror, temptatió nibus inquiétor, multis malis passió nibus ímplicor et premor; et non est qui ádiuvet, non est qui [libéret?líberet] et salvum fáciat, nisi tu, [Dómine?Domíne] Deus, salvátor meus: cui commítto me et ómnia mea, ut me custódiás et perdúcas in vitam ætérnam. Súscipe me in laudem et glóriam nóminis tui, qui corpus tuum et sánguinem in cibum et potum mihi parásti. Præsta, [Dómine?Domíne] Deus salutáris meus, ut cum frequentatióne mystérii tui crescat meæ devotiónis afféctus.

CAPUT V

DE DIGNITÁTE SACRAMÉNTI ET STATU SACERDOTÁLI

Vox discípuli.

1. Si habéres angélicam puritátem et sancti Iohánnis baptístæ sanctitátem, non esses dignus hoc sacraméntum accípere nec tractáre. Non enim hoc mentis debétur hóminum, quod homo cónsecret et

tractet Christi sacraméntum, et sumat in cibum panem angelórum. Grande ministérium et magna dígnitas sacerdótum, quibus datum est, quod ángelis non est concéssum. Soli namque sacerdótes rite in ecclésia ordináti potestátem habent celebrándi et corpus Christi consecrándi. Sacérdos quidem míníster est Dei, utens verbo Dei, per iussiónem et institutiónem Dei; Deus autem ibi principális est auctor et invisibilis operátor, cui subest omne, quod volúerit, et paret omne, quod iússerit.

2. Plus ergo [crédere?credére] debes Deo omnipoténti in hoc excellentíssimo sacraménto, quam próprio sénsui aut alicui signo visíbili. Ideóque cum timóre et reveréntia ad hoc opus est accedéndum. Atténde tibi et vide, cuius ministérium tibi tráditum est per impositiónem manus epísopi. Ecce, sacérdos factus es, et ad celebrándum consecrátus; vide nunc, ut fidéliter et devóte in suo témpore Deo sacrificium ófferas, et te ipsum irreprehensíbilem exhibeas. Non alleviásti onus tuum, sed arctióri iam alligátus es vínculo disciplínæ, et ad maiórem [tenéris?téneris] perfectiόnem sanctitátis. Sacérdos ómnibus virtútibus debet esse ornátus, et áliis bonæ vitæ exéplum præbére. Eius conversátio non cum populáribus et comúnibus hóminum viis, sed cum ángelis in cælo aut cum perféctis viris in terra.

3. Sacérdos sacris véstibus indútus Christi vices gerit, ut Deum pro se et pro omni pópulo suppliciter et humíliter roget. Habet ante se et retro Domínicæ crucis signum, ad memorándam iúgiter Christi passiόnem. Ante se crucem in cásula portat, ut Christi vestígia diligénter inspíciat, et sequi fervénter stúdeat. Post se cruce signátus est, ut advérsa quálibet ab áliis illáta cleménter pro Deo tóleret. Ante se crucem gerit, ut própria peccáta lúgeat; post se, ut aliórum étiam commísse per compassiόnem défleat, et se médium inter Deum et peccatórem constitútum esse sciat, nec ab oratiόne et oblatiόne sancta torpéscat, donec grátiam et misericórdiam impetráre

mereatur. Quando sacerdos célebrat, Deum honórat, ángelos lætíficat, ecclésiám ædíficat, vivos ádiuvat, defúntis réquiem præstat, et sese ómnium bonórum partícipem éfficit.

CAPUT VI

INTERROGÁTIO DE EXERCÍTIO ANTE COMMUNIÓNEM

Vox discípli.

1. Cum tuam dignitátem, [Dómine?Domíne], et meam vilitátem penso, valde contremísco et in me ipso confúndor. Si enim non accédo, vitam fúgio; et si indígne me ingéssero, offénsam incúrro. Quid ergo fáciám, Deus meus, auxiliátor meus et consiliátor in necessitátibus?

2. Tu doce me viam rectam; propóne breve áliquod exercítium sacrae communióni cóngruum. Utile est enim scire, quáliter scilicet devóte ac reverénter tibi præparáre débeam cor meum, ad recipiéndum salúbriter tuum sacraméntum, seu étiam celebrándum tam magnum et divínium sacrificium.

CAPUT VII

DE DISCUSSIÓNE PRÓPRIÆ CONSCIÉNTIÆ ET EMENDATIÓNIS
PROPÓSITO

Vox dilécti.

1. Super ómnia cum summa humilitáte cordis et súpplíci reveréntia, cum plena fide et pia intentióne honóris Dei, ad hoc sacraméntum celebrándum, tractándum et suméndum opórtet Dei [accéde-re?accedére] sacerdotem. Diligénter exámina consciéntiam tuam et pro posse tuo vera contritióne et húmili confessióne eam munda et clarífica: ita ut nil grave hábeas aut scias, quod te remórdeat et líberum accéssum impédiat. Hábeas displicéntiam ómnium peccatórum tuórum in generáli, et pro cotidiánis excéssibus magis in speciáli dóleas et gemas. Et si tempus pátitur, Deo in secréto cordis cunctas confitére passiónum tuárum misérias.

2. Ingemísce et dole, quod adhuc ita carnális sis et mundánus; tam immortificatus a passiónibus, tam plenus concupiscentiárum móti-bus; tam incustodítus in sénsibus exterióribus, tam sæpe multis va-nis phantásiis implicátus; tam multum inclinátus ad exterióra, tam néglens ad interióra; tam levis ad risum et dissolutiónem, tam du-rus ad fletum et compunctiónem; tam promptus ad laxióra et carnis cómmoda, tam segnis ad rigórem et fervórem; tam curiósus ad no-va audiénda et pulchra intuénda, tam remíssus ad humília et abiécta amplecténda; tam cúpidus ad multa habénda, tam parcus ad dan-dum, tam tenax ad retinéndum; tam inconsiderátus in loquéndo, tam incóntinens in tacéndo; tam incompósitus in móribus, tam im-portúnus in áctibus; tam effúsus super cibum, tam surdus ad Dei ver-bum; tam velox ad quiétem, tam tardus ad labórem; tam vígilans ad fábulas, tam somnoléntus ad vigílias sacras; tam festínus ad finem, tam vagus ad attendéndum; tam néglens in horis persolvédis, tam tépidus in celebrándo, tam áridus in comunicándo; tam cito distráctus, tam raro plene tibi colléctus; tam [subíto? súbito] com-mótus ad iram, tam fácilis ad altérius displicéntiam; tam pronus ad iudicándum, tam rígidus ad arguéndum; tam lætus ad próspera, tam débilis in advérsis; tam sæpe multa bona propónens, et módicum ad efféctum perdúcens.

3. His et áliis deféctibus tuis, cum dolóre et magna displicéntia pró-priæ infirmitátis conféssis ac deplorátis, firmum státue propósitum semper emendándi vitam tuam et in mélius proficiéndi. Deínde cum plena resignatione et íntegra voluntáte offer te ipsum in honórem nóminis mei in ara cordis tui holocáustum perpétuum, corpus tuum scílicet et ánimam mihi fidéliter committéndo: quátenus et sic di-gne mereáris ad offeréndum Deo sacrificium [accédere?accedére], et sacraméntum córporis mei salúbriter suscípere.

4. Non est enim oblátio dígnior et satisfáctio maior pro peccátis di-luéndis, quam se ipsum pure et íntegre cum oblatióne córporis Chri-

sti in missa et in communióne Deo offérre. Si fécerit homo, quod in se est, et vere pænitérit, quotienscúmque pro vénia et grátia ad me accésserit: Vivo ego, dicit Dóminus, qui nolo mortem peccatóris, sed magis, ut convertátur et vivat: quóniam peccatórum suórum non recordábor ámplius, sed cuncta sibi indúlta erunt.

CAPUT VIII

DE OBLATIÓNE CHRISTI IN CRUCE ET PRÓPRIA RESIGNATIONE

Vox dilécti.

1. Sicut ego me ipsum, expánsis in cruce mánibus et nudo córpore, pro peccátis tuis Deo Patri sponte óbtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divínæ placatiónis transíret: ita debes et tu temet ipsum mihi voluntárie in oblatióem puram et sanctam, cotídie in missa, cum ómnibus víribus et afféctibus tuis, quanto intímius vales, offérre. Quid magis a te requíro, quam ut te stúdeas mihi ex íntegro resignáre? Quidquid præter te ipsum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, sed te.

2. Sicut non suffíceret tibi ómnibus hábitis, præter me: ita nec mihi placére póterit, quidquid [déderis?dedéris], te non obláto. Offer te mihi, et da te totum pro Deo, et erit accépta oblátio. Ecce, ego me totum óbtuli Patri pro te; dedi étiam totum corpus meum et sánguinem in cibum, ut totus tuus essem, et tu meus permanéres. Si autem in te ipso stéteris, nec sponte te ad voluntátem meam obtúleris, non est plena oblátio, nec íntegra erit inter nos únio. Igitur ómnia ópera tua præcédere?præcedere debet spontánea tui ipsíus in manus Dei oblátio, si libertátem cónsequi vis et grátiam. Ideo enim tam pauci illumináti et [libéri?líberi] intus efficiúntur, quia se ipsos ex toto abnegáre nésciunt. Est firma senténtia mea: Nisi quis renuntiáverit ómnibus, non potest meus esse discípulus. Tu ergo si optas meus esse discípulus, offer te ipsum mihi cum ómnibus afféctibus tuis.

CAPUT IX

QUOD NOS ET ÓMNIA NOSTRA DEO DEBÉMUS OFFÉRRE ET PRO
ÓMNIBUS ORÁRE

Vox discípuli.

1. [Dómine?Domíne], ómnia tua sunt, quæ in cælo sunt, et quæ in terra. Desídero me ipsum tibi in spontáneam oblatiónem offérre, et tuus perpétue permanére. [Dómine?Domíne], in simplicitáte cordis mei offero me ipsum tibi hódie in servum sempiternum, in obséquium et in sacrificium laudis perpétuæ. Súscipe me cum hac sancta oblatióne tui pretiósí cörperis; quam tibi hódie in præséntia angelórum, invisibíliter assisténtium, offero, ut sit pro me et pro cuncto pópulo tuo in salútem.

2. [Dómine?Domíne], offero tibi ómnia peccáta et delícta mea, quæ commísi coram te et sanctis ángelis tuis a die, quo primum peccáre pótui, usque ad horam hanc, super placábili altári tuo: ut tu ómnia páriter incéndas et combúras igne caritátis tuæ, et déleas univérsas máculas peccatórum meórum, et consciéntiam meam ab omni delícto emúndes, et restítuas mihi grátiam tuam, quam peccándo amísi, ómnia mihi plene indulgéndó et in ósculum pacis me misericórditer assuméndó.

3. Quid possum [ágere?agére] pro peccátis meis, nisi humíliter ea confiténdó et lamentándó, et tuam propitiatióinem incessánter deprecándó? Déprecor te, exáudi me propítius, ubi asto coram te, Deus meus. Omnia peccáta mea mihi máxime displicent, nolo ea umquam ámplius perpetráre; sed pro eis dóleo et dolébo, quámdiu víxero, [parátus?párat] pæniténtiam [ágere?agére] et pro posse satisfácere. Dimítte mihi, Deus, dimítte mihi peccáta mea, propter nomen sanctum tuum, salva ánimam meam, quam pretiósó sáanguine tuo redemísti. Ecce commítto me misericórdiæ tuæ, resígnó me má-nibus tuis. Age mecum secúndum bonitátem tuam, non secúndum meam malítiam et iniquitátem.

4. Offero étiam tibi ómnia bona mea, quamvis valde pauca et im-

perfécta; ut tu ea emédes et sanctífices; ut ea grata hábeas et ac-
cépta tibi fácias, et semper ad melióra trahas; nec non ad beátum ac
laudábilem finem me pigrum et inútilem homunciónem perdúcas.

5. Offero quoque tibi ómnia pia desidéria devotórum, necessitá-
tes paréntum, amicórum, fratrum, sorórum, omniúmque carórum
meórum, et eórum, qui mihi vel áliis propter amórem tuum bene-
fecérunt, et qui oratiónes et missas pro se suísque ómnibus dici a
me desideravérunt et petiérunt; sive in carne adhuc vivant, sive iam
sæculo defúnti sint; ut omnes sibi auxiliúm grátiae tuæ, opem con-
solatiónis, protectiódinem a perículis, liberatiódinem a pœnis adveníre
séntiant, et ut ab ómnibus malis erépti, grátias tibi magnificas læti
persólvant.

6. Offero étiam tibi preces et hóstias placatiónis, pro illis speciáli-
ter, qui me in áliquo læsérunt, contristavérunt, aut vituperavérunt,
vel áliquod damnum vel gravámen intulérunt; pro his quoque ómni-
bus, quos aliquándo contristávi, conturbávi, gravávi et scandalizávi,
verbis, factis, sciénter vel ignoránter, ut nobis ómnibus páriter indúl-
geas peccáta nostra et mútuas offensiónes. Aufer, [Dómine?Domí-
ne], a córdibus nostris omnem suspiciódinem, indignatiódinem, iram et
disceptatiódinem, et quidquid potest caritátem lædere?lædere et fra-
térnam dilectiódinem [minúere?minuére]. Miserére, miserére, [Dó-
mine?Domíne], misericórdiam tuam poscéntibus, da grátiam indi-
géntibus; et fac nos tales [exístere?existére], ut simus digni grátia tua
pérfrui, et ad vitam proficiámus ætérnam. Amen.

CAPUT X

QUOD SACRA COMMÚNIO DE FÁCILI NON EST RELINQUÉNDÁ

Vox dilécti.

1. Frequénter recurréndum est ad fontem grátiae et divínæ mise-
ricórdiae, ad fontem bonitátis et [tótius?totíus] puritátis: quátenus
a passiónibus tuis et vítiis curári váleas, et contra univérsas temp-
tatiónes et fallácias diabóli fórtior atque vigilántior éffici mereáris.

Inimicus sciens fructum et remedium maximum in sacra communione positum, omni modo et occasione nititur fidelis et devotus, quantum praevalet, [retrahere?retrahere] et impedire.

2. Cum enim quidam sacrae communioni se aptare disponunt, peiores satanae immissiones patiuntur. Ipse nequam spiritus, ut in Iob scribitur, venit inter filios Dei, ut solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimium reddat et perplexos: quatenus affectum eorum minuat vel fidem impugnando auferat: si forte aut omnino communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non est quidquam curandum de versutiis et phantasiis illius, quantumlibet turpibus et horridis; sed cuncta phantasmata in caput eius sunt retorquenda. Contemnendus est miser et deridendus; nec propter insultus eius et commotiones, quas suscitatur, sacra est omittenda communio.

3. Saepe etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda, et anxietas quaedam de confessione facienda. Age secundum consilium sapientum, et depone anxietatem et scrupulum; quia gratiam Dei impedit et devotionem mentis destruit. Propter [aliquam?aliquam] parvam turbationem vel gravitatem sacram ne dimittas communionem; sed vade citius confiteri, et omnes offensiones aliis libenter indolge. Si vero tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, et Deus libenter indulget tibi.

4. Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre communionem? Expurga te cumprimis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, et senties melius, quam si diu distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud maius?maius eveniet: et sic diu posses a communionem impediri et magis ineptus fieri. Quanto citius vales, a praesenti gravitate et inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiam, diu cum turbatione transire, et ob cotidiana obstacula se a divinis sequestrare. Immo plurimum nocet diu communionem protelare; nam et gravem torporem consuevit [inducere?inducere]. Pro dolor! quidam tepidi et dissoluti moras con-

fiténdi libénter accípiunt, et communiónem sacram idcírco différri cúpiunt, ne ad maiórem sui custódiam se dare teneántur.

5. Heu, quam módicam caritátem et débilem devotiónem habent, qui sacram communiónem tam fáciliter postpónunt! Quam felix ille et Deo accéptus habétur, qui sic vivit, et in tali puritáte consciéntiam suam custódit, ut étiam omni die communicáre [parátus?páratus], et bene affectátus esset, si ei licéret, et sine nota [ágere?agére] posset. Si quis intérdum ábstinet humilitátis grátia, aut legítima impediénte causa, laudándus est de reveréntia. Si autem torpor obrépserit, se ipsum excitáre debet, et fácere, quod in se est; et Dóminus áderit desidério suo pro bona voluntáte, quam speciáliter réspicit.

6. Cum vero legítime præpéditus est, habébit semper bonam voluntátem, et piam intentiόnem communicándi, et sic non carébit fructu sacraménti. Potest enim quílibet devótus, omni die et omni hora, ad spirituálem Christi communiόnem salúbriter et sine prohibitiόne [accédere?accedére]; et tamen certis diébus et statúto témpore corpus sui Redemptóris cum affectuósa reveréntia sacramentaliter debet suscípere, et magis laudem Dei et honórem præténdere?prætendére, quam suam consolatiόnem quærere?quærére. Nam tótiens mýstice commúnicat, et invisibíliter reficitur, quótiens incarnatiόnis Christi mystérium passionémque devóte recólit, et in amóre eius accénditur.

7. Qui áliter se non præparat, nisi instánte festo, vel consuetúdine compellénte, sæpius imparátus erit. Beátus, qui se Dómino in holocáustum offert, quótiens célebrat aut commúnicat. Non sis in celebrándo nimis prolíxus aut festínus, sed serva bonum commúnem modum, cum quibus vivis. Non debes áliis generáre moléstiam et tædium, sed commúnem serváre viam secúndum maiórum institutiόnem, et pótius aliórum servíre utilitáti, quam própriæ devotiόni vel affectui.

CAPUT XI

QUOD CORPUS CHRISTI ET SACRA SCRIPTŪRA MÁXIME SINT
ÁNIMÆ FIDÉLI NECESSÁRIA

Vox discípuli.

1. O dulcíssime [Dómine?Domíne] Iesu, quanta est dulcédo devótæ ánimæ, tecum epulántis in convívio tuo, ubi ei non álius cibus manducándus propónitur, nisi tu, únicus diléctus eius, super ómnia desidéria cordis eius desiderábilis. Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua ex íntimo afféctu lácrimas [fundére?fúndere], et cum pia Magdaléna pedes tuos lácrimis irrigáre. Sed ubi est hæc devótio? ubi lacrimárum sanctárum copiósa effúsió? Certe in conspéctu tuo et sanctórum angelórum tuórum totum cor meum ardére debéret et ex gáudio flere. Hábeo enim te in sacraménto vere præsentem, quamvis aliéna spécie occultátum.

2. Nam in própria et divína claritáte te conspícere, óculi mei ferre non possent, sed neque totus mundus in fulgóre glóriæ maiestátis tuæ subsisteret. In hoc ergo imbecillitáti meæ cónsulis, quod te sub sacraménto abscóndis. Hábeo vere et adóro, quem ángeli adórant in cælo; sed ego adhuc ínterim in fide, illi autem in spécie et sine velámine. Me opórtet conténtum esse in lúmine veræ fidei, et in ea ambuláre, donec aspíret dies æternæ claritátis, et umbræ figurárum inclinéntur. Cum autem vénerit, quod perféctum est, cessábit usus sacramentórum; quia beáti in glória cælésti non egent medicámine sacramentáli; gaudent enim sine fine in præsentia Dei, fácie ad fáciem glóriam eius speculántes; et de claritáte in claritátem abyssalis Deitátis transformáti, gustant verbum Dei caro factum, sicut fuit ab inítio et manet in ætérnum.

3. Memor horum mirábilium, grave mihi fit tædium étiam quóddlibet spirituále solárium: quia quámdiu Dóminum meum apérte in sua glória non vídeo, pro níhilo duco omne, quod in mundo conspício et áudio. Testis es tu mihi, Deus, quod nulla res me potest consolári, nulla creatúra quietáre, nisi tu, Deus meus, quem desíde-

ro æternáliter contemplári. Sed non est hoc possíbile, duránte me in hac mortalitáte. Ideo opórtet, ut me ponam ad magnam patiéntiam, et me ipsum in omni desidério tibi submíttam. Nam et sancti tui, [Dómine?Domíne], qui tecum iam in regno cælórum exúltant, in fide et patiéntia magna, dum víverent, advéntum glóriæ tuæ expectábant. Quod illi credidérunt, ego credo; quod illi speravérunt, ego spero; quo illi pervenérunt, per grátiam tuam me ventúrum confido. Ambulábo ínterim in fide, exémplic confortátus sanctorum. Habébo étiam libros sanctos pro solácio et vitæ spéculo; atque super hæc ómnia sanctíssimum corpus tuum pro singulári remédio et refúgio.

4. Duo namque mihi necessária permáxime séntio in hac vita, sine quibus mihi importábilis foret ista miserábilis vita. In cárcere córporis huius deténtus, duóbus me [egére?égere] fáteor, cibo scílicet et lúmine. Dedísti [ítaque?itáque] mihi infirmo sacrum corpus tuum ad refectiónem mentis et córporis, et posuísti lucérnam pèdibus meis verbum tuum. Sine his duóbus bene [vívere?vivére] non possem; nam verbum Dei lux ánimæ meæ, et sacraméntum tuum panis vitæ. Hæc possunt étiam dici mensæ duæ, hinc et inde in gazophylácio sanctæ Ecclésiæ pósitæ. Una mensa est sacri [altáris?áltaris], habens panem sanctum, id est, corpus Christi pretiósum; áltera est divínæ legis, cóntinens doctrínam sanctam, erúdiens fidem rectam, et firmiter usque ad interióra veláminis, ubi sunt sancta sanctorum, perdúcens.

5. Grátias tibi, [Dómine?Domíne] Iesu, lux lucis æternæ, pro doctrínæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos prophétas et apóstolos aliósque doctóres ministrásti. Grátias tibi, Créator ac Redemptor hóminum, qui ad declarándam toti mundo caritátem tuam, cenam parásti magnam, in qua non agnum týpicum, sed tuum sanctíssimum corpus et sánguinem proposuísti manducándum: lætíficans omnes fidéles convívio sacro, et cálice inébrians salutári, in quo sunt omnes delíciæ paradísi, et epulántur nobíscum ángeli sancti,

sed suavitate felicióri.

6. O quam magnum et honorábile est officium sacerdótum, quibus datum est Dóminum maiestátis verbis sacris consecráre, lábiis [benedícere?benedicére], mánibus [tenére?ténere], ore próprio [súmere?sumére], et céteris ministráre! O quam mundæ debent esse manus illæ, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculátum cor erit sacerdótis, ad quem tótiens ingréditur auctor puritátis! Ex ore sacerdótis nihil nisi sanctum, nihil nisi honéstum et útile [procédere?procedére] debet verbum, qui tam sæpe Christi áccipit sacraméntum.

7. Oculi eius símplex et pudíci, qui Christi corpus solent intuéri. Manus puræ et in cælum elevátæ, quæ Creatórem cæli et terræ solent contrectáre. Sacerdótibus speciáliter in lege dícitur: Sancti estóte, quóniam ego sanctus sum, Dóminus Deus vester.

8. Adiuvet nos grátia tua, omnípotens Deus, ut, qui officium sacerdotále suscepimus, digne ac devóte tibi in omni puritate et consciéntia bona famulári valeámus. Et si non póssumus in tanta innocéntia vitæ conversári, ut debémus: concéde nobis tamen digne flere mala, quæ géssimus, et in spíritu humilitátis ac bonæ voluntátis propósito tibi fervéntius de cétero deservíre.

CAPUT XII

QUOD MAGNA DILIGÉNTIA SE DÉBEAT COMMUNICATÚRUS CHRISTO PRÆPARÁRE

Vox dilécti.

1. Ego sum puritátis amátor et dator omnis sanctitátis. Ego cor purum quæro, et ibi est locus requietiónis meæ. Para mihi cenáculum grande stratum, et fáciam apud te pascha cum discípulis meis. Si vis, ut véniam ad te et apud te máneam: expúrge vetus ferméntum, et munda cordis tui habitáculum. Exclúde totum sæculum et omnem vitiórum tumúltum; sede tamquam passer solitárius in tecto, et cógita excéssus tuos in amaritúdine ánimæ tuæ. Omnis nam-

que amans suo dilécto amatóri óptimum et pulchérrimum præparat locum, quia in hoc cognóscitur afféctus suscipiéntis diléctum.

2. Scito tamen te non posse satisfácere huic præparatióni ex mérito tuæ actiόνis, étiam si per íntegrum annum te præparáres et nihil áliud in mente habéres. Sed ex sola pietáte et grátia mea [permitteris?permittéris] ad mensam meam [accédere?accedére]: ac si mendícus ad prándium vocarétur dívitis, et ille nihil áliud hábeat ad retribuéndum beneficiis eius, nisi se humiliándo et ei regratiando. Fac, quod in te est, et diligénter fácito, non ex consuetúdine, non ex necessitáte, sed cum timóre et reveréntia et afféctu áccipe corpus dilécti Dómini Dei tui, dignántis ad te veníre. Ego sum, qui vocávi, ego iussi fieri; ego supplébo, quod tibi deest: veni, et súscipe me.

3. Cum grátiam devotiόνis tríbuo, grátias age Deo tuo, non quia dignus es, sed quia tui misértus sum. Si non habes, sed magis áridum te sentis, insístite oratióni, ingemísce et pulsa; nec desístas, donec mereáris micam aut guttam grátiae salutáris accípere. Tu mei indiges, non ego tui indígeo. Nec tu me sanctificáre venis, sed ego te sanctificáre et melioráre vénio. Tu venis, ut ex me sanctificéris et mihi uniáris; ut novam grátiam recípias et de novo ad emendatiónem accendáris. Noli [neglégere?neglegére] hanc grátiam, sed præpara cum omni diligéntia cor tuum, et intróduc ad te diléctum tuum.

4. Opórtet autem, ut non solum te præpares ad devotiónem ante communiónem, sed ut étiam te sollícite consérves in ea post sacraménti perceptiόnem. Nec minor custódia post exígitur, quam devóta præparátio prius. Nam bona póstmodum custódia óptima íterum est præparátio ad maiórem grátiam consequéndam. Ex eo quippe valde indispositus quis rédditur, si statim fúerit nimis effúsus ad exterióra solácia. Cave a multilóquio, mane in secréto, et [frúere?fruére] Deo tuo: ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auférre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes: ita ut iam ultra non in te, sed in me absque omni sollicitúdine vivas.

CAPUT XIII

QUOD TOTO CORDE ÁNIMA DEVÓTA CHRISTI UNIÓNEM IN
SACRAMÉNTO AFFECTÁRE DEBET

Vox discípuli.

1. Quis mihi det, [Dómine?Domíne], ut invéniam te solum, et apé-
riam tibi totum cor meum, et fruar te, sicut desíderat ánima mea, et
iam me nemo despíciat, nec ulla creatúra me móveat vel respíciat,
sed tu solus mihi loquáris, et ego tibi, sicut solet diléctus ad diléc-
tum loqui, et amícus cum amíco convivári? Hoc oro, hoc desíde-
ro, ut tibi totus úniam, et cor meum ab ómnibus creátis rebus ábstra-
ham, magisque per sacram communionem ac frequéntem celebra-
tiónem cæléstia et æténa sápere discam. Ah, [Dómine?Domíne]
Deus, quando ero tecum totus [unítus?únitus] et absórptus, méique
totáliter [óblitus?oblítus]? Tu in me, et ego in te: et sic nos páriter
in unum manére concéde.

2. Vere tu es diléctus meus, eléctus ex míllibus, in quo complácuít
ánimæ meæ habitáre ómnibus diébus vitæ suæ. Vere tu pacíficus
meus, in quo pax summa et réquies vera, extra quem labor et dolor
et infínita miséria. Vere tu es Deus absconditus; et consílium tuum
non est cum ímpiis, sed cum humílibus et simplícibus sermo tuus.
O quam suávis est, [Dómine?Domíne], spíritus tuus, qui ut dulcédi-
nem tuam in filios demonstráres, pane suavíssimo, de cælo descen-
dente, illos refícere dignáris! Vere non est ália nátio tam grandis, quæ
hábeat deos appropinquántes sibi, sicut tu, Deus noster, ades univé-
rsis fidélibus tuis; quibus ob cotidiánum solácium et cor erigéndum
in cælum te tríbuis ad edéndum et fruéndum.

3. Quæ est enim ália gens tam ínclita, sicut plebs christiána? Aut
quæ creatúra sub cælo tam dilécta, ut ánima devóta, ad quam ingréd-
itur Deus, ut pascat eam carne sua gloriósa? O ineffábilis grátia! o
admirábilis dignátio! o amor imménsus, hómini singuláriter impén-
sus! Sed quid retríbuam Dómino pro grátia ista, pro caritáte tam

exímia? Non est áliud, quod grátius donáre queam, quam ut cor meum Deo meo totáliter tríbuam et íntime coniúgam. Tunc exultábunt ómnia interióra mea, cum perfécte fúerit uníta Deo ánima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondébo illi: Dignáre, [Dómine?Domíne], manére mecum, ego volo libénter esse tecum. Hoc est totum desidérium meum, ut cor meum tibi sit unítum.

CAPUT XIV

DE QUORUNDAM DEVOTÓRUM ARDÉNTI DESIDÉRIO AD CORPUS CHRISTI

Vox discípuli.

1. O quam magna multitúdo dulcédinis tuæ, [Dómine?Domíne], quam abscondísti timéntibus te! Quando recórdor devotórum aliquórum ad sacraméntum tuum, [Dómine?Domíne], cum máxima devotióne et afféctu accedéntium, tunc sápius in me ipso confúndor et erubésco, quod ad altáre tuum et sacræ communiónis mensam tam tépide et frígide accédo, quod ita áridus et sine affectiόne cordis máneo, quod non sum totáliter accénsus coram te, Deo meo, nec ita veheménter attráctus et afféctus, sicut multi devóti fuérunt, qui præ nímio desidério communiónis et sensíbili cordis amóre a fletu se non potuérunt continére: sed ore cordis et córporis páriter ad te, Deum, fontem vivum, medúllitus inhiábant, suam esúriem non valéntes áliter temperáre nec satiáre, nisi corpus tuum cum omni iucunditáte et spirituáli aviditáte accepiissent.

2. O vera ardens fides eórum, probábile exístens arguméntum sacræ præsentíæ tuæ! Isti enim veráciter cognóscunt Dóminum suum in fractiόne panis, quorum cor tam válide ardet in eis de Iesu ambulánte cum eis. Longe est a me sæpe talis afféctus et devótió, tam véhemens amor et ardor. Esto mihi propítius, Iesu bone, dulcis et benígne, et concéde páuperi mendíco tuo, vel intérdum módicum

de cordiali afféctu amóris tui in sacra communióne sentíre, ut fides mea magis convaléscat, spes in bonitáte tua proficiat, et caritas semel perfécte accénsa et cæléste manna expérta numquam deficiat.

3. Potens est autem misericórdia tua, étiam grátiam desiderátam mihi præstare, et in spírиту ardóris, cum dies benepláciti tui vénerit, me clementíssime visitare. Etenim licet tanto desidério tam speciálium devotórum tuórum non árdeo, tamen de grátia tua, illíus magni inflammáti desidérii desidérium hábeo, orans et desidérans, ómnium tálium fervidórum amatórum tuórum partícipem me fieri, ac eórum sancto consórtio annumerári.

CAPUT XV

QUOD GRÁTIA DEVOTIÓNIS HUMILITÁTE ET SUI IPSÍUS ABNEGATIÓNE ACQUÍRITUR

Vox dilécti.

1. Opórtet te devotiónis grátiam instánter quærere?quærere, desideránter [pétere?petére], patiénter et fiduciáliter expectare, gratánter recípere, humíliter conservare, studióse cum ea operári, ac Deo términum et modum supérnæ visitatiónis, donec véniat, [commíttere?committére]. Humiliare præcípue te debes, cum parum aut nihil devotiónis intérius sentis; sed non nímium déici, nec inordináte contristári. Dat sæpe Deus in uno brevi moménto, quod longo negávit témpore; dat quandóque in fine, quod in princípío oratiónis dístulit dare.

2. Si semper cito grátia darétur, et pro voto adéset, non esset infirmo hómini bene portábile. Proptérea in bona spe et húmili patiéntia expectánda est devotiónis grátia. Tibi tamen et peccátis tuis ímputa, cum non datur vel étiam occúlte tóllitur. Módicum quandóque est, quod grátiam ímpedit et abscondit; si tamen módicum, et non pótius grande dici débeat, quod tantum bonum próhibet. Et si hoc ipsum módicum vel grande [amóveris?amóveris], et perfécte víceris, erit, quod petísti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo líbitu seu velle quæsieris, sed íntegre te in ipso posúeris, unítum te invénies et pacátum; quia nil ita bene sápiet et placébit, sicut beneplácitum divínæ voluntátis. Quisquis ergo intentiónem suam símplici corde sursum ad Deum leváverit, seque ab omni [inordináto?inordinato] amóre seu displicéntia cuiúslibet rei creátæ evacuáverit, aptíssimus grátia percipiéndæ ac dignus devotiónis múnere erit. Dat enim Dóminus ibi benedictiónem suam, ubi vasa vácuca invénerit. Et quanto perféctius ínfimis quis renúnciat, et magis sibi ipsi per contéptum sui móritur, tanto grátia celérius venit, copiósius intrat et áltius líberum cor élevat.

4. Tunc vidébit, et áffluet, et mirábitur, et dilatábitur cor eius in ipso, quia manus Dómini cum eo, et ipse se pósuit totáliter in manu eius usque in sáculum. Ecce, sic benedicétur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum áccipit ánimam suam. Hic in accipiéndo sacram eucharístiam magnam promerétur divínæ uniónis grátiam, quia non réspicit ad própriam devotiónem et consolatiómem, sed super omnem devotiónem et consolatiómem ad Dei glóriam et honórem.

CAPUT XVI

QUOD NECESSITATES NOSTRAS CHRISTO APERÍRE ET EIUS
GRÁTIAM POSTULÁRE DEBÉMUS

Vox discípuli.

1. O dulcíssime atque amantíssime [Dómine?Domíne], quem nunc devóte desídero suscípere, tu scis infirmitátem meam et necessitátem, quam pátiór; in quantis malis et vítiis iáceo; quam sæpe sum gravátus, temptátus, turbátus et inquinátus. Pro remédio ad te vénio, pro consolatióne et sublevamine te deprecor. Ad ómnia sciéntem loquor, cui manifestá sunt ómnia interióra mea, et qui solus potes me perfécte consolári et adiuváre. Tu scis, quibus bonis indígeo præ ómnibus, et quam pauper sum in virtútibus.

2. Ecce, sto ante te pauper et nudus, grátiam póstulans et misericórdiam implórans. Réfice esuriéntem mendícum tuum, accénde frigiditátem meam igne amóris tui, illúmina cæcitaté meam claritáte præsentíæ tuæ. Verte mihi ómnia terréna in amaritúdinem, ómnia grávia et contrária in patiéntiam, ómnia ínfima et creáta in contéptum et obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, et ne dimíttas me vagári super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcéscas usque in sæculum; quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et gáudium meum, dulcédo mea et totum bonum meum.

3. Utinam me totáliter ex tua præsentia accéndas, combúras et in te transmútes, ut unus tecum effíciar spíritus, per grátiam intérnæ uniónis et liquefactiónem ardéntis amóris! Ne patiáris, me ieiúnum et áridum a te [recédere?recedére], sed operáre mecum misericórditer, sicut sápius operátus es cum sanctis tuis mirabíliter. Quid mirum, si totus ex te ignéscerem, et in me ipso defícerem; cum tu sis ignis semper ardens et numquam deficiens, amor corda puríficans et intelléctum illúminans?

CAPUT XVII

DE ARDÉNTI AMÓRE ET VEHEMÉNTI AFFÉCTU SUSCIPIÉNDI CHRISTUM

Vox discípuli.

1. Cum summa devotióne et ardénti amóre, cum toto cordis afféctu et fervóre, desidéro te, [Dómine?Domíne], suscípere, quemádmódum multi sancti et devótæ persónæ?persónæ in comunicándo te desideravérunt, qui tibi máxime in sanctitate vitæ placuérunt et in ardentíssima devotióne fuérunt. O Deus meus, amor ætérnus, totum bonum meum, felicitas interminábilis, cúpio te suscípere cum vehementíssimo desidério et digníssima reveréntia, quam áliquis sanctorum umquam hábuit et sentíre pótuit.

2. Et licet indígnus sum ómnia illa sentimenta devotiónis habére, tamen óffero tibi totum cordis mei afféctum, ac si ómnia illa gratíssima

inflammáta desidéria solus habérem. Sed et quæcúmque potest pia mens concípere et desideráre, hæc ómnia tibi cum summa veneratióne et íntimo favóre præbeo et óffero. Nihil opto mihi reserváre, sed me et ómnia mea tibi sponte et libentíssime immoláre. [Dómine?Domíne] Deus meus, Creátor meus et Redémptor meus, cum tali afféctu, reveréntia, laude et honóre, cum tali gratitudine, dignitáte et amóre, cum tali fide, spe et puritáte te affécto hódie suscípere, sicut te suscepit et desiderávit sanctíssima mater tua, gloriósa virgo [Mária?María], quando ángelo evangelizánti sibi incarnatiónis mystérium, humíliter ac devóte respóndit: Ecce, ancílla Dómini, fiat mihi secúndum verbum tuum.

3. Et sicut beátus præcúrsor tuus, excellentíssimus sanctórum, Jóhannes baptísta, in præséntia tua lætabúndus exultávit in gáudio Spíritus Sancti, dum adhuc matérnis clauderétur viscéribus, et póstmodum cernens inter hómines Iesum ambulántem, valde se humílians, devóto cum afféctu dicébat: Amícus autem sponsi, qui stat et audit eum, gáudio gaudet propter vocem sponsi: sic et ego magnis et sacris desidériis opto inflammári, et tibi ex toto corde me ipsum præsentáre. Unde et ómnium devotórum córdium iubilatiónes, ardéntes afféctus, mentáles excéssus, ac supernaturales illuminatiónes, et cálicas visiónes tibi óffero et exhíbeo, cum ómnibus virtútibus et láudibus, ab omni creatúra in cælo et in terra celebrátis et celebrándis, pro me et ómnibus mihi in oratióne commendátis, quátenus ab ómnibus digne laudéris, et in perpétuum glorificéris.

4. Accipe vota mea, [Dómine?Domíne] Deus meus, et desidéria infínitæ laudatiónis ac imménsæ benedictiόnis, quæ tibi secúndum multitudínem ineffábilis magnitúdinis tuæ iure debéntur. Hæc tibi reddo et [réddere?reddére] desidéro per síngulos dies et moménta témporum, atque ad reddéndum mecum tibi grátias et laudes omnes cæléstes spíritus et cunctos fidéles tuos précibus et afféctibus invíto et exóro.

5. Laudent te universi populi, tribus et linguæ, et sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa iubilatiōe et ardēti devotiōe magnificent. Et quicumque reverēter ac devōte altissimum sacramētum tuum cēlebrant, et plena fide recipiunt, grātiā et misericordiā apud te invenīre mereāntur, et pro me peccatōre suppliciter exōrent. Cumque optāta devotiōe ac fruibili uniōe potīti fuerint, et bene consolāti ac mirifice refēcti, de sacra mensa cēlesti abscēsserint, mei pāuperis recordāri dignētur.

CAPUT XVIII

QUOD HOMO NON SIT CURIOSUS SCRUTATOR SACRAMENTI, SED
HUMILIS IMITATOR CHRISTI, SUBDENDO SENSUM SUUM SACRÆ
FIDEI

Vox dilēcti.

1. Cavendum est tibi a curiōsa et inūtili perscrutatiōe huius profundissimi sacramēti, si non vis in dubitatiōis profundum submērgi. Qui scrutator est maiestātis, opprimētur a glōria. Plus valet Deus operāri, quam homo [intellégere?intellegere] potest. Tolerābilis est pia et hūmilis inquisitio veritātis, parāta semper docēri, et per sanas patrum sentēntias studens ambulāre.

2. Beāta simplicitas, quæ diffīciles quæstiōnum relīnquit vias, et plana ac firma pergit sēmita mandatōrum Dei. Multi devotiōnem perdiderunt, dum altiōra scrutāri voluerunt. Fides a te exigitur et sincēra vita, non altitudo intellēctus, neque profunditas mysteriōrum Dei. Si non intēllegis, nec capis, quæ infra te sunt, quōmodo comprehēdes, quæ supra te sunt? [Sūbdere?Subdēre] Deo, et humilia sensum tuum fidei, et dābitur tibi sciētiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac necessārium.

3. Quidam grāviter temptāntur de fide et sacramēto; sed non est hoc ipsis imputāndum, sed pōtius inimico. Noli curāre, noli disputāre cum cogitatiōnibus tuis, nec ad immīssas a diābolo dubitatiōnes respōnde; sed crede verbis Dei, crede sanctis eius et prophētis,

et fúgiet a te nequam inimícus. Sæpe multum prodest, quod tália sústinet Dei servus. Nam infidéles et peccatóres non temptat, quos secúre iam [póssidet?possidet]; fidéles autem devótos váriis modis temptat et vexat.

4. Perge ergo cum símplici et indubitáta fide, et cum súpplíci reveréntia ad sacraméntum accéde. Et quidquid [intellégere?intellegere] non vales, Deo omnipoténti secúre commítte. Non fallit te Deus; fállitur, qui sibi ipsi nímium credit. Gráditur Deus cum simplícibus, revélat se humílibus, dat intelléctum párvulis, áperit sensum puris méntibus, et abscondit grátiam curiósis et supérbis. Rátio humána débilis est et falli potest; fides autem vera falli non potest.

5. Omnis rátio et naturális investigátio fidem sequi debet, non præcédere?præcedere nec [infringere?infringere]. Nam fides et amor ibi máxime præcéllunt, et occúltis modis in hoc sanctíssimo et supere-xcellentíssimo sacraménto operántur. Deus ætérnus et imménsus, infinitæque poténtiæ, facit magna et inscrutabília in cælo et in terra, nec est investigátio mirabílium óperum eius. Si tália essent ópera Dei, ut fáci-le ab humána ratióne caperéntur, non essent mirabília nec ineffabília dicénda.